

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1226

ЗАБАВНИК

4
динара

27.6.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

КОМПЛЕТАН
СТРИП

ДИК
ТЕРПИН

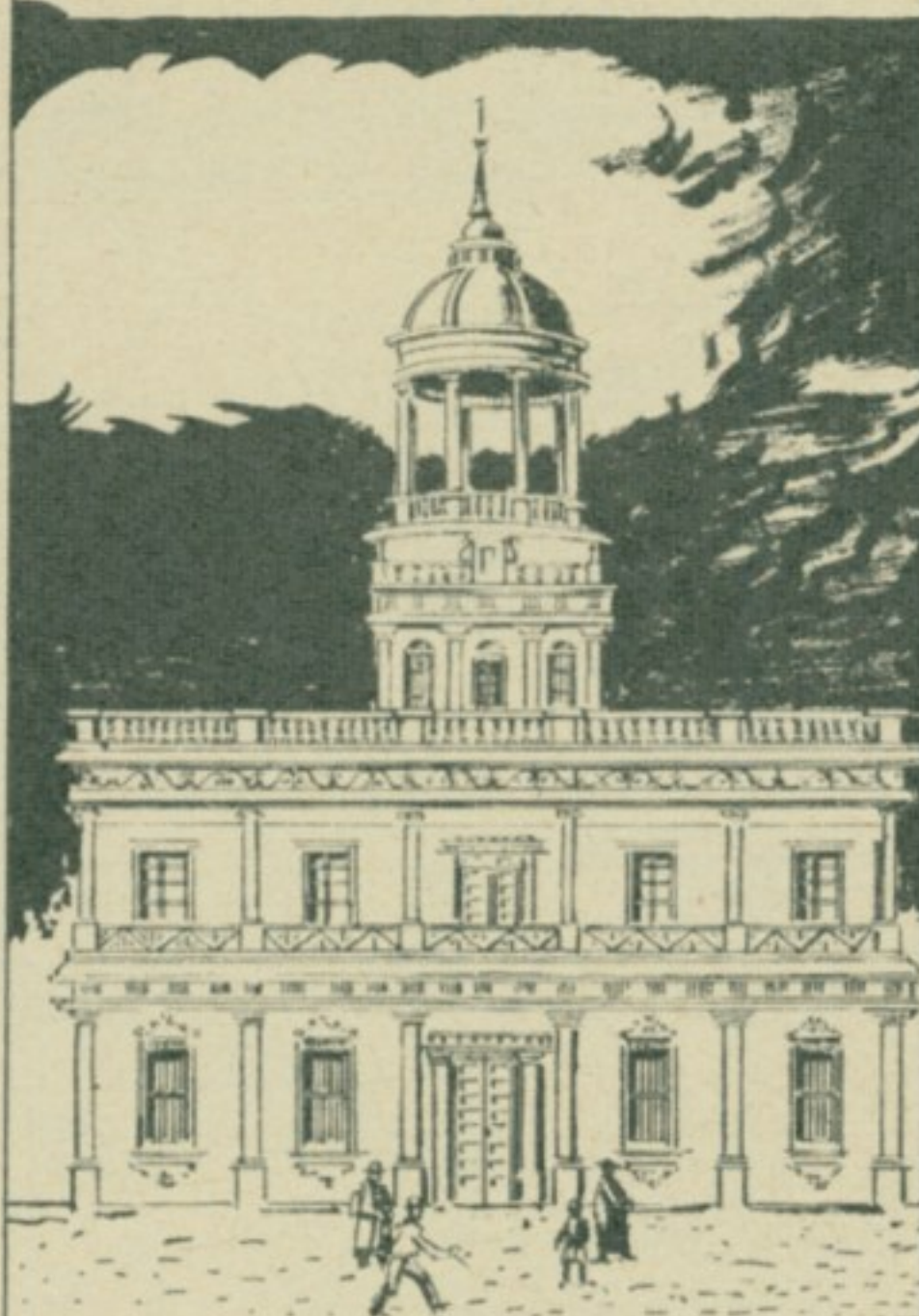
Ripley Веровалти или не!

НАЈНЕОБИЧНИЈА СВАДБА У ИСТОРИЈИ

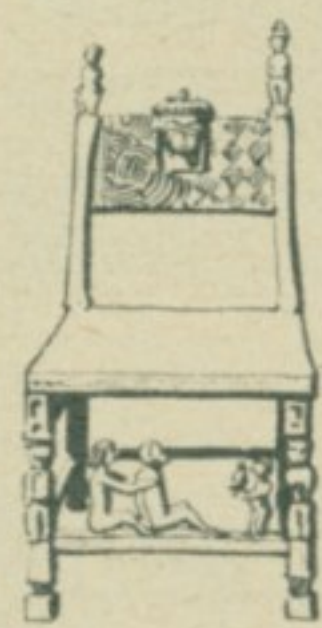
ШИВАЊИ, РАЈА ОД ТАНЦАВУРА
ОЧАЈАН
ШТО НЕМА МУШКОГ
НАСЛЕДНИКА
ОЖЕНИО СЕ У ИСТОМ
ДАНУ СА 17 ДЕВОЈАКА—
А ИПАК ЈЕ УМРО
БЕЗ СИНА.
ПОСЛЕ ЊЕГОВЕ СМРТИ
ЊЕГОВУ ДРЖАВУ
ПРИГРАБИЛА ЈЕ
ИСТОЧНОИНДИЈСКА
КОМПАНИЈА (1885).

КУЋА СА ЗЛАТНИМ ПОДОМ

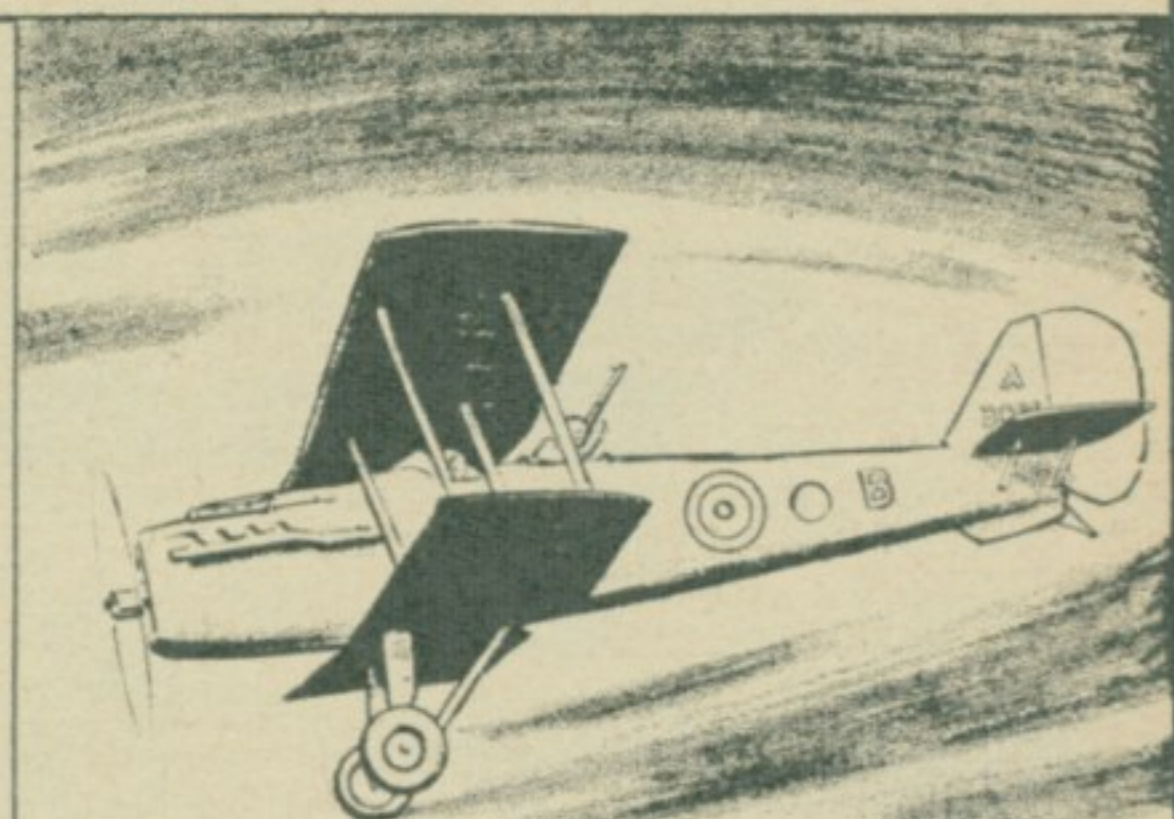
ГИЉЕРМО БЕКЕР

ИЗ ТРИНИДАДА
(КУБА)
ПОПЛОЧАО ЈЕ ЦЕЛО
ПРИЗЕМЉЕ СВОЈЕ КУЋЕ
ЗЛАТНИЦИМА.
БЕКЕР ЈЕ МОРАО ДА
ПОСТАВЉА ЗЛАТНИКЕ
„УСПРАВНО“ ЈЕР СЕ НА
ЊИМА НАЛАЗИО ЛИК
ШПАНСКОГ КРАЉА
А ЗАКОН ЈЕ ЗАБРАЊИВАО
ДА СЕ ГАЗИ ПО
КРАЉЕВОМ ЛИКУ (1882)

ЗЛАТОМ УКРАШЕН ПРЕСТО

ПОГЛАВИЦЕ
ПЛЕМЕНА
МОНАНА
(КОНГО)
МОРА ДА
БУДЕ
ИЗРЕЗБАРЕН
ОД ЈЕДНОГ
КОМАДА
ДРВЕТА.

ЈЕДАН БРИТАНСКИ ИЗВИЊАЧКИ АВИОН

ЗА ВРЕМЕ
ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА
КРУЖИО ЈЕ НЕКОЛИКО
ЧАСОВА
НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ
А ОНДА СЕ СРЕЋНО СПУСТИО
— МАДА СУ И ПИЛОТ
И ИЗВИЈАЧ БИЛИ МРТВИ
(18. ЈУН 1918).

БРАЗИЛСКА Оржидеја

ДИСНЕА
ПОДСЕЋА НА
ЉУДСКО
ЛИЦЕ.

ТЕЛЕ

СА 6 НОГУ
ИМАО ЈЕ
ЏОН КЕЛ
ИЗ БРУКЛИНА
(САД)

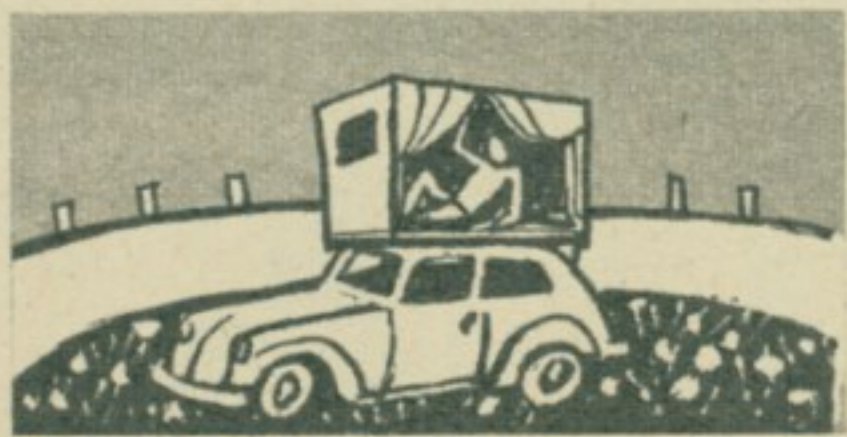
1226/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● реч бас, најнижи музички
тон, долази од грчког базис,
што значи темељ, база.

● на недавно одржаном сајму
опреме за летовање у Хамбур-
гу у СР Немачкој приказан је
и минијатурни шатор који мо-

же да се само са неколико по-
крета руком монтира на кров
аутомобила. Шатор је и по-
ред својих скромних размера,
1,50 X 2 метра, угодан за смеш-
тај.

● сматра се да постоји око
7.500 врста мрава. Што се тиче
укупног броја мрава на Земљи
он се процењује на стотине ми-
лијарди.

● још 1.500 година пре наше
ере, грађевинске раднике који
су били у служби фараона це-
пили су против змијског уједа.
Противотров је убрзгиван по-
моћу шупље игле.

● чувени холандски филозоф
Барух Спиноза био је по зани-
мању — брусач стакла.

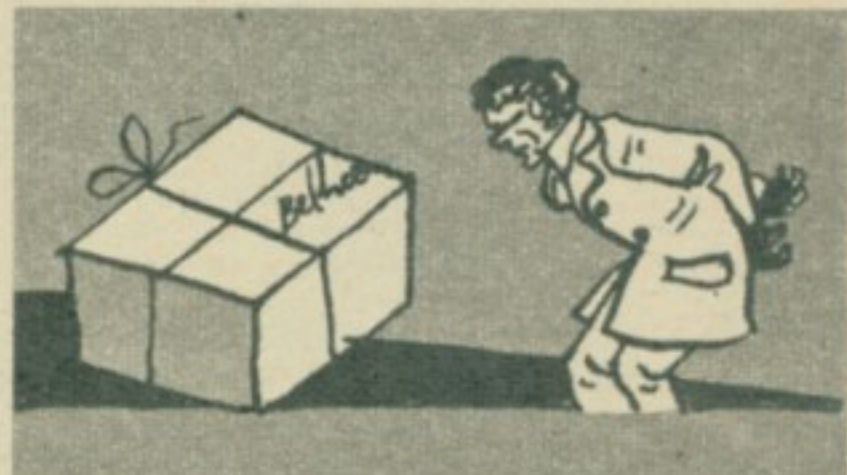

● у првим српским школама
постојале су клупе опраћене са
свих страна и испуњене песком
по којем су ученици прстом ша-
рали слова, а кад би погрешили
заравњавали би песак лет-
вицом. Таква клупа називана је
„песоч“.

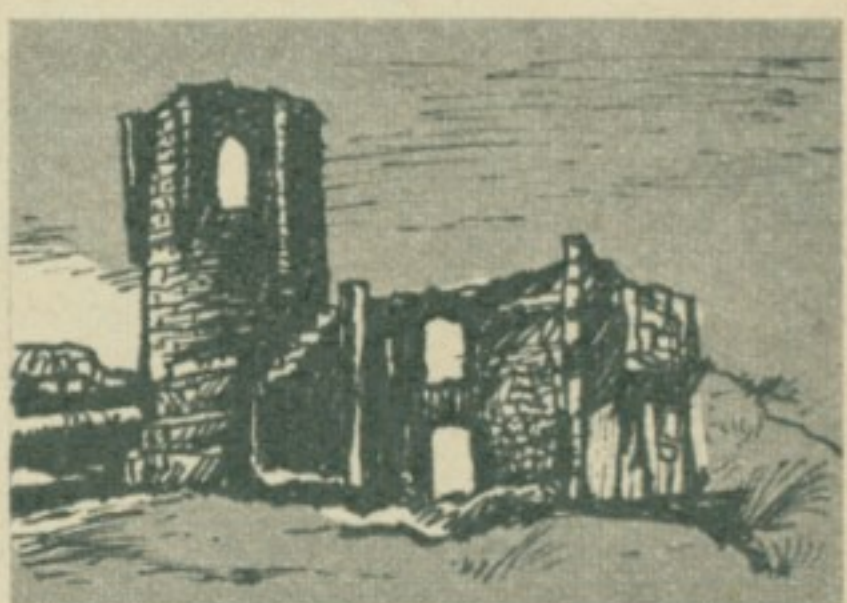
● британски научник профе-
сор Одфилд из Медицинског
истраживачког института у Е-

динбургу после дужег проуча-
вања открио је да дешњац
речи боље чују на десно уво,
али музику боље примају на
лево.

● Бетовен је у Бечу био толи-
ко познат и популаран да је
један пакет послат из иностран-
ства примио иако је на њему
стајало само „Бетовен — Беч“.

● замак Гајард у Француској,
једна од најбоље брањених твр-
ђава на свету, мсрао је да се
преда 1419. године после 16 ме-
сеци опсаде. Њеним браниоци-
ма понестало је ујади којим су
вадили воду из бунара.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ВЕЛИКЕ ЗАГОНЕТКЕ СТАРОГ СВЕТА

Деветнаестог маја 1798. године из Тулона је пут Египта запловила необична експедиција од 328 бродова. Овечан славом после мира у Кампоформију Наполеон Бонапарта је кренуо у освајање древне земље фараона предводећи око 35000 војника и — 175 научника и уметника!

Кампоформијским миром, склопљеним 4. септембра 1798, Аустрија се одрекла Белгије у корист Француске а Венеција јој је предала своја острва у Јонском мору и поседе у Албанији. Наполеон је сада желео да зада ударац Великој Британији. Рачунао је да заузме Египат, који је у то време био турска провинција али под управом египатских мемелука, и пресече везу Велике Британије са Индијом, њеним највреднијим поседом.

Овај Наполеснов поход разликовао се од свих других: планирајући огромне радсве на Суецком каналу, регулисању Нила и археолошким истраживањима, посвео је читаву војску археолога, географа, астронама, зоолога, ботаничара, филолога, филозофа...

ВОЈНИЦИ НАУКЕ, НАПРЕД!

Пошто се срећно мимоишао са британском флотом адмирала Нелсона, Наполесн је 10. јуна заузео Малту и припојио је Француској а 1. јула искрцао се у Египат. Већ следећег дана записао је Александрију која је пала готово без отпора. Тада је кренуо на Каиро.

Египатски мемелуци склонили су се пред Наполеоном на југ, у Горњи

Египат где их Французи ни кад нису могли сасвим савладати, и у Сирију и Палестину. Наполеон покушава да објасни египатском народу да је дошао да га ослободи од тираније мемелука и да успостави ауторитет турског султана. Али, Турска, склопивши савез са Великом Британијом, почетком следеће го-

дине креће против њега и Наполеонов освајачки поход ускоро се претвара у борбу за опстанак.

И поред искушења на фронту Наполеон грозничаво тера на рад своје сараднике.

— Војници науке! — узвикује он. — Са ових пирамида гледа вас шест хиљада година... Остварите

Наполеонов поход на Египат у којем је учествовало 35000 војника и 175 научника и уметника потпуно би пропao да недалеко од Александрије није пронађена чудновата базалтна плоча.

ТАЈНА ЈЕДНОГ КАМЕНА

нове ере у част Птолемеја Епифана.

Базалтни блок из Розете био је најдрагоценије откриће за проучавање и упознавање староегипатске културе и историје — научници су очекивали да ће им грчки текст донети кључ за дешифровање тајанствених хијероглифа за којим се столећима трагало.

Наполеон је одмах наредио да се овај драгоцени камен брижљиво упакује и однесе у Париз. Камен се још налазио у александријској луци кад су дошли Енглези и окончали француску окупацију Египта. Узалудна су била настојања француског генерала Меруа који је, да би за Француску спасао овај драгоцени споменик културе, тврдио да је његова приватна својина. Међутим, камен је утоварен на британски ратни брод „Мадрас“ и пренет у Енглеску.

Ускоро, у ноћи између 22. и 23. августа, Наполеон напушта Египат у највећој тајности. Са малом пратњом на двама фрегатама отпловио је у Француску.

НЕОБИЧНА СКЛОНОСТ

По повратку у Француску научници из Наполеонове експедиције приређују и штампају „Опис Египта“, богато опремљену едисију у 48 томова са занимљивим подацима о старом Египту, са стотинама разних цртежа и копија староегипатских текстова међу којима је била и копија базалтног камена из Розете.

Ова едисија изазвала је велико интересовање ондашњег научног света и зато није било никакво чудо кад се за њега 1808. заинтересовао осамнаестогодишњи младић Жан-Франсоа Шамполион. Нико тада није ни pomiшљао да ће талентовани и амбициозни Шамполион посветити цео свој живот проучавању

своје научно дело! Напред!

Војни стручњаци праве величанствене пројекте за изградњу путева и речну пловидбу, дижу радионице за потребе војске, испитују пирамиде, проучавају могућности прокопавања Суецког канала... Радови не престају чак ни онда кад је британски адмирал Нелсон потпуно уништио Наполеонову флоту усидрену у Абукиру.

У јулу 1799. одред Наполесков војске справљао је утерђења код Розете (Решид), педесет километара далеко од Александрије. Неочекивано, један инжењеријски официр по имену Бушар открио је базалтни блок дугачак 120 а широк 90 сантиметара на којем су се налазили некакви необични натписи. Бушар је приметио да су текстови написани на три различита писма од којих му се једно учинило налик на грчко.

КАКО ДА ГА СПАСЕ?

О овом проналаску брзо се чуло међу Наполеоновим стручњацима. Они су утврдили да је први текст писан староегипатским хијероглифима, други на египатском народном језику, писмом које је заменило сликовно, а трећи на грчком. Грчки текст означавао је превод претходна два а писан је 196. године пре

ОСВЕТА ФАРАОНА

Столећима су људи стајали задивљени пред величанственим делима старе египатске уметности. Остаци споменика са бројним натписима на староегипатском писму крили су тајне из далеке прошлости и човек је безуспешно покушавао да их одгонетне, да сазна ко су били ти људи и каква је њихова историја, како је организовано њихово друштво и какве су ратове водили, да ли су имали научнике, књижевнике и филозофе. Све су то била питања која су чекала одговор јер и најумнији лингвисти и историчари нису били у стању да одгонетну тајанствене хијероглифе. Једини подаци којима се у то време располагало о њима погинули су од старих Грка и Римљана.

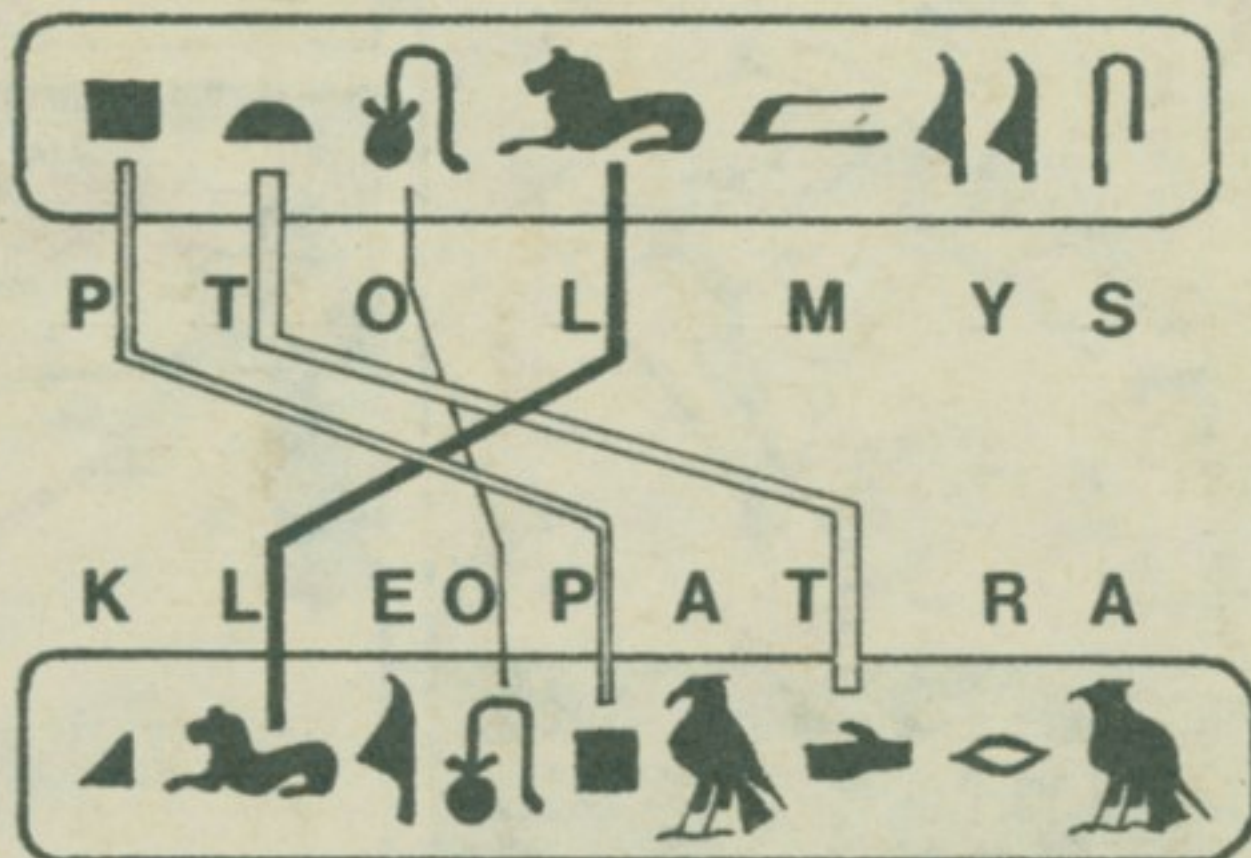
Хијероглифи су били не само писмо већ и украси: ове у камен уклесане слике на надгробним споменицима фараона украшаване су златом и драгим камењем, да би показале њихову моћ и богатство.

О хијероглифима се столећима испредане легенде, шапутале се претње и освете давно преминулих фараона према свима који уђу у њихову тајну. Тајна је ипак откривена, али тек хиљадама година пошто су хијероглифи престали да се употребљавају.

Жан-Франсоа Шамполион је пуних 14 година проучавао копију текста са камена из Розете. Најзад, открио је оно што нико до тада није успео — кључ за читање хијероглифа.

египатских хијероглифа и да ће успети да открије оно што током толико столећа ником није пошло за руком.

Загонетком египатских хијероглифа бавили су се још писци и филозофи античке Грчке, али они су, као и већина каснијих проучавалаца овог тајанственог писма, полазили од претпоставке да једна слика увек значи један појам, једну реч. Шамполион је другачије мислио.

Још као дечак Шамполион је показивао необичну склоност за учење страних језика. У једанаестој години одлично је познавао грчки а затим учи арапски, хебрејски и коптски. Пошто је добро проучио „Опис Египта“, он прикупио је и проучава све што је написано о хијероглифима и пре Наполеонове експедиције у Египат. Следеће године добија место професора историје у Греноблу где пише своју прву књигу „Египат под фараонима“.

Шест година касније Наполеон Бонапарта је по други пут абдицирао а затим протеран на Елбу. То је велика прекретница и у животу његовог верног пријатеља Шамполиона који губи место професора у Греноблу и упада у тешкоће и неприлике. Ипак, иако не налази разумевања за свој рад на проучавању египатских хијероглифа, он се стално враћа копији текста са базалтне плоче из Розете.

ПТОЛЕМЕЈ И КЛЕОПАТРА

У Шамполиновом раду од пресудног значаја је било његово уверење да свака слика, сваки хијероглифски знак, не представља увек једну реч, један појам, већ да може да буде симбол за поједине слоге или гласове. Енглески научник Томас Јунг утврдио је да је картуш, како је назван правоугаоник или квадрат који се често

среће у староегипатским текстовима, ознака за владаре. У тексту у којем се налази картуш говори се о владару а у самом картушу, у оквиру, исписано је владарево име. Држећи се овог, Шамполион је месецима сву своју пажњу посветио само једној речи на

копији текста са базалтне плоче из Розете.

У картушу на овом тексту налазило се име египатског владара Птолемеја. Сам текст није био толико значајан, али је било значајно то што је био забележен староегипатским писмом, хијероглифима,

ОД ЦРТЕЖА ДО ПИСМА

Говор којим су се споразумевали праисторијски људи постепено се усавршавао и требало је да прође доста времена пре него што је човек научио да пише и тако „саобраћа“ са будућим поколењима. Писмо које је сачувало од заборава значајне догађаје и податке прошло је кроз дуге фазе развоја и тек после много хиљада година постало онакво каквим се служимо данас. Када је човек први пут осетио потребу да нешто забележи, учинио је то помоћу цртежа. Цртежи урезани у камене зидове пећина нису представљали поједине речи већ читаве догађаје, углавном из лова и рата.

Једноставни цртежи, често изванредне лепоте, постепено су се развијали у пиктограме (лат. — пиктуре — сликати, грч. — графо — писати) — записе-саопштења у облику поједностављених стрипова састављених од шематских сличица људи, животиња, пејзажа, предмета, насеља. То је прва фаза писма разних древних цивилизација која постоји до наших дана код Ескимана и Индијанаца. Временом се са сликовног писма прешло на хијероглифско.

Сваки знак хијероглифа у почетку је представљао једну реч: уместо да се напише једна реч, на пример ластва, било је довољно нацртати ластву и свако је знао о чему се ради. Стари Египћани су касније, на сличан начин, представљали радње: слика човека са подигнутом батином значила је „удари“; птица раширених крила значила је „летећи“. Хијероглифима су представљани и други појмови: старац са штапом био је симбол за старост а посуда из које тече вода имала је значење воде. Стари Египћани усавршили су и обогатили своје знакове, али никад нису саставили праву азбуку. Рачуна се да су египатски хијероглифи почели да се користе у четвртном миленијуму пре нове ере и то у последњој да се користе у четвртном миленијуму пре нове ере и то у последњој четвртини овог миленијума.

знатно млађим египатским писмом — демотским и најзад грчким. Тако је могло да се изврши поређење једног познатог писма, грчког, са неразумљивим хијероглифима.

Године 1822. Шамполион је добио копију текста са једног обелиска пронађеног на острву Филе недалеко од Асуана. На овом тексту налазила су се два картуша од којих је један потпуно одговарао картушу са базалтне плоче из Розете. Тако је Шамполион могао да упореди симболе који су означавали име Птолемеја са симболима у другом картушу. Већ на први поглед у оба картуша открио је два иста симбола: нашао је квадрат који би могао да се замени словом Р и цртеж лава који је у случају Птолемеја замењен словом Л. Трећи симбол који је био исти у оба картуша одговарао је слову О. Сада му није било тешко да закључи да је у другом картушу хијероглифима представљено име Птолемејевог жене и владарке Египта Клеопатре. Шамполион је сада био сигуран да хијероглифи могу да се читају фонетски, да цртежи могу да се замене словима. Било је то највеће откриће које је учињено у проучавању хијероглифа и кључ за решавање вековне загатке!

Симболи за слово Т нису били исти у Птолемејевом и Клеопатрином картушу и Шамполион је закључио да два различита знака за Т у староегипатском писму могу да буду хомофони. То значи да су и један и други знак симбол за слово Т као што су f и ph у енглеском једног истог гласа — f. Пошто је имао већ четири слова, Шамполион је могао да утврди којих слова нема на свом месту, односно да их само упише поред симбола.

Тако је Шамполион почео да чита хијероглифе што пре њега нико није успео. Али посао којим је био толико опседнут за њега још није био завршен. После повратка из Египта, где је 1828. предводио једну научну експедицију, Шамполион постаје професор на катедри за египатске старине која је отворена специјално за њега на Колеж д'Франс у Паризу. Његови сарадници, који су са њим проучавали старе споменике у Египту, причали су да их је Шамполион често будио ноћу јер се нечег сетио!

Са својим сарадником Роселинијем, Шамполион је припремао књигу о новим открићима до којих је дошао у Египту кад га је задесила смрт. Умро је у Паризу 4. марта 1832. у четрдесет другој години живота. В. К.

Обелиск са острва Филе на Нилу. У картушима, правоугаоникима, налазе се имена Птолемеја и Клеопатре. На слици лево: копија текста са базалтне плоче из Розете. У картушима је име Птолемеја исписано хијероглифима и грчким писмом.

У следећем броју: КАКО СЕ ЧИТАЈУ ХИЈЕРОГЛИФИ

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА НЕПОБЕДИВИ ЕДИ

Знате ли која је ово дисциплина у коњичком спорту?

1

Да ли знате на којим је олимпијадама Чехословачки Емил Затопек освојио четири медаље?

Судија у рингу увек пре меча погледа боксерима шаке. Шта мислите због чега?

4

Да ли знате колико траје једна утакмица у хокеју?

5

ОДГОВОРИ:

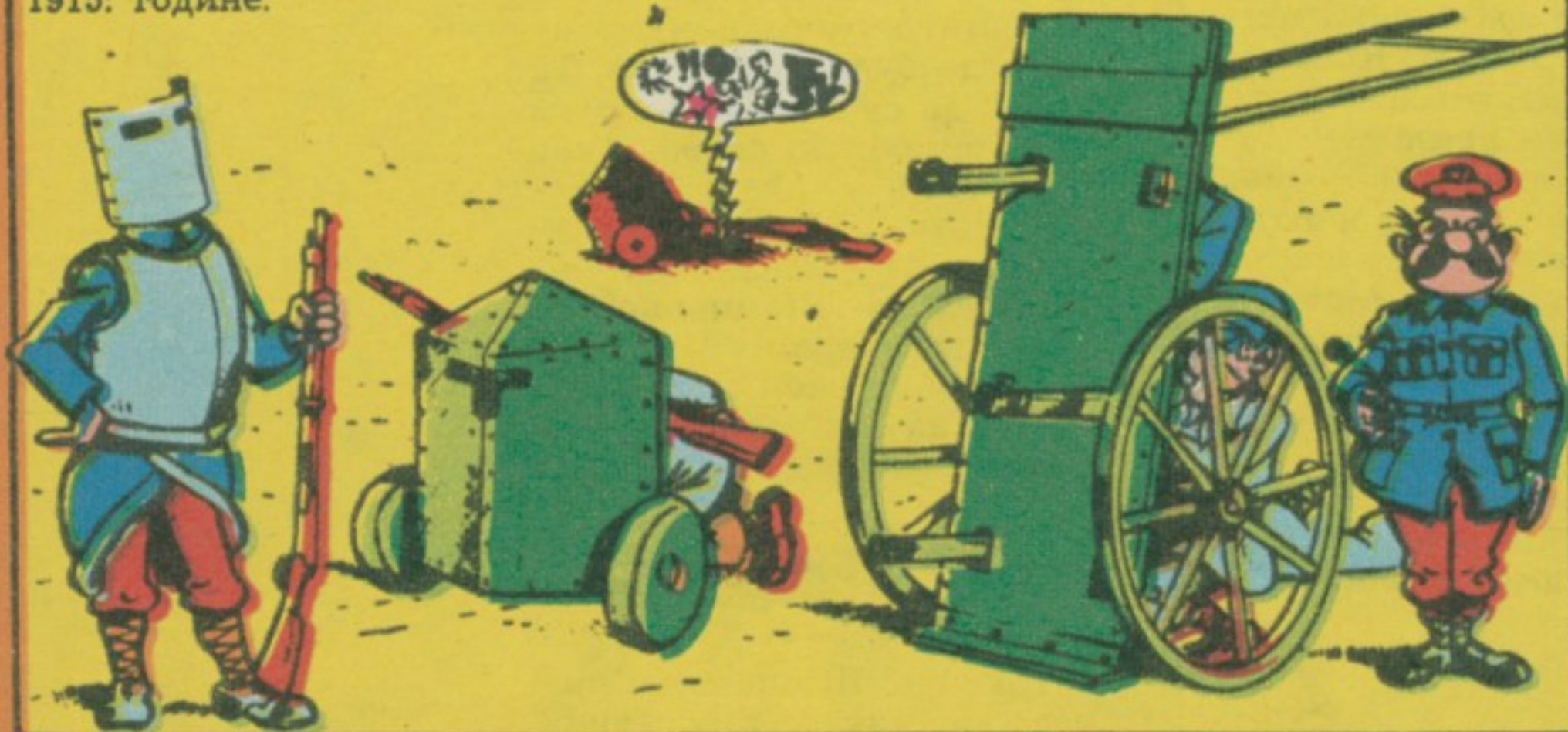
1. Ово је касачка трка; 2. Најбољи бициклиста на свету је Белгијанац Едм Меркс; 3. Чехословачки тркач Емил Затопек освојио је једну медаљу на Олимпијади у Лондону 1948. и три у Хелсинкију 1952. године; 4. Судија увек пре почетка меча прегледа шаке боксера да би проверио да ли су им прописно заштићене завојем; 5. Утакмица у хокеју траје три пута по 20 минута.

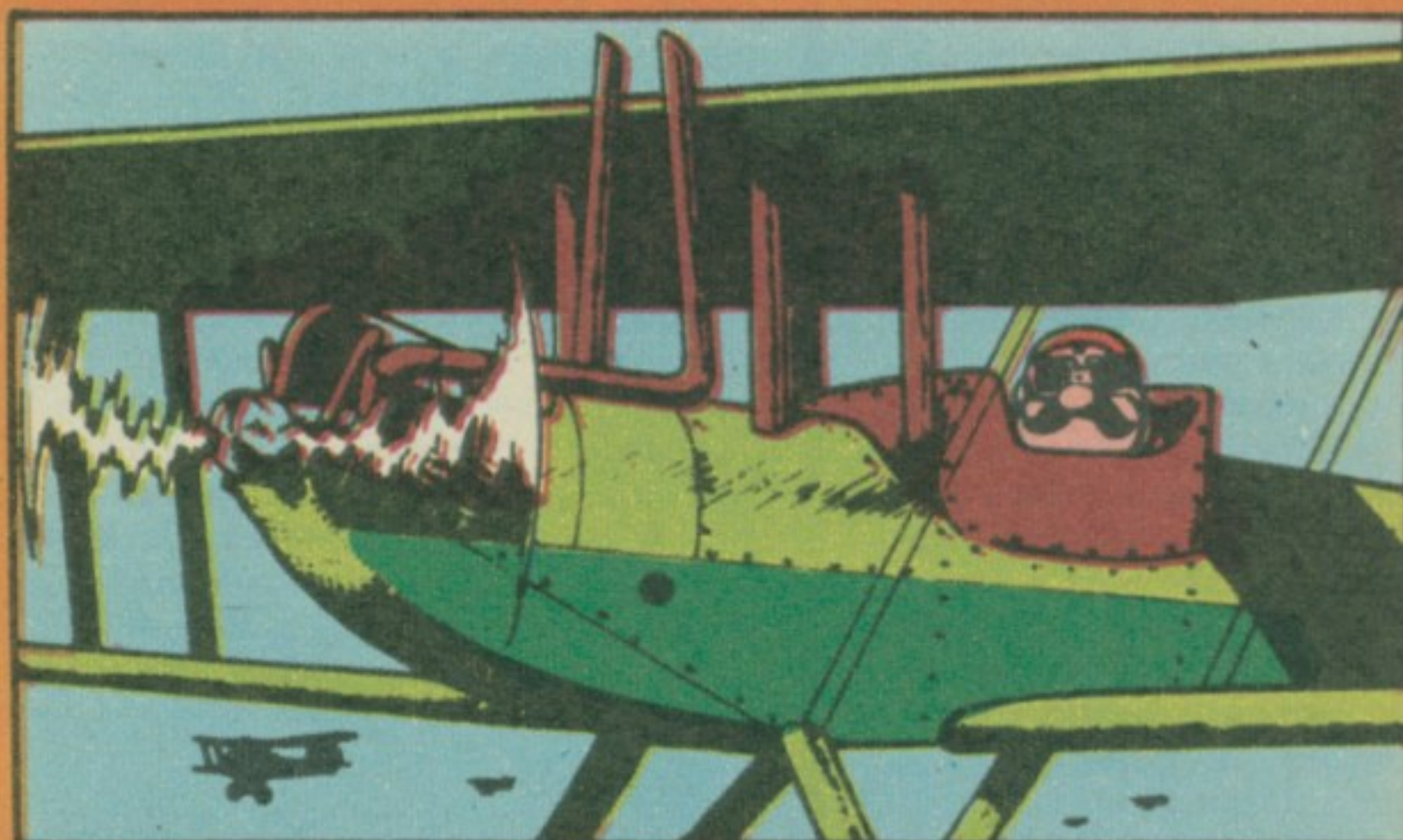
Један Белгијанац годинама носи титулу најбољег бициклисте на свету. Како се он зове?

Слобода се брани и оружјем... 28

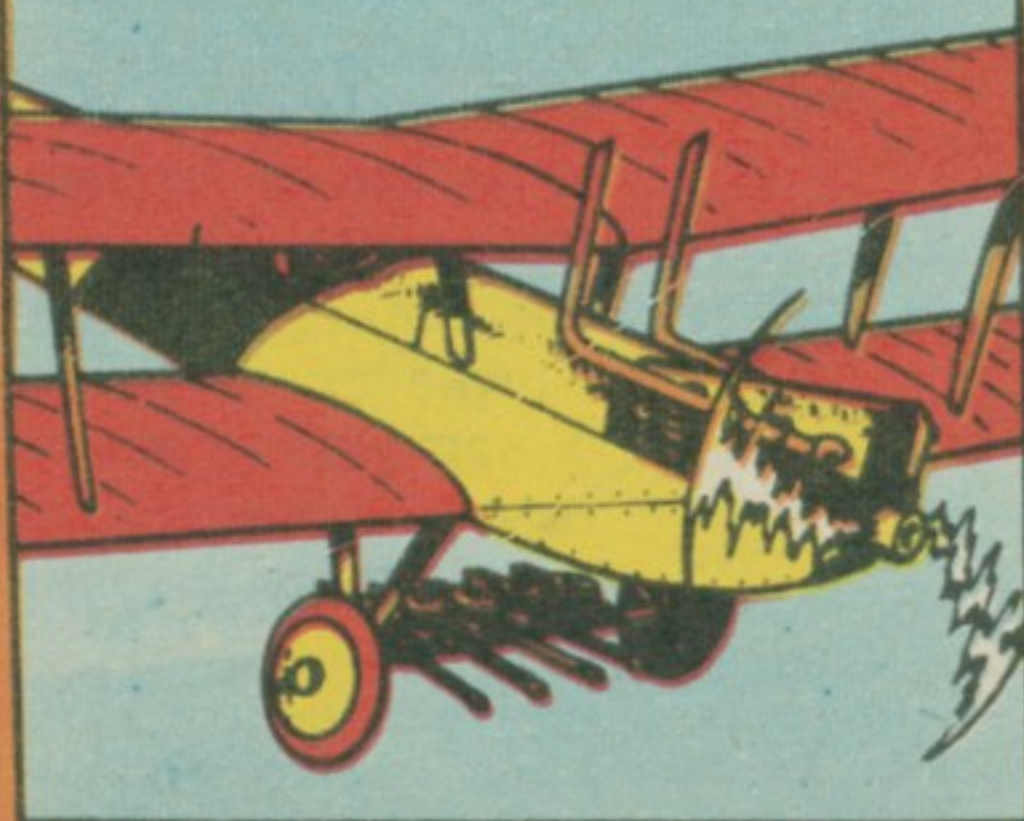
Мало по мало дошли смо и до првог светског рата (1914—1918). Пројектанти и даље измишљају разна убојита оружја али и средства за заштиту од њих. На нашем цртежу су таква два заклона употребљена 1915. године.

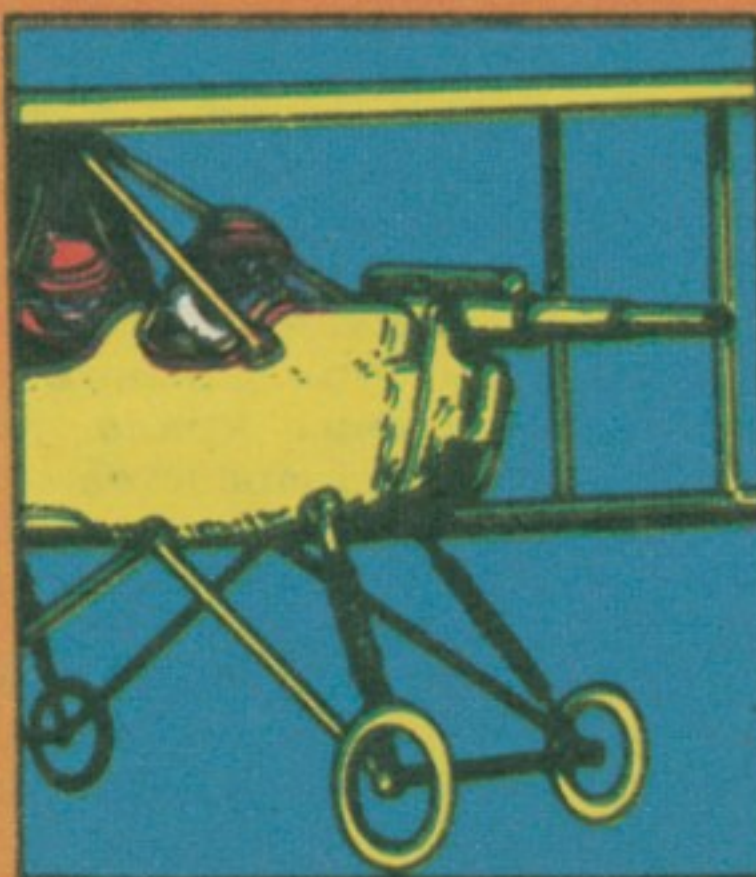
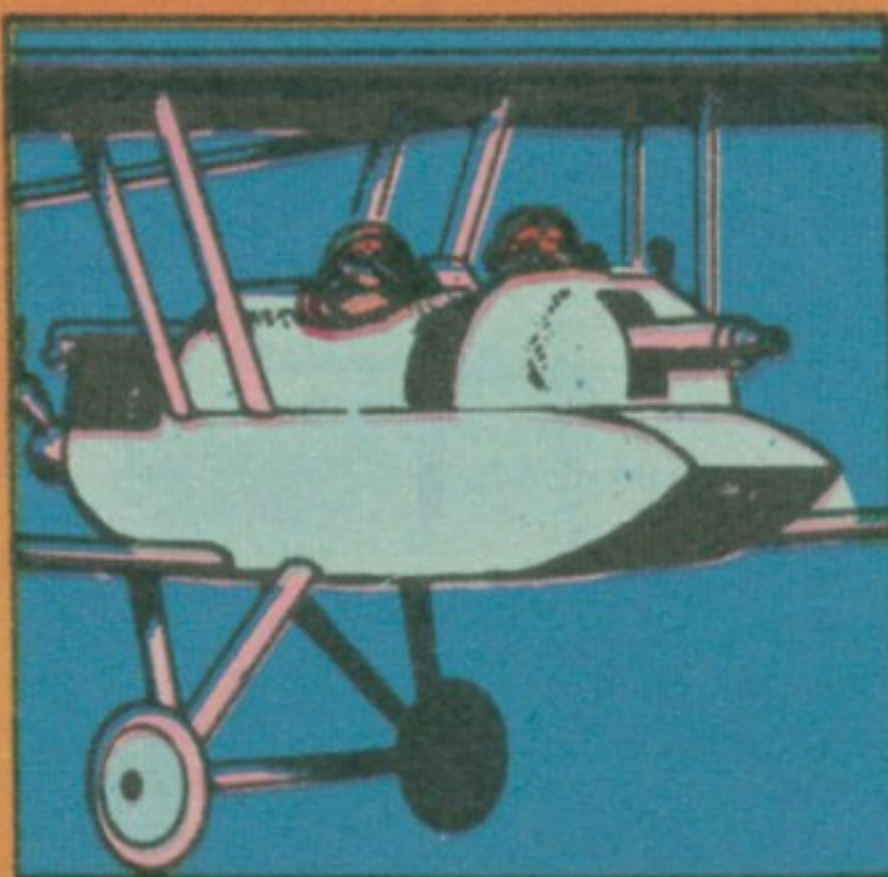
Исте те 1915. године појављују се и оклопљене пилотске кабине на авионима...

... И наоружани авиони. На овом цртежу видите пројекат једног Енглеца — пет митраљеза истовремено сипа ватру.

Ова два авиона имају моторе позади тако да им је у предњим деловима смештено различито оружје, чак имају и брзометне топове.

Ово је сидро које експлодира. Намењено је непријатељским летелицама, пре свега цепелинима, за које се качило у лету и експлодирало причињавајући знатну штету. Изгледа да је употребљавано и против авиона.

Детаљ са бакрореза: Сплит у 17 веку.

Када је на врхунцу снаге и моћи император Диоклецијан у својој палати Терме у Риму размишљао где у иностраном царству да проведе дане након повлачења са престола, у успоменама се стално враћао у тадашњи главни град Далмације — Салону. Не без разлога. Јер ту, крај Салоне, негде у брдима што се тако рећи надгледале над обалу, била је кућа у којој се родио.

ЦАРСТВО ЈЕ ПОДЕЉЕНО

И тако је Диоклес, син ослобођеног роба, писар код сенатора Анулинуса, одлучио да подигне раскошну вилу у тихој и сунцу изложеној ували само неколико километара удаљеној од Салоне. Међутим, није га само срце вукло у завичај: веровао је да ће му блага клима и лековита сумпорна врела омогућити да тамо дочека дубоку старост. Осим тога, надао се да ће му положај Салоне која се налазила на граници између истока и запада, омогућити да и након абдикације прати даљи развој свог политичког експеримента.

У време императора Кара, амбициозни Илир Диоклес, захваљујући својој разборитости и храбрости, уздигао се од обичног легионара до положаја саветника, да би већ следеће 283. године наше ере био наменован за конзула и заповедника дворске страже. Од титуле императора делио га је још само један корак: у та бурна времена старог Рима на власт су претендовали не само политичари већ и војници-легионари, поготово они који су се налазили на дужности заповедника дворске страже. Када је годину дана касније убијен император Нумеријан, Диоклеса, чије пуно име гласи Гаиус Аурелиус Валериус Диоклетијанус, војска бира за императора.

Двадесетогдишњу владавину Диоклецијан је потпуно испунио радом на финансијским, правним и војним реформама које додуше нису спасле царство, али су зато имале далекосежне историјске последи-

це. Схвативши већ у првим годинама владавине да неће моћи сам да савлада револуционарне покрете и сталну опасност која је претила империји од најезде варвара, понудио је 286. године свом пријатељу Максимијану титулу сувладара. Тиме је утро пут коначној подели империје на Западно и Источно царство и систему управљања четворице, који је обавезивао двојицу императора да имају своје сувладаре.

Дуги боравак у престоници Источног Царства Никомедији, није остао без последица. Диоклецијан је завоео апсолутистичку монархију по угледу на персијску: владар је био неприкосновен и морале су да му се указују божанске почести што је не мало запрепастило Рим.

Када се 304. године у Никомедији тешко разболео, Диоклецијан је одлучио да заједно са Максимијаном абдицира у корист двојице цезара, Констанција и Галерија, и да се повуче у своју тек довршену, добро утврђену вилу код Салоне.

Изградња раскошног летњиковца који у правом смислу речи представља врхунско достигнуће касноантичке архитектуре трајала је од 295. до 305. године и била поверена највештијим грађевинарима тог времена.

У СТРАХУ ОД ОСВЕТЕ

Међутим, Диоклецијан није имао прилике да ту, у својој палати, у миру проведе остатак живота: стални политички сукоби праћени прогоним и незадовољством хришћана приморали су императора Констанција да 313. године у Милану изда едикт о верској толеранцији, односно да званично призна хришћанство. Тиме је нанео жесток ударац Диоклецијану, огорченем противнику хришћанства. После објављивања Миланског едикта, кренуле су римским улицама до тада прогањане и угњетаване гомиле хришћана, које су опустошиле Диоклецијанову резиденцију, порушиле његове бисте на трговима и уништиле све што му је припадало. Његова кћи Ва-

Амбициозни Илир Диоклес

Од обичног легионара Диоклецијан се за кратко време уздигао до положаја команданта царске страже. Још само један корак делио га је од титуле императора.

лерија и жена Париска биле су прогнане чак у Сирију.

Претпоставља се да је Диоклецијан, доживевши крах свог политичког система и плашећи се да би могао пасти као жртва свог наследника или гневних хришћана, извршио 313. године самоубиство. Иако се зна да је сахрањен у Маузолеју који се налази у самом средишту палате, његов гроб никада није пронађен. Разлог свакако треба тражити у каснијим зарањима и реконструкцијама палате. Осим тога постоји претпоставка да Диоклецијанов саркофаг није положен у крипту која се налази 2,5 метара испод садашњег пода већ да је зазидан у неки од зидова Маузолеја.

Диоклецијанова палата, грађена у облику правоуга-

оника чије су стране дужине 215 и ширине 180 метара помало деформисане због конфигурације терена, захвата простор од 30.000 квадратних метара. Њени добро утврђени зидови били су ојачани са 16 кула од којих неке, нарочито оне на средини зидова, нису сачуване.

ВОДА ИЗ САЛОНЕ

Најраскошнија страна палате је јужна, окренута мору, с малим Бронзаним вратима, уз коју је била лука за пристајање искључиво императорских бродова. У овом делу палате налазила се царска резиденција и пространа засвођена колонада за шетњу, као и вртови с дивним погледом на

залив и пучину. Вода је довођена аквадуктом из Салоне.

Током векова палата је прерасла у слободни град Сплит, којим су до 15. века наизменично владали Византинци и хрватско-угарски краљеви. Под власт Млетака Сплит је пао 1420. године и изгубио добрим делом своју аутономију коју је иначе у пуној мери уживао под другим влада-

рима. Некад напредан град са сопственом градском управом, трговачком и ратном флотом не само што је почео да губи своју политичку већ и привредну самосталност. Узрок наглог опадању трговине, занатства, поморства, осиромашењу и бесправљености становништва треба свакако тражити и у епидемијама куге и у ратовима против Турака који су запосели Клис и Солин и тако одвојили Сплит од његовог природног залеђа.

Предвиђања млетачког конзула трговца Родригеза о могућностима економског успона Сплита почела су да се остварују већ средином 17. века. Из тог доба остао је веома занимљив опис који је дао турски путописац Евлија Челебија: „... Град је диван, а складишта муниције су снабдевена. По градским бедемама наизане су велике куле као бодљике у жежа. Оне штите пристаниште и клински кланац. На свакој се налази 40 до 50 далекометних топова... У пристаниште може стати 200 галиона, фрегата и галија... На периферији града налази се 7.000 винограда. Њихови маслинаци су познати по целом свету попут персијских дрвореда. Ту има 300 дућана. Али, од свега најуређенији и најлепши је генералов двор. Велика трговачка складишта која се налазе на обали пристаништа су пуна вуне, чохе, атласа, разних свила, ђона и стотинама хиљада врста робе...“

М. В. 7

Када се у Никомедији тешко разболео, Диоклецијан је одлучио да се заједно с Максимијаном одрекне престола.

ДИОКЛЕЦИЈАН ПА

ПРЕ СВЕГА — БЕЗБЕДНОСТ — Царска вила римског императора Диоклецијана представља синтезу источних и западних утицаја у архитектури. О томе да су у изградњи учествовали и мајстори са истока сведоче имена грчких градитеља Жотикаса и Филотаса уклесана у зидове палате. По захтевима свог времена, Диоклецијанова палата је осим удобности пружала и безбедност. Стога су свуда дуж зидова биле равномерно распоређене одбрамбене куле од којих се до данас сачувало само неколико и то углавном утаоних, као што је ова на јужном зиду палате.

СКЛАДНИХ ЛИНИЈА — Друга релативно очувана капија је ис-врата, складних лини-точна, названа Сребрна ја касно-античке архи-тектуре. Од ње до Гвоздених врата је водила улица која је палату делила на два дела: северни за послугу и војску и јужни где су се налазиле царске о-даје и вртови.

ЗЛАТНА ВРАТА — Северна односно Златна врата, како су названа у 16. веку, надмашују архитектонским и скулптуралном обрадом остале улазе у палату. Осим ниша у којима су некада стајали кипови, украшава их низ arkada које су некада носили стубићи, наслоњени на конзоле. Раскош ове капије разумљив је ако се има у виду да је до тих врата водио главни друм из Салоне.

ИЗЛАЗ НА ПРИСТАНИШТЕ — Унутрашњи део јужног зи-да палате био је украшен засвођеном колонадом где су се налазили вртови и штеталиште. Из јужног, царског дела палате малим Бронзаним вратима стизало се у приватно Диоклецијаново пристаниште које данас више не постоји.

ОВА ПАТА

ОД МЕРМЕРА И ГРАНИТА — Централно место у палати заузима Перистил — предворје окружено масивним стубовима од гранита и мермера. С предње стране Перстила налазио се улаз у царске одаје испред којег је била скулптура четворопрега.

МАУЗОЛЕЈ — КАТЕДРАЛА — Данашња сплитска катедрала је заправо Диоклецијанов маузолеј. Спољни зидови Маузолеја, опкољени колонадом од 24 стуба, украшени су рељефним фризом на коме доминирају ликови Ероса. На источној страни фриза Ероси држе у овалним медаљонима ликове Диоклецијана и његове жене Приске. То су једини антички портрети у палати који су остали сачувани до данас.

ЈУПИТЕРОВ ХРАМ — Јупитеров храм је правоугаона грађевина са подземном криптом. Стубови храма на предњој страни нису сачувани али и без њих се могу назрети барокни елементи касно-римске уметности. Улаз је украшен сплетом биљних мотива и ликова деце.

САЧУВАН ЈЕ САРКОФАГ — Прилаз Јупитеровом храму био је богато украшен фигурама и орнаментима, који су приликом изградње у средњем веку знатно оштећени. Пред улазом у храм налази се складно обликован саркофаг.

СФИНГЕ ИЗ ЕГИПТА — Улаз у Маузолеј чувале су четири гранитне сфинге донете из Египта. Сфинга на слици која се и данас налази крај улаза потиче из времена фараона Тутмеса.

ЗАКЛОЊЕНА ФАСАДАМА — Шиље града ван зидина палате почело је иза Гвоздених врата. Иако су до данас потпуно очувана готово да се уопште не примећују јер су заклоњене фасадама доцније подигнутих зграда. Лево од Гвоздених врата налази се Градска већница подигнута у 15. веку. На њеном зиду уклесан је грб Сплита.

ЗАЈЕДНИЧКИ АМЕРИЧКО-СОВЈЕТСКИ КОСМИЧКИ ЛЕТ

Једног тмурног децембарског дана 1968. са лансиране платформе у Кејп Кенедију, уз тужну и заглушујућу buku, кренула је тада најмоћнија ракета САТУРНА 5 на најнеобичније путовање које је човек икада преузео. У малој кабини на њеном врху три човека су пошла у „авантуру века“ — са задатком да стигну до Месеца, облете око њега 10 пута и врате се на Земљу.

Нико пре Френка Бормана, Џејмса Лавела и Вилијама Андерса није прошао овим стазама. Сваког од њих историја ће с правом помињати као Колумба модерног доба, истраживача што се дрзнуо, као и човек који је открио Америку, да заплови непознатим просторима космичких океана. Они ће бити први људи на свету који ће из космичких даљина својим очима видети како изгледа Земља у бескрајној тами васионе. А њихова ће деца у школи, на питања да наведу доказ да је наша планета округла, моћи да одговоре: „Мој тата зна. Гледао је Земљу чак с Месеца“.

ПОЧЕТАК ПРАЋЕН ТРАГЕДИЈОМ

Почетак човековог лета у свемир, истина, није био спектакуларан. Две године пре овог догађаја, трагедија у кабини Аполоа однела је животе тројице храбрих истраживача васионе. У пламену су на врху ракете страдали астронаути Вирџил Грисом, Едвард Вајт и Роџер Чафи, припремајући се да први пут полете у новом типу кос-

мичког брода, предоређеног за велики задатак: освајање Месеца.

Први људи који су облели око Месеца у АПОЛУ 8, астронаути Борман, Лавел и Андерс успешно су се вратили на Земљу после путовања које је трајало 6 дана. Све је говорило да се ускоро може остварити вековни човеков сан: да својом ногом ступи на Месец.

НАЈУСАМЉЕНИЈИ ЧОВЕК НА СВЕТУ

У лет АПОЛА 8 учествовао је само један део космичког брода под тим називом — његов такозвани командно-сервисни одсек. То је онај део који ће и у предстојећем америчко-совјетском лету по програму АПОЛО-СОЈУЗ представљати основну летелицу америчких астронаута. За спуштање на Месец, међутим, том командно-сервисном одсеку требало је прикључити другу, потпуно независну космичку летелицу, тзв. Месечев брод. Његово прво испитивање на путању око Земље обављено је у лету АПОЛА 9, а већ следећи, АПОЛО 10 кренуо је комплетан ка Месецу. Била је то „генерална проба“ у којој је све обављено као да ће два астронаута заиста слетети. Изостало је само оно завршно спуштање са висине од 15 км на Месечеву површину.

Тај последњи маневар обавили су у АПОЛУ 11 астронаути Нил Армстронг и Едвин Олдрин, 20. јула 1969. И док су први истраживачи Месеца пред телевизијским очима целог света педантно обављали

научне задатке на његовој површини, командно-сервисни одсек брода АПОЛО са на свету“, астронаутом Мајклом Колинсом, обилазио је сателитском путањом око Месеца. Када би притсма зашао иза Месеца и изгубио из вида нашу планету, он је чак губио и радио-везу са командним центром на њеној површини и остајао сам у васионском бескрају.

После овог првог, историјског лета на Месец следили су нови. Сваки од њих имао је понешто својствено што га је разликовала од претходних. АПО-

ЛО 12 се тако прецизно спустио у предвиђену област на Месецу да је додирнуо његову површину само 200 метара даље од места на које се пре две и по године спустила аутоматизована станица СЕРВЕЈОР 3. Сада су астронаути Чарлс Конрад и Ален Бин, за време „шетње“ по Месецу, дошли од овог „космичког робота“, скинули те левизијску камеру и још неке делове и заједно са 35 килограма узорака глатрали их на Земљу.

Изненадна експлозија резервоара за течни кисеоник која се због технич-

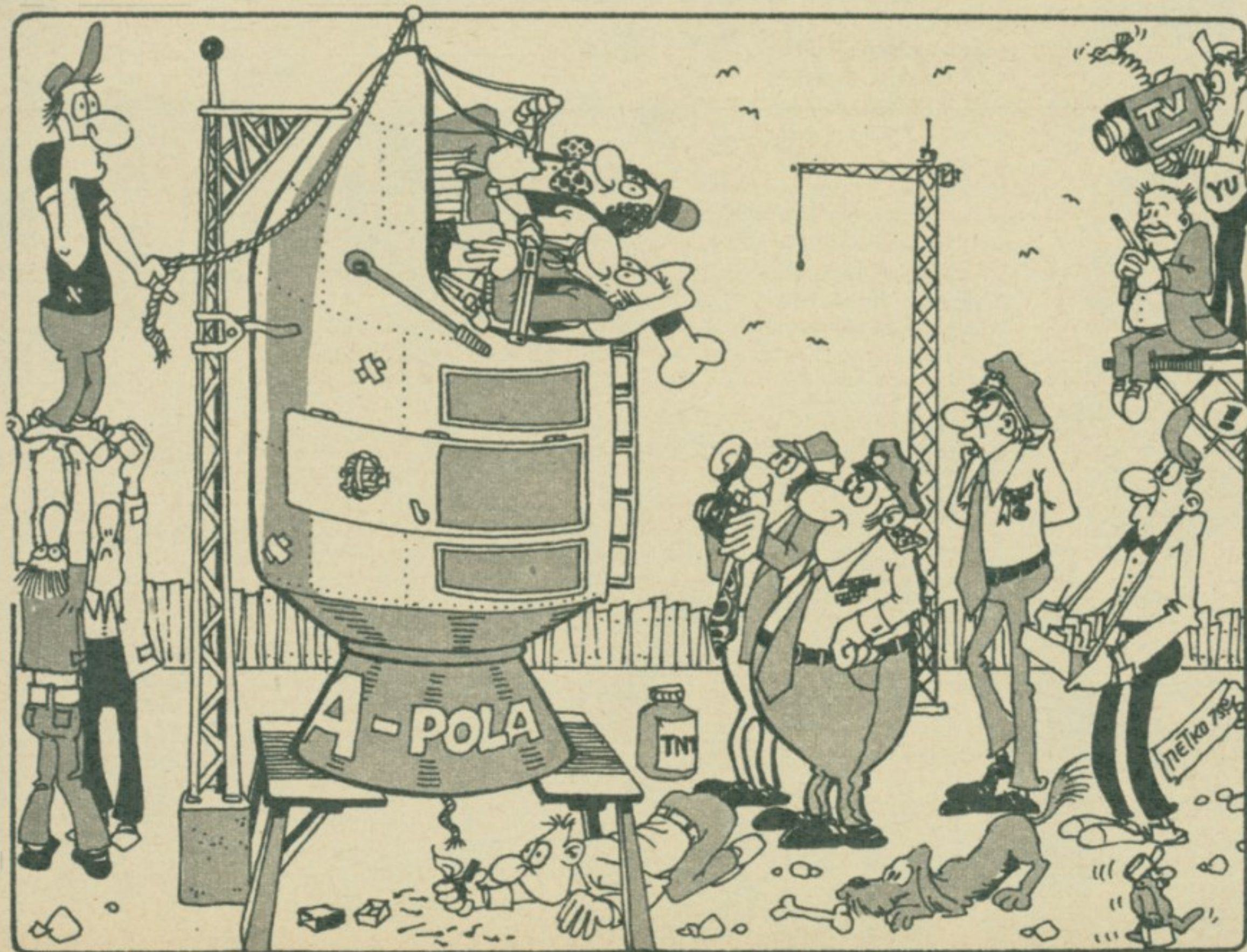
ча стајао је на располагању Месечев дип назван ЛУНАР РОВЕР.

То је електрични аутомобил, специјално грађен за возњу по Месечевој површини, три оваква возила вековима ће остати тамо обележавајући места која су људи посетили. Уз последњи од њих, у пределу Таурус-Литроу, стоји још и плочица са натписом: „Овде је човек завршио своје прво истраживање Месеца. Нека се дух мира у коме смо дошли одради на живот целог човечанства“.

Програм првог човековог

КОЛУМБ У АПОЛУ

МАЛИ БРОЈ ДЕЦЕ МОЖЕ ДА СЕ ПОХВАЛИ ПРЕД ВРШЊАЦИМА: »ЗЕМЉА ЈЕ ОКРУГЛА, КАО ФУДБАЛ. ЗНАМ ТО ЈЕР ЈЕ МОЈ ТАТА ГЛЕДАО СА МЕСЕЦА!«

ке грешке догодила на 325.000 км од Земље, претили су да лет АПОЛА 13 претвори у катастрофу. Само изванредна координација рада астронаута Џејмса Лавела, Џона Свајцера и Фреда Хејза са командним центром у Хјустону и даноноћна брига читавог штаба стручњака да се сваки искрсли проблем одмах реши, спасили су посаду.

У ДУХУ МИРА

Затим је уследила серија од четири готово беспрекорно обављена лета. Месечев бродови АПОЛО 14, 15, 16 и 17 са по два астронаута спуштали су се у разне области овог Земљиног природног сателита. Да би се истраживачима олакшао посао, посада АПОЛА 14 је донела необична колича за превоз алата и научних инструмената који су астронаути вукли са собом. У осталим летовима двојици истражива-

истраживања Месеца био је завршен повратком астронаута Јуџина Сернана, Роналда Еванса и Харисона Шмита у АПОЛУ 17, 17. XII 1972. године на Земљу. Посао космичког брода АПОЛО тиме није био исцрпен. Месечев брод се, истина, није могао користити за друге потребе. Али командно-сервисни одсек АПОЛО је, међутим, био одређен да послужи као транспортно возило за превоз посаде са Земље до орбиталне станице СКАЈЛАБ и назад.

Три пута је током 1973. године космички брод АПОЛО успешно обавио ову врсту мисије. А кад је 8. фебруара 1974. повратком треће посаде, после 84 дана проведена у васиону завршен програм СКАЈЛАБ, остао му је још један, последњи лет. Биће то предстојећи заједнички подухват совјетских космонаута и америчких астронаута који почиње 15. јула 1975.

М. Југин

Командно-сервисни одсек брода АПОЛО чини космичку летелицу састављену од два дела: командног одсека, у коме се налази кабина за посаду, мноштво уређаја и опреме за управљање летом и сервисног одсека који носи остале неопходне системе, резервоаре, велики ракетни мотор, и др.

На врху командног одсека, Земљу после обављеног лета налази се сигурносни торањ. То је посебан уређај чији је задатак да, у случају било какве неисправности, одвоји кабину са астронаутима од ракете носача и безбедно је спусти на Земљу.

сигурносни торањ:

висина 10 м
пречник основе 1,2 м
тежина 4.000 кп

командни одсек:

висина 3,48 м
пречник основе 3,9 м
тежина при полетању 5.600 кп
тежина после повратка 5.00 кп

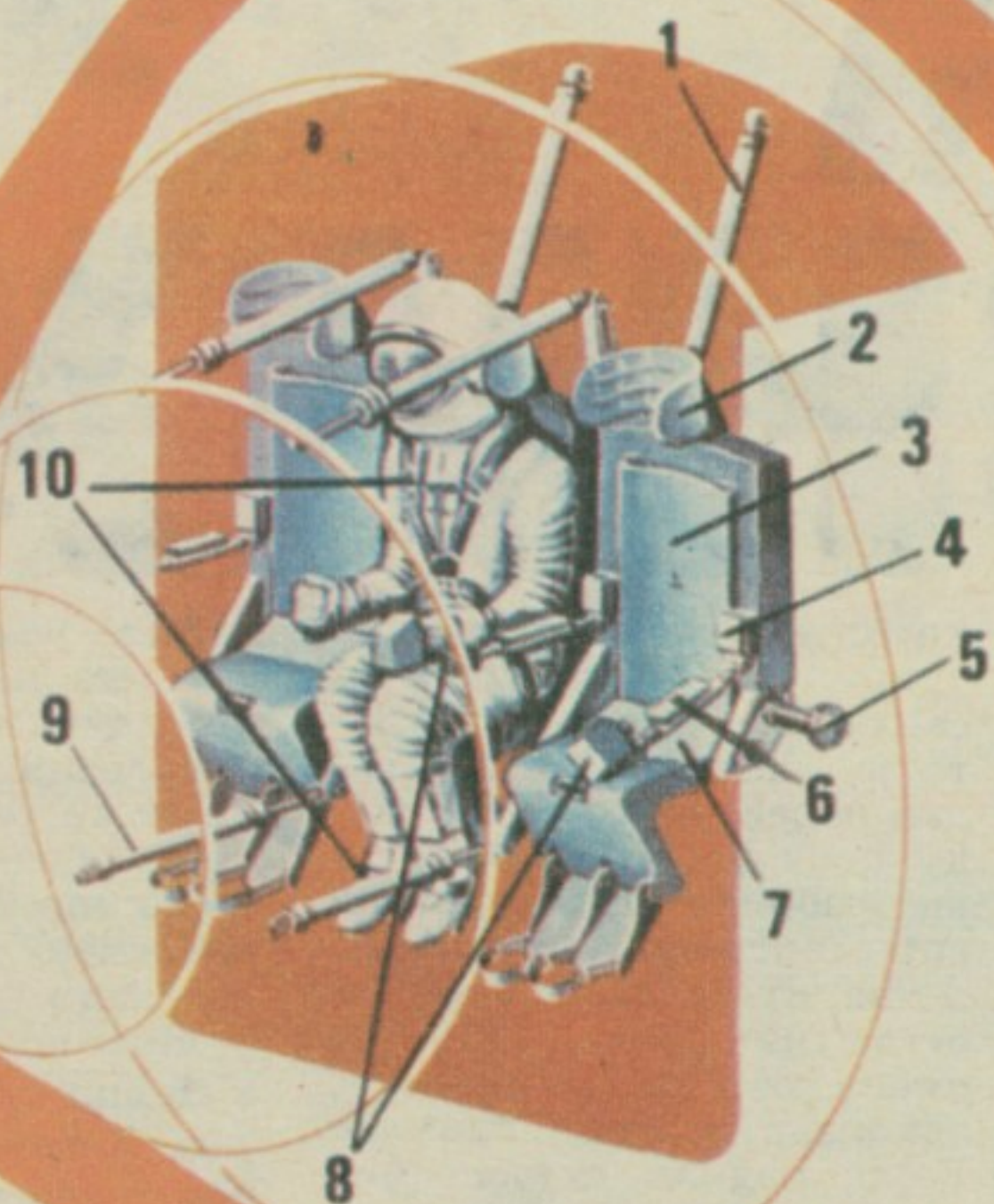
сервисни одсек:

висина 7,36 м
пречник основе 3,9 м
тежина при полетању 23.200 кп
тежина празног 5.200 кп
потисна сила ракетног мотора 9.800 кп

КОМАНДНО-СЕРВИСНИ ОДСЕК

1 — заштитни поклопац; 2 — експлозивне везе система за спасавање; 3 — помоћни, стабилизациони падобран; 4 — амортизери — носачи фотеља; 5 — млазници за нагињање; 6 — Антена; 7 — радијатор система за обезбеђивање услова за живот у кабини; 8 — млазник сервисног ракетног мотора; 9 — резервоари са горивом; 10 — хелије за обезбеђивање електричне енергије; 11 — резервоари хелијума; 12 — блок млазника маневарског система; 13 — млазници маневарског система; 14 — млазници за ваљање; 15 — млазници за скретање; 16 — заштитна оплата; 17 — кабина под притиском; 18 — падобрански систем за повратак на Земљу; 19 — прелазни тунел.

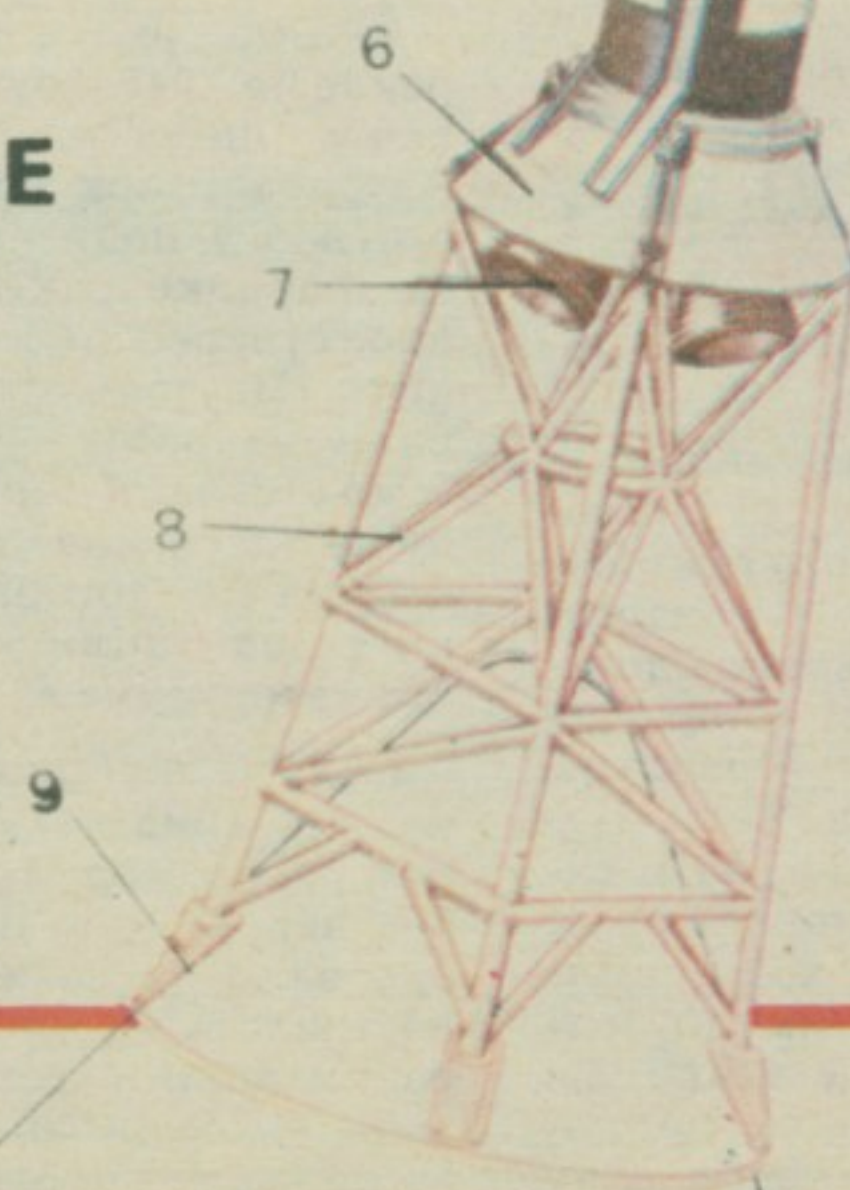

КОМАНДНА КАБИНА

1 — уздужни амортизери фотеља астронаута; 2 — наслон за главу; 3 — профилисани леђни наслон; 4 — задњи наслон за руке; 5 — бочни амортизери фотеља; 6 — доњи наслон за руке; 7 — седиште; 8 — командне ручице за управљање бродом; 9 — вертикални амортизери фотеља; 10 — сигурносни појасеви.

СИСТЕМ ЗА СПАСАВАЊЕ

1 — сензор положаја; 2 — аеродинамичка крилца; 3 — ракетни мотор за нагињање; 4 — ракетни мотор за одбацивање система за спасавање; 5 — ракетни мотор са чврстим горивом за спасавање; 6 — конструктивна оплата; 7 — млазници ракетног система за спасавање; 8 — сигурносни торањ; 9 — окви са експлозивном везом.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Кроз висока, гвозђем окована врата, колона затвореника ушла је у нови логор и убрзо се зауставила у подножју планине оивичене густом шумом. Били су измучени, гладни и боси, крвавих ногу после дугог марша преко поља и кроз беспуња. Ишли су само ноћу, да непожељне очи не би виделе огромну колону логораша опкољену псима и есесовцима.

— Чудновато! Нигде ни трага од логора, нигде ни једне бараке, — рече Сергеј Барањиков осврнувши се око себе.

ТАЈНА ЈЕ УМРЛА С ЊИМА

Затвореници нису знали да је логор испод њихових ногу, дубско у земљи. Некад се ту, у недрима планине Харц, налазио рудник соли од кога су остали само килметрима дуги ходници и огромне пећине. Ни су знали ни да више никада неће видети светлост да на.

Било је рано пролеће 1942. године када је колона логораша сишла у влажно и мемљиво окно напуштеног рудника.

Није више била никаква тајна да ће Немци, након заврши изградња подземне фабрике за производњу ракета „фау 2“, ликвидирати хиљаде њених градитеља. Али логораша су одлучили да пруже отпор.

ПОБУНА ПЕЋИНСКИХ

Прошло је много времена, дана па и месеци, док подземна фабрика није по чела да добија коначан облик. Најзад су затвореници сазнали чему ће послужити: изради ракета „фау 2“ тајног оружја којим ће, сањарили су Немци, рат бити добијен.

Тском тих неколико месеци у пећинама где је владала мемла и полутама налазило се готово тридесет хиљада затвореника дотераних из разних логора широм Немачке: Француза, Холанђана, Руса, Чеха, Пољака, Југословена, па и самих Немаца. Становали су у подземним ходницима, тако распоређеним да једни за друге нису знали. По завршетку сваке омене, логораша су нестајали у мрачним пролазима који су водили до њихових „стамбених пећина“, док би с друге

стране улазила нова група радника.

— Био је то пакао! — рекао је 1945. године на суђењу немачки инжењер Алфред Шарк који је учествовао у подизању подземне фабрике ракета. — Пакао створен рукама мученика. Најсрећнији су умيرани на раду. Из утробе земље сваког дана су изношене десетине лешева, а исцрпљене логораше есесовци су одводили у оближње крематоријуме.

Када је фабрика завршена, од тридесетак хиљада логораша, јер тај број је био непрекидно попуњаван, одабрано је десет хиљада најнајбољих који су се разумевали у технику. Остали су били ликвидирани да не би одали најбоље чувану тајну другог светског рата — место где се налази фабрика фау ракета. Тај-

на је морала да умре с њима.

Американци су стигли до Нордхаузена 11. априла 1945. године и затекли 2017 лешева које есесовци нису стигли да спале.

ЦИНОВСКИ ПОДЗЕМНИ МРАВИЊАК

У време када је започела последња фаза, монтаже машина и опреме, у циновском подземном мравињаку већ је постојала тајна организација логораша. Њом је руководио совјетски мајор Алексеј Пепељајев.

Пепељајев је дао знак за почетак акције када је сазнао да команда логора припрема спискове технички образованих затворени-

ка одређених за рад у фабрици. То је значило да све остале чека — смрт. Зато је илегални центар издао наређење да се по сваку цену успори довршавање фабрике и продужи живот отписаним логорашима.

Два Југословена, родом негде из Србије, чија су имена остала, на жалост, ископана у срцу планине Харц, радили су као минери у пећинама. Једног дана успели су да украду из складишта већу количину експлозива и да га поставе испод бетонских плоча којима су били обложени зидови главног улаза у подземље. Непознати Француз, који је с Југословенима заједно радио на постављању електричних каблова, прикључио је детонатор постављеног експлозива на посебан линију, а крајеве прсводника брижљиво сакрио.

Било је све спремно, али се илегални центар још није одлучивао за акцију. До експлозије и рушења тунела може доћи тек када фабрика буде потпуно завршена, никако раније. У међувремену, логораша су саботирали бетонирање огромних постоља за машине, а Немци су чупали косу од јада и беса. Бетон је одједном почео да се стеже ужасно споро!

БЕТОН ПРЕТВОРЕН У БЛАТО

Свима је било јасно да нешто није у реду. Немачки инжењери су веровали да је за то крив влажан пећински ваздух, али је командант обезбеђења логора оберштурмфирер Вал-

У срцу Немачке, дубоко испод планине Харц, дба Југословена су са зебњом чекала да ируне експлозија.

је пошло за руком да успоре процес везивања и да бетон претворе у блато упркос невероватне контроле коју су Немци спроводили.

САД ЈЕ РЕД НА НАС!

Једне ноћи, непосредно по стрељању логораша, Пепељајев је позвао на тајни састанак неколицину руководилаца покрета отпора. У собичку болничара Карела Зубке, на самом крају такозваног „санитарног бункера“, нашли су се два минера Југословена, електромонтер Француз, Рус Сергеј Барањиков и Чех Јиржи Стеглих, писар у логорској канцеларији.

— Треба одмах прећи у акцију! — тихо је почео Пепељајев. — Команда логора неће смети поново да предузме масовне репресије јер је дошло до свађе представницима фирме која гради фабрику. Они, наиме, сматрају да је последње стрељање било непотребно, да радна снага и иначе брзо умире и да то успорава изградњу. Ми ћемо урадити док се они свађају!

Један од Југословена је узвикнуо:

— Сад је ред на нас! Сутра ћемо дићи тунел у ваздух! Можемо ли?

ника за активирање експлозива. Први је ускочио Француз, а за њим и два Југословена.

— Одлазите! Ви ми нисте потребни. Сам ћу да обавим посао, — шепатом се жестио Француз.

— Ђути! Илегални центар је овако одлучио. Ми смо ту да ти чувамо леђа док радиш. Две смрти више или мање ништа не значе у поређењу са животињама које ћемо спасти. Ми смо ту да зауставимо Немца ако нас открије. Ми смо гаранција да ћеш посао обавити како треба — рече један.

— Али то су ваши животи!

— Не препиримо се више о томе! — рече други. — Тако је одлучено и тако треба да буде.

Земља је задрхтала када је Француз повезао про воднике са каблом за осветљавање подземља а из отвора тунела појавио се облак жутог дима. Када се завеса прашине слегла, на месту где је некад био главни ходник налазила се огромна маса камења и бетона.

Негде под њима лежала су тела тројице другова. Њихова имена и поред брижљиве истраге, никад нису откривена. Чак ни ретки преживели логораша из утробе планине Харц — не могу да их се сете, јер их је само мали број познавао.

ПСУ — ПСЕЋА СМРТ!

Неколико дана касније, у Стегликовој собици поново се одржавао састанак илегалног центра.

— Болничар има занимљив предлог: — обратио се Пепељајев Барањикову — да отрујемо оберштурмфилера Шекера. Шта мислиш о томе?

— Псу — псећа смрт!

— Зато смо те и позвали. Твој помоћник Демка већ одавно спрема Шекерове просторије. Есесовац и не сумња на њега јер Демка је још дете. Како би било да он отрује Шекера?

Барањиков се сложио и прихватио из руке Пепељајева тамну бочицу увијену у хартију.

Нешто касније, у полумрачном ходнику спазио је дечака и зауставио га:

— Овде има отрова за десетак Шекера — рече шашатом пружајући му бочицу. — Сипаћеш му у пиће само када будеш потпуно сигуран. Осудили смо га на смрт и казна се мора извршити. Јеси ли ме схватио?

Дечак заклима главом а Барањиков настави:

Док сипаш отров, не одвијај флашицу да не остави твоји отисци на стаклу. Бочицу остави тамо — узета је из апотеке за немачке официре. Значи, на тебе неће пасти сумња. Да ли ти је јасно? С сад најважније: кад отров почне да делује, не бежи, ни по коју цену — не бежи. Дигни панику, зови стражаре, телефонирај! Али не бежи.

— Разумем, чика Сергеју.

— Неће ти бити лако. Саслушаваће те туђи. Хоћеш ли све издржати? — И загрливши га, додаде — Срећно, мали!

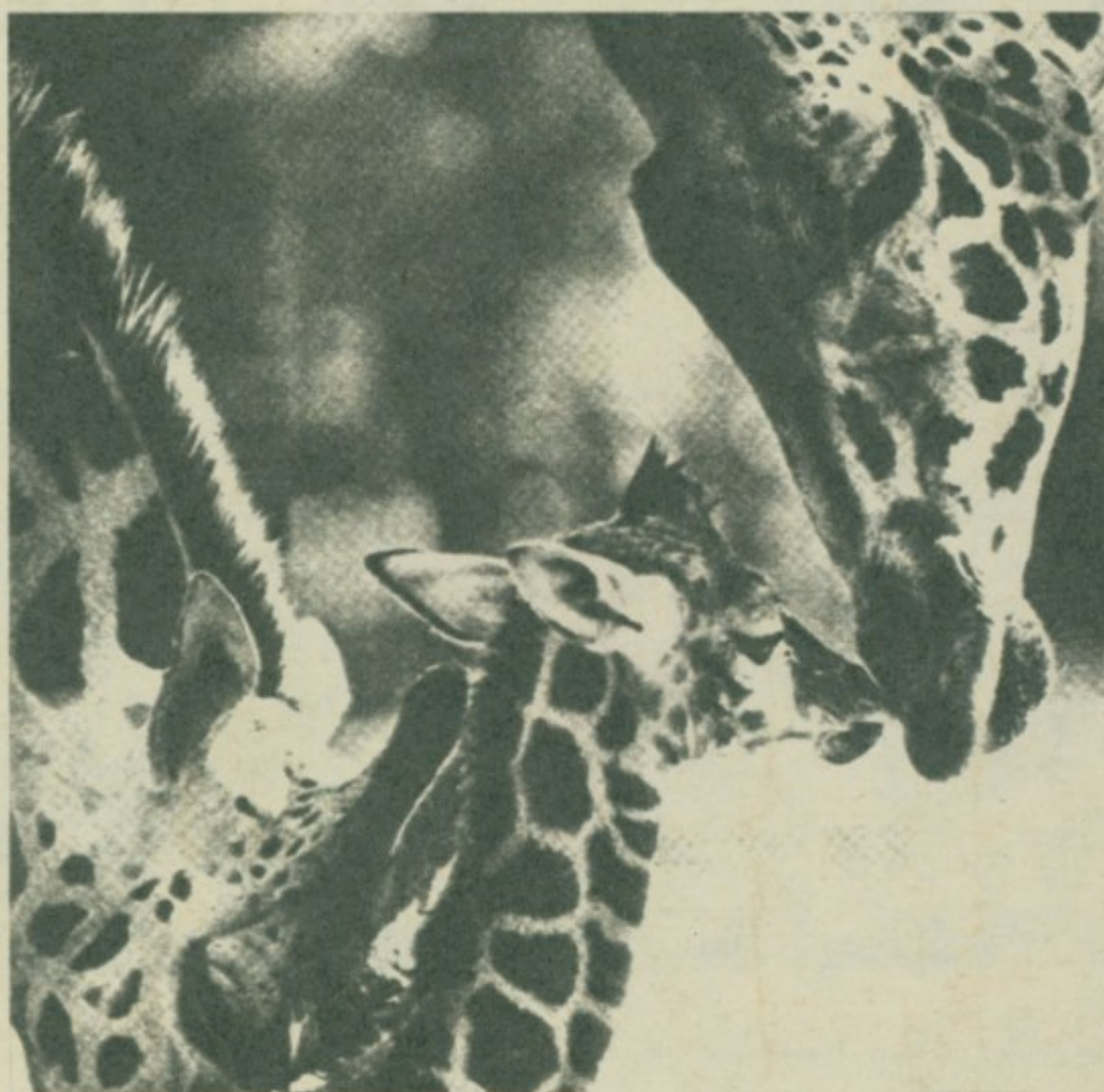
Увече је Демка отишао код Шекера и те ноћи није се вратио у подземље. А ујутро је логором прострујала радосна вест: неко је отровао омрзнутог есесовца!

Међу ретким преживелим логорашима налазе се Сергеј Барањиков и Демка. Обојица су инжењери и данас живе у Москви. Демка се презива Барањиков, јер га је његов чика Сергеј усвојио после рата.

М. Ч.

Прилога

ТРЕЋА ГЕНЕРАЦИЈА

Зоолошки врт у Базелу добио је крајем прошле године принову: малу жирафу. Оба родитеља дугсвратог новорођенчета дошла су на свет у зоолошком врту — мајка 1966, а отац 1960. године. И њихови родитељи угледали су свет у зоолошким вртovima, тако да приносва из Базела припада трећој генерацији жирафа рођених у ропству.

МАЈМУНСКА НЕЖНОСТ

Боб Ноел из Тарпона, у Флориди, има фарму на којој гаји — мајмуне. Понос ове фарме је горила Семи тежак две стотине педесет килограма. Ноел тргује својим мајмунима. Али, од Семија не може да се одвоји јер је велики горила успео да му се „увуче под кожу“. Сваког јутра и вечера Семи му загрљајем и пољупцем захваљује на обилним оброцима банана и шаргарепа.

ЉУДИ

тер Шекер био много пронициљивији. Одлучио је да, за сваки случај, казни затворенике који су радили на припреми бетона.

То је учинио: извео је на површину све логораше који су радили на изградњи фабрике. И док је непрегледаа маса гладних и измучених људи жмиркала ненавикнута на сунце, пи тајући се чему има да захвали толикој срећи, Шекер је постројио целу бригаду логораша задужених за мешање бетона. Уживање у сунцу, после толико недеља проведених у подземљу, претворило се у грозу кад је испред бригаде стао есесовски вод за стрељање.

Мешачи бетона однели су са собом у гроб тајну омекшавања бетона ско које су немачки инжењери толико лупали главу. Ни данас се не зна како им

Пепељајев је дуго ћутао. Сви су га немо посматрали.

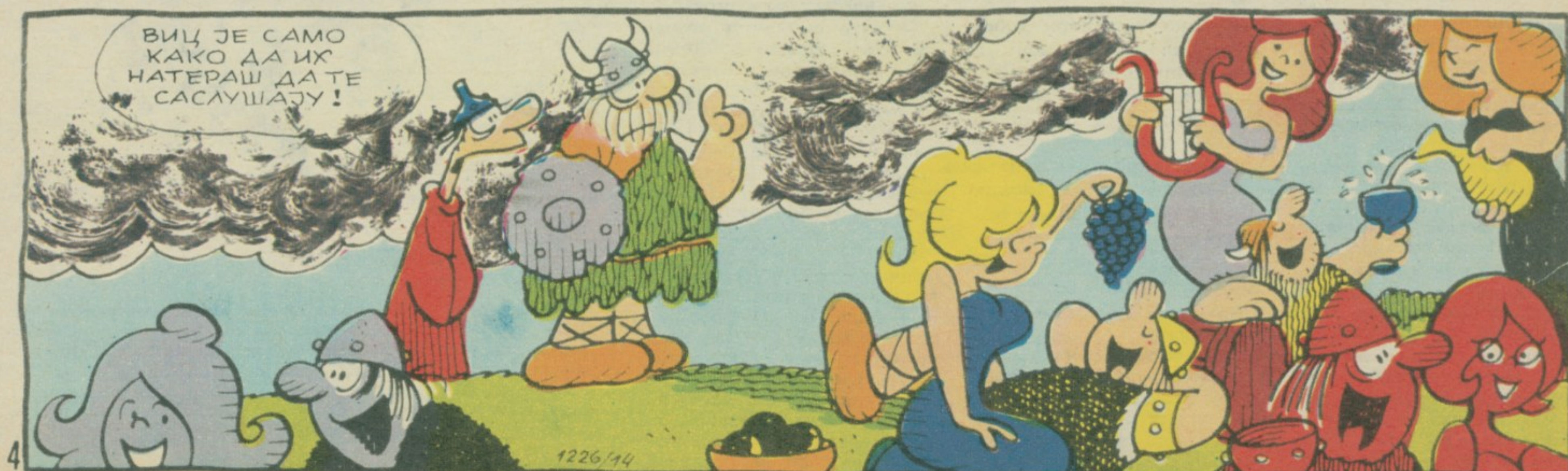
— Нека буде сутра, другови — рекао је тихо — И збогом.

У рано јутро три добра друга, два Југословена и један Француз, прикрили су се на улазу у тунел који је водио ка површини земље. Чекали су да се стражар окрене и прихвати телефон: он се сваких десетак минута јављао команди страже обавештавајући је да је у његовом сектору све у реду.

Најзад је Немац окренуо леђа улазу у тунел и почео да окреће ручицу пољског телефона. У том тренутку сва тројица су потрчала према маленом заклопу иза кога су се налазили скривени крајеви провод-

Dik
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ИЗ НАШЕ
ИСТОРИЈЕ

САРАЈЕВСКИ АТЕНТАТ

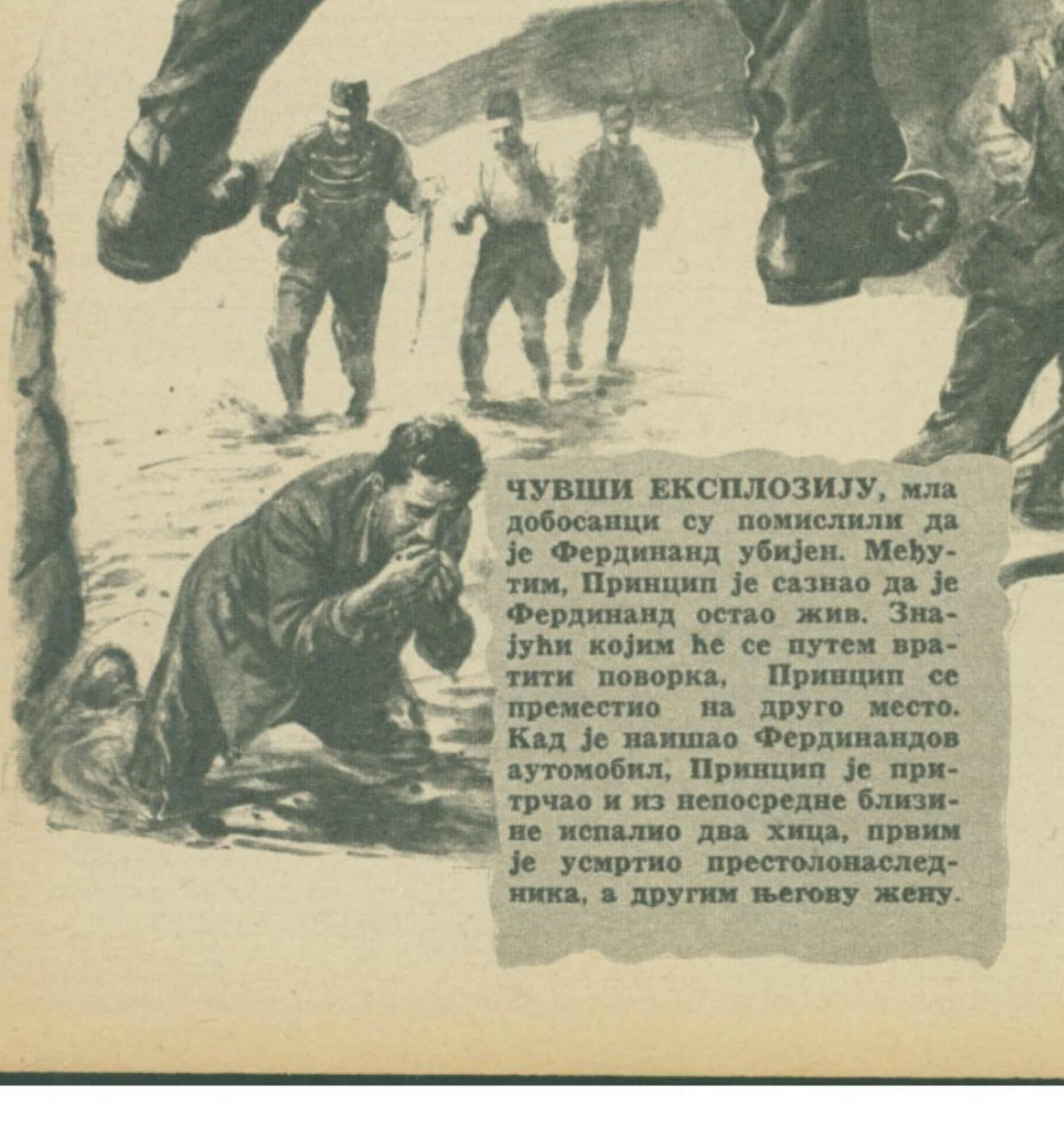
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА је почетком 20. века једини колонијални посед у Европи. Народи Босне и Херцеговине били су подвргнути безобзирном националном угњетавању и експлоатацији привредних богатстава. Део омладине почео је самостално да пружа отпор и њено огорчење нашло је свој израз у национално-револуционарној организацији Млада Босна. Њени припадници били су југословенски оријентисани и тежили су ослобођењу свих југословенских народа.

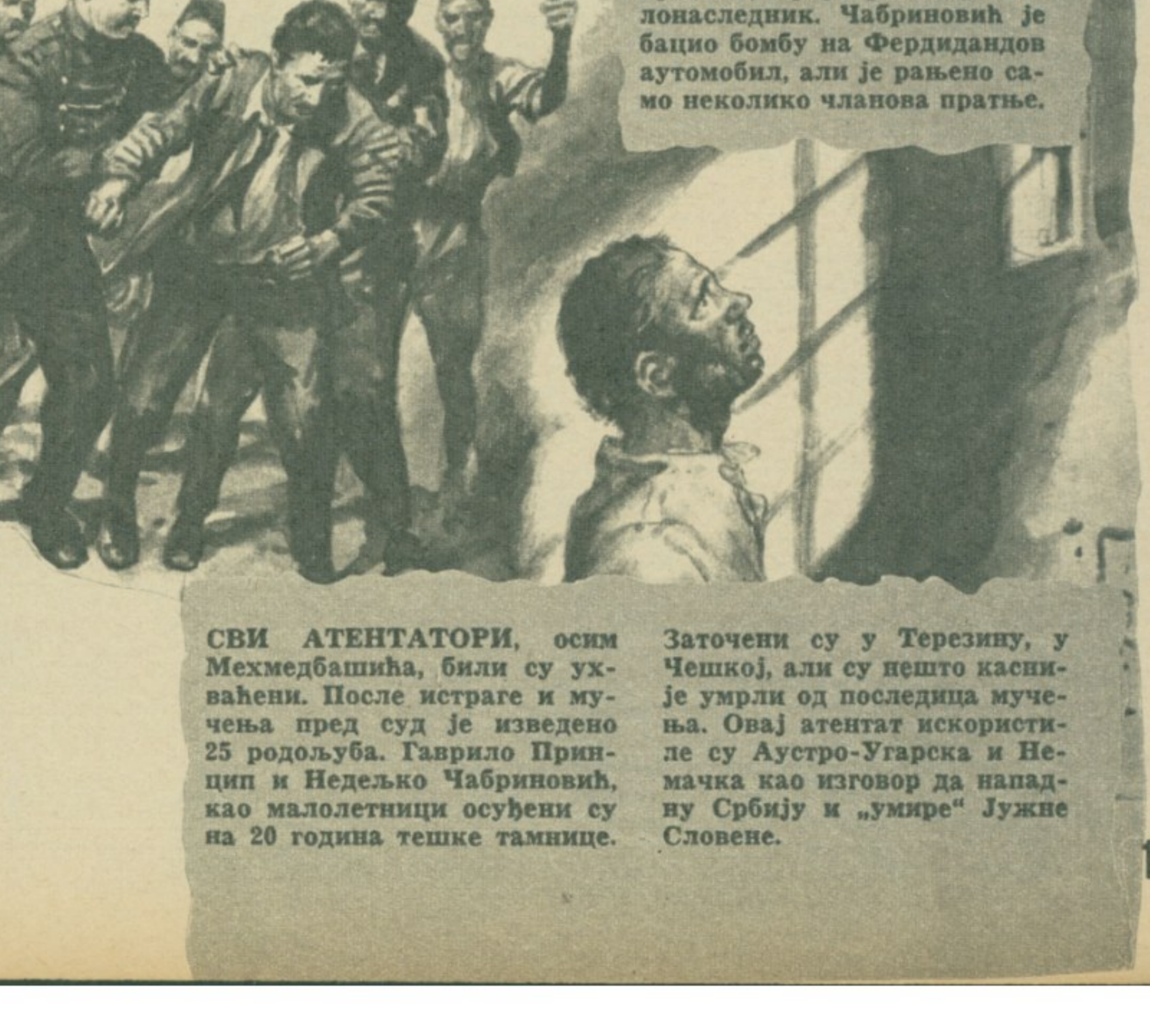
КРАЈЕМ ЈУНА 1914. Аустро-Угарска је одржала велике војне маневре у Босни, уз присуство престолонаследника Франца Фердинанда. Припадници Младе Босне одлучују да изврше атентат на престолонаследника приликом његове посете Сарајеву. Фердинанд стиже у Сарајево 28. јуна...

БАЦИ И РАДНИЦИ Гаврило Принцип, Недељко Чабриновић, Трифко Грабеж, Данило Илић, Васо Чубриловић, Цвијетко Поповић и Мухамед Мехмедбашић били су распоређени дуж кеја на реци Миљаци, куда је требало да прође аустроугарски престолонаследник. Чабриновић је бацио бомбу на Фердинандов аутомобил, али је рањено само неколико чланова пратње.

ЧУВШИ ЕКСПЛОЗИЈУ, младобосанци су помислили да је Фердинанд убијен. Међутим, Принцип је сазнао да је Фердинанд остао жив. Знајући којим ће се путем вратити поворка, Принцип се преместио на друго место. Кад је наишао Фердинандов аутомобил, Принцип је притрчао и из непосредне близине испалио два хица, првим је усмртио престолонаследника, а другим његову жену.

СВИ АТЕНТАТОРИ, осим Мехмедбашића, били су ухваћени. После истраге и мучења пред суд је изведено 25 родољуба. Гаврило Принцип и Недељко Чабриновић, као малолетници осуђени су на 20 година тешке тамнице.

Заточени су у Терезину, у Чешкој, али су нешто касније умрли од последица мучења. Овај атентат искористиле су Аустро-Угарска и Немачка као изговор да нападну Србију и „умире“ Јужне Словене.

БИМ И БУМ

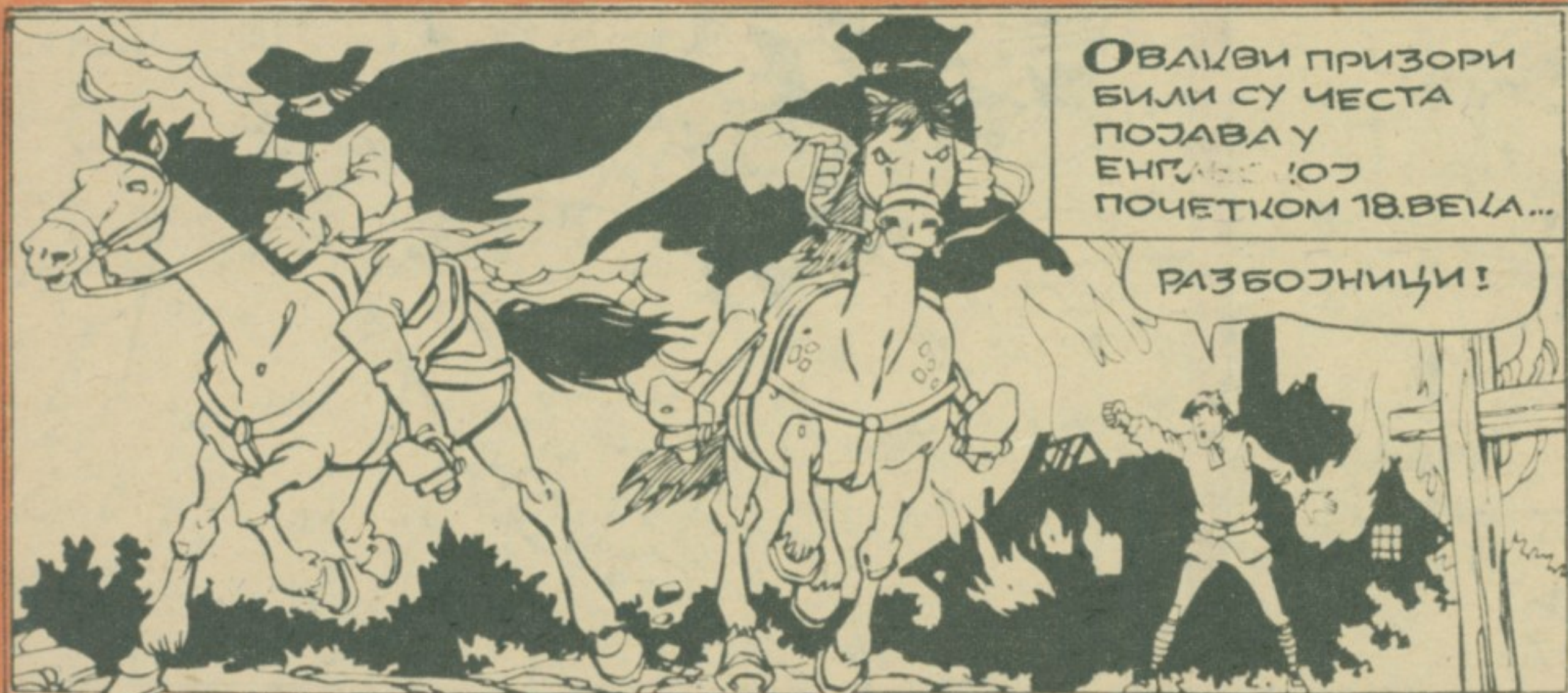
JOE MUSIAL

ШРАФКО

ДИК ТЕРПИН

ОВАКВИ ПРИЗОРИ
БИЛИ СУ ЧЕСТА
ПОЈАВА У
ЕНГЛАНДИ
ПОЧЕТКОМ 18. ВЕКА...

РАЗБОЈНИЦИ!

ПРОПАО САМ! ОСТАО
САМ БЕЗ ИГДЕ
ИЧЕГА!

У ТО ВРЕМЕ
У ХЕМПСТЕДУ
ЖИВЕО ЈЕ
ЈЕДАН ЧЕС-
ТИТ И БОГАТ
МЕСАР...

КЕНТ
ТЕРПИН
МЕСАРНИЦА

ВАШ СИН ЈЕ ЈОШ У
ЕСЕКСУ, ТЕРПИНЕ?

ДА... ПОХАЂА КУРС
МАЧЕВАЊА! ЈЕДАН ЈЕ ОД
НАЈБОЉИХ УЧЕНИКА!

И ЗАИСТА, ДАЛЕКО ОД ХЕМПСТЕДА...

СЛАЖНО!
МАЧУЈЕШ
КАО ЈА!

НАУЧИО
СИ СВЕ
ШТО
СЕ МОЖЕ
НАУЧИТИ!

СВОЈУ ВЕШТИНУ, ТЕРПИНЕ, УПОТРЕБИ
САМО ЗА
ПЛЕМЕНИ-
ТА ДЕЛА!
КУДА БЕШ
САДА?

ПРВО ЋУ ПОСЕТИТИ
СВОГ ОЦА, ДОНДА
НЕ ЗНАМ...

КЕНТ, ДИКОВ ОТАЦ, ВЕК ЈЕ НАПРАВИО
ПЛАН ЗА ЊИХОВУ БУДУЋНОСТ...

ПОШТО МОЈ СИН НЕ ЖЕЛИ
ДА НАСТАВИ
ОВАЈ ПОСАО,
ПРОДАЋУ
РАДЊУ
И ЖИВЕ-
ТИ У
МИРУ!

СВИМА ЋЕ
НАМ БИТИ
ЖАО!

У ТОМ
ТРЕНУТ-
КУ...

ПАРЕ ИЛИ ЖИВОТ!

ШТА?

АААХ!

НЕБЕСА!
НАПАЛИ СУ
КЕНТОВУ
РАДЊУ!

УПОМОК!
ЛОПОВИ!

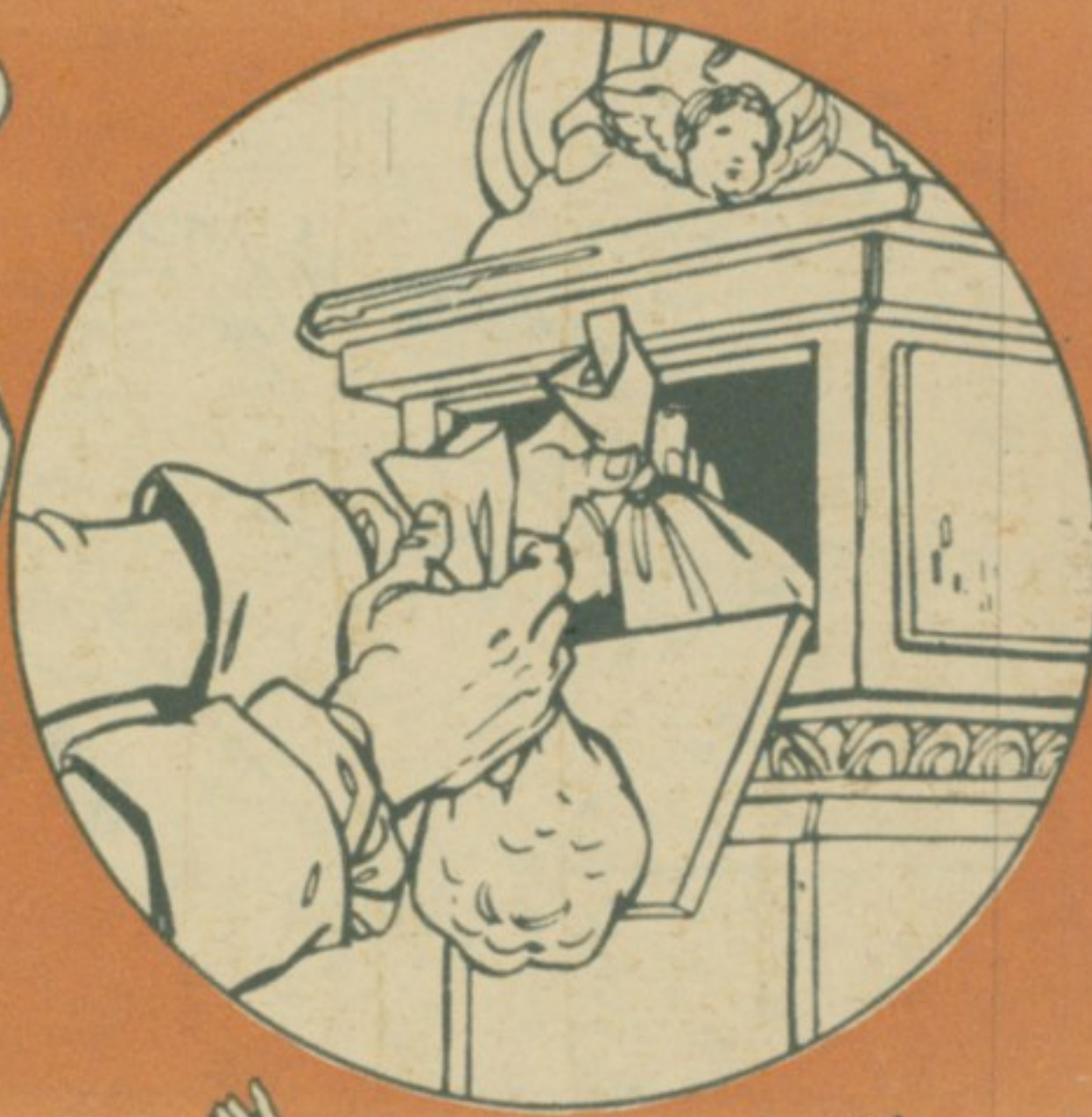

ПРОКЛЕТНИЦИ!
НЕКЕТЕ СЕ
ТАКО ЛАКО
ИЗВУКИ!

А ТИ, АКО НАМ НЕ
ДАШ САВ НО-
ВАЦ ЗАВР-
ШИЋЕШ
КЛО И ОН!

ДА... ОДМАХ... СКРИ-
ВЕН ЈЕ У
ОНОМ
СТУБУ...

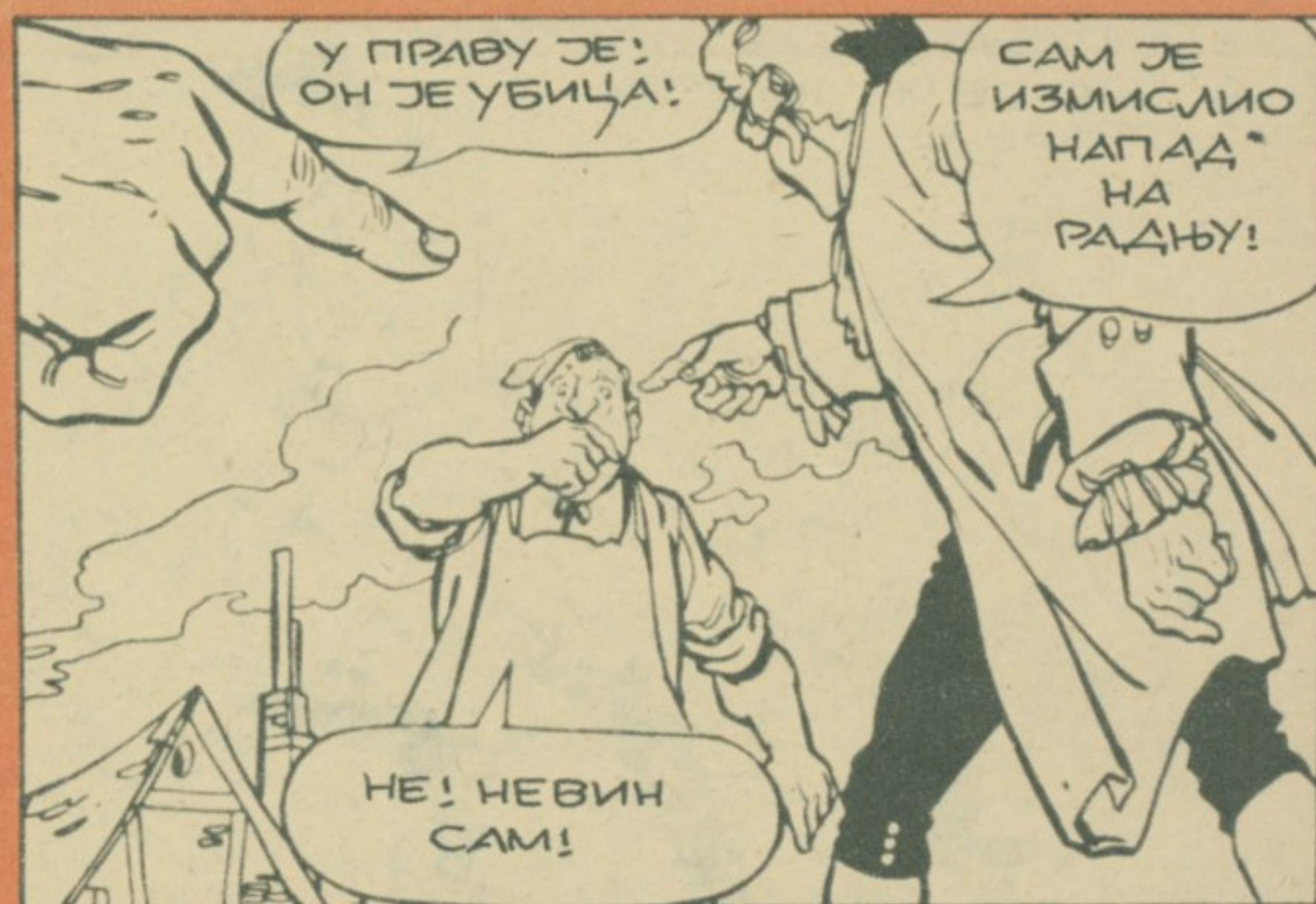

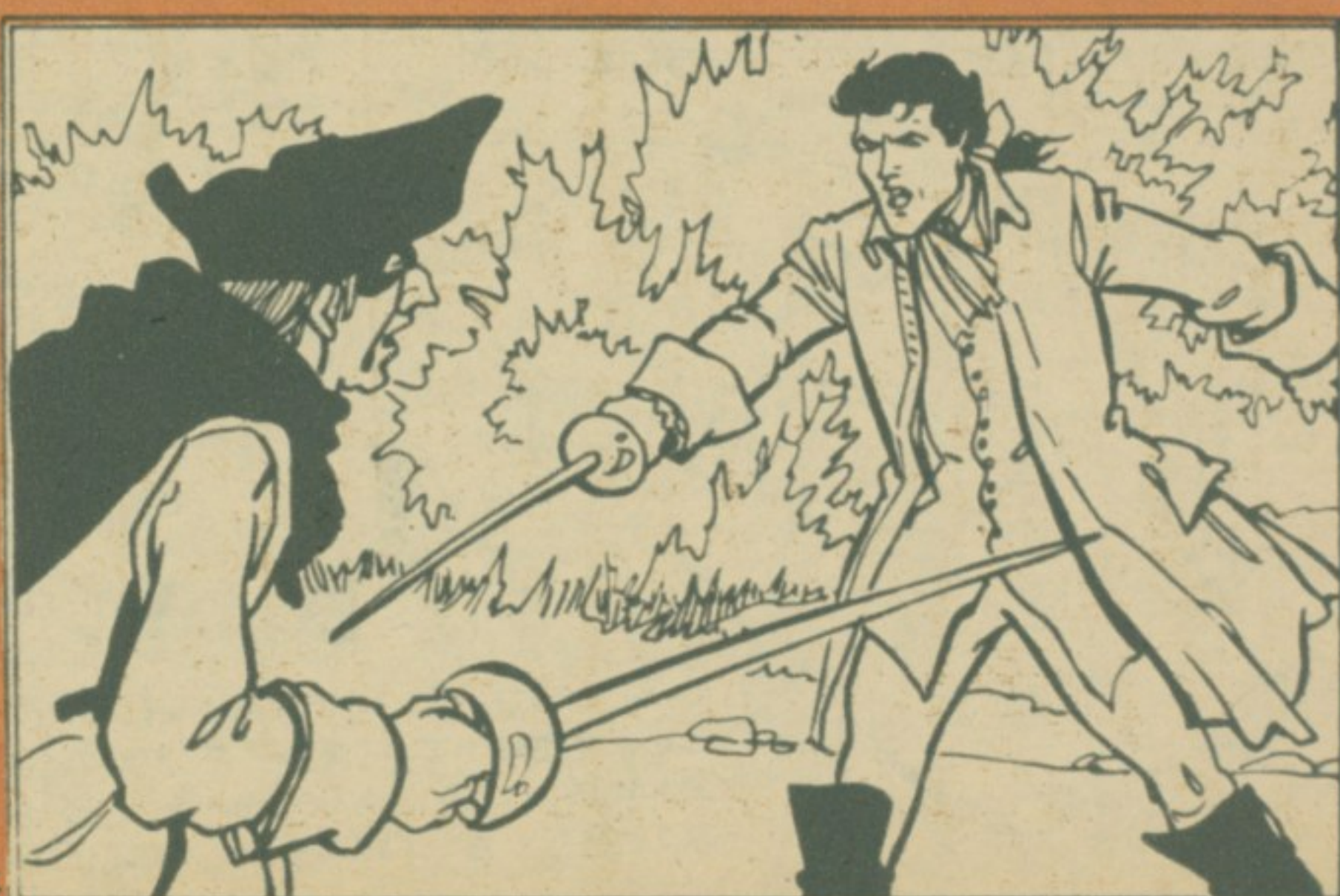
ОСТАВИЋЕМО РЕВОЛВЕР ОВДЕ ПА ЋЕ СВИ
МИСЛИТИ ДА ЈЕ ОН УБИО ОНОГ ТИПА!

ПРЕ НЕГО ШТО
ЋЕ ПОБЕКИ,
РАЗБОЈНИЦИ
СУ ЗАПАЛИЛИ
КЕНТОВУ
КУЋУ...

УПОМОК!

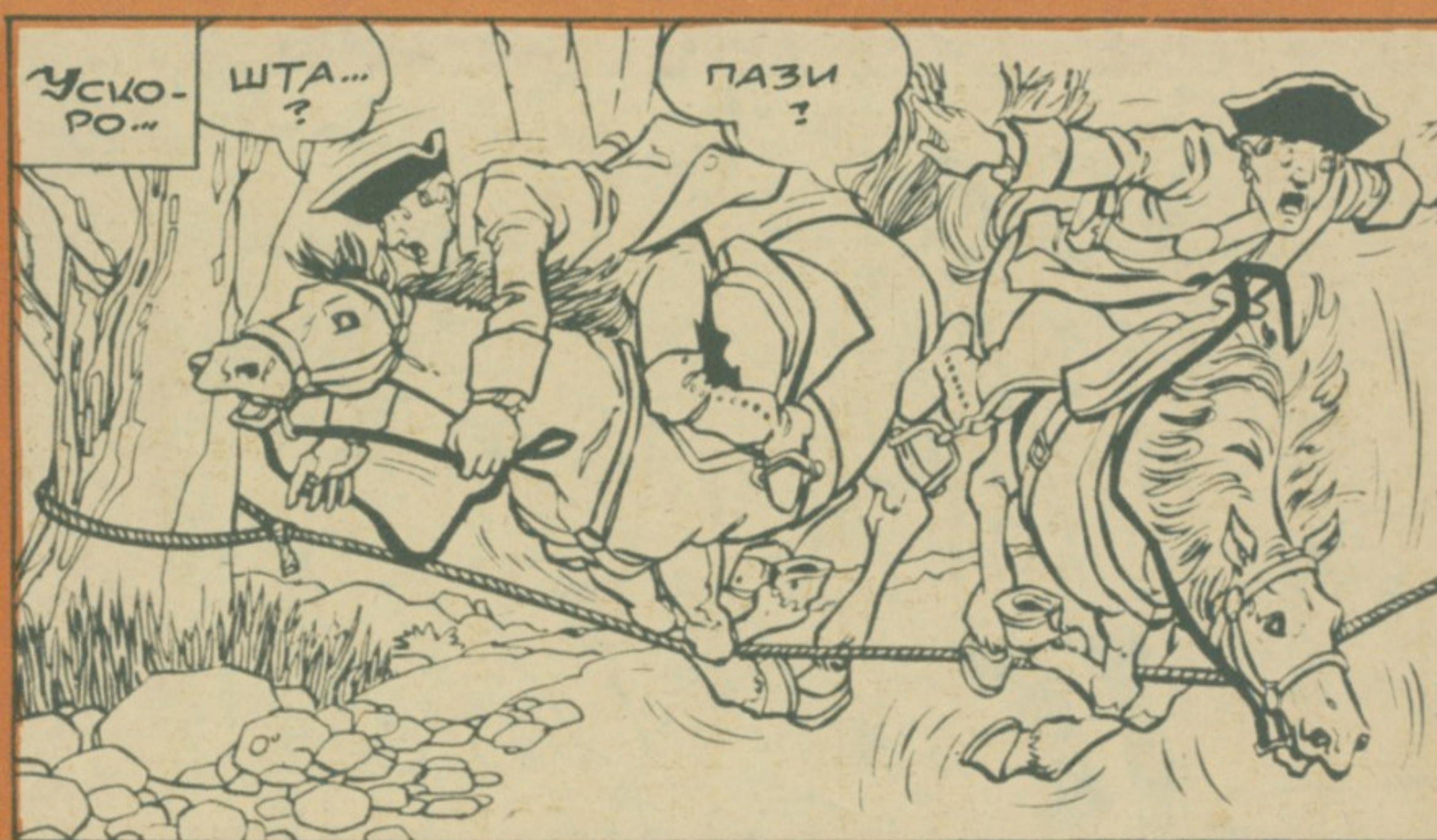

ИЗЛАЗИТЕ! МО-
РАМО ШТО ПРЕ
ДА ПОБЕГНЕМО!

СИЛАН
СИ, МОС-
КАРДЕ!

АЛИ ИЗ
КОЧИЈА
ЈЕ
ИШЛА
ОРУЖАНА
ПРАТИЈА...

СТОЈ! НАПАЛИ
СУ КОЧИЈЕ!

НАПРЕД!

ДИК И ЊЕГОВИ ПРИ-
ЈАТЕЉИ НИ-
СУ ОЧЕКИВА-
ЛИ ОВАЈ
НАПАД...

ПРЕДАЈ СЕ, ДИК,
ИЛИ ЋЕМО УБИТИ
ТВОГ ОЦА!

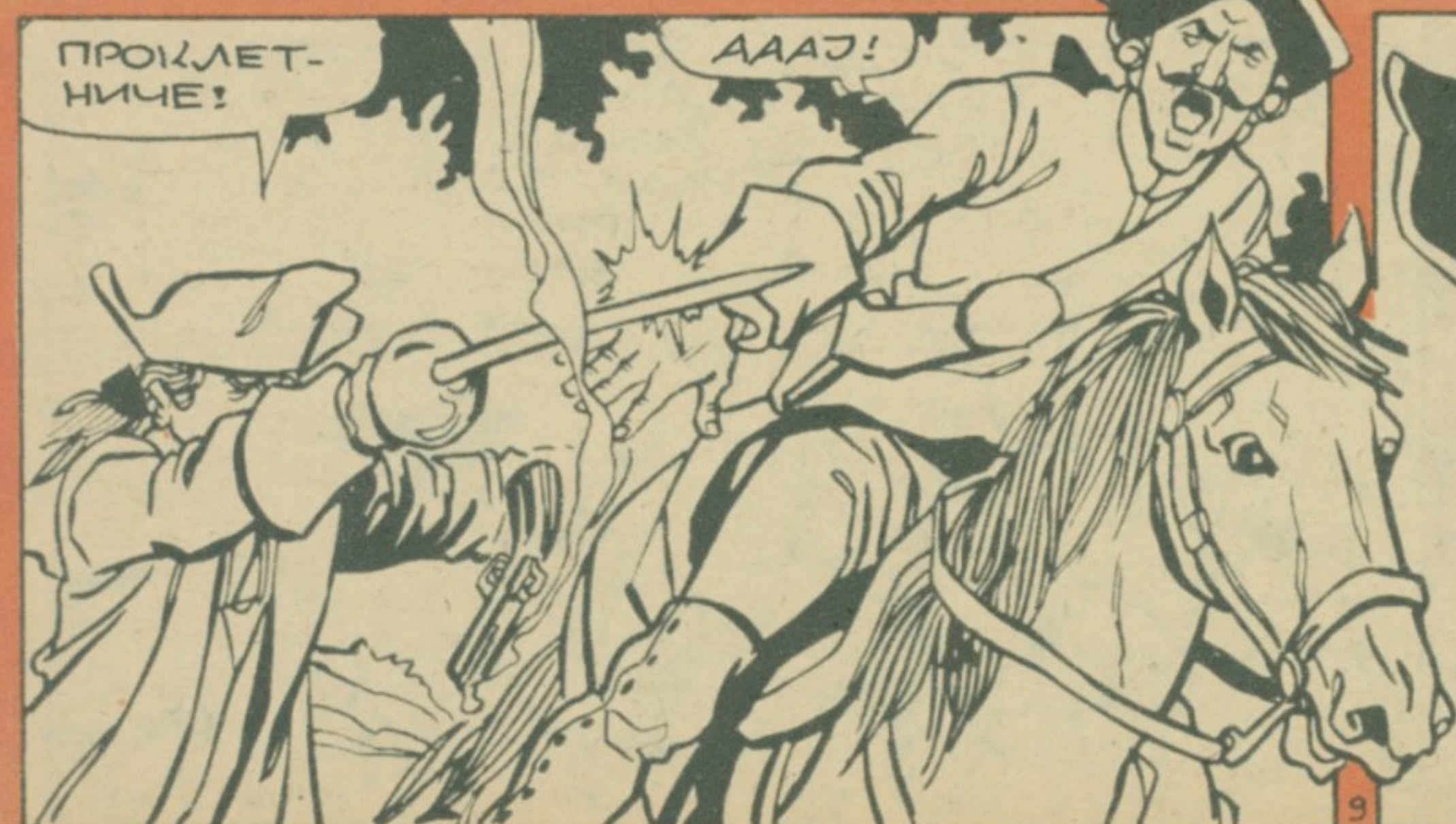

НЕ СЛУШАЈ
ГА, СИНЕ!
БЕЖИ!

КАПЕТАН ЈЕ
ИСПУНИО
СВОЈУ
СТРАШНУ
ПРЕТ-
ЊУ...

АААААХ!

ПРОКЛЕТ-
НИЧЕ!

АААА!

УБИЦО!

ДИК И НЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ
ОДЛУЧИЛИ СУ ДА СТВОРЕ ДРУЖИНУ...

ТЕРПИН ЈЕ ВЕК ПОСТАО ПОЗНАТ ШИРОМ
ЗЕМЉЕ...

УЖАС!
ПРОПАО
САМ!

ДВА САТА КАСНИЈЕ НЕКО
ЈЕ ЗАКУЦАО НА ВРАТА
КАПЕТАНА ФАКЕРСОНА ...

ТО СТЕ ВИ,
ТЕРПИНЕ!

ДОБРО
ВЕЧЕ!

ОВДЕ СУ ДОКУМЕНТИ КОЈЕ
СУ ВАМ ПОКРАЛИ! МОГУ ЛИ
ДА ВИДИМ ВАШЕГ
СОБАРА?

МОЈИ ДОКУМЕНТИ?
НЕ МОГУ ДА ВЕРУЈЕМ!

КАПЕТАН ЈЕ ПОЗВАО СОБАРА ...

ВАШ „ВЕРНИ“ СЛУГА УЧЕСТВОВАО ЈЕ
У ОВОЈ КРАЂИ! ХАЈДЕ,
ПРИЗ-
НАЈ!

ДА, ГОСПОДИНЕ! ПРИЗНА-
ЈЕМ И МОЛИМ ЗА ОПРОШТЕ-
ЊЕ!

ПРЕДАЈУ ВАМ И
ОНУ ДВОЈИЦУ ЛО-
ПОВА, КАПЕТА-
НЕ!

УЧИНИЛИ СТЕ МИ ОГРОМНУ УС-
ЛУГУ! ДАЈЕМ ВАМ РЕЧ ДА КУ НАС-
ТОЈАТИ ДА ВАС ОСЛОБОДЕ
ОПТУЖБИ!

И МЕНЕ?
И МОЈЕ
ПРИ-
ЈАТЕ-
ЉЕ!

КАПЕТАН ФАКЕРСОН ЈЕ ОБЕКАО ДА ЊЕ ПОСЕТИТИ
ПРЕДСЕДНИКА ВЛАДЕ И МОЛИТИ ЗА
ДИКА ...

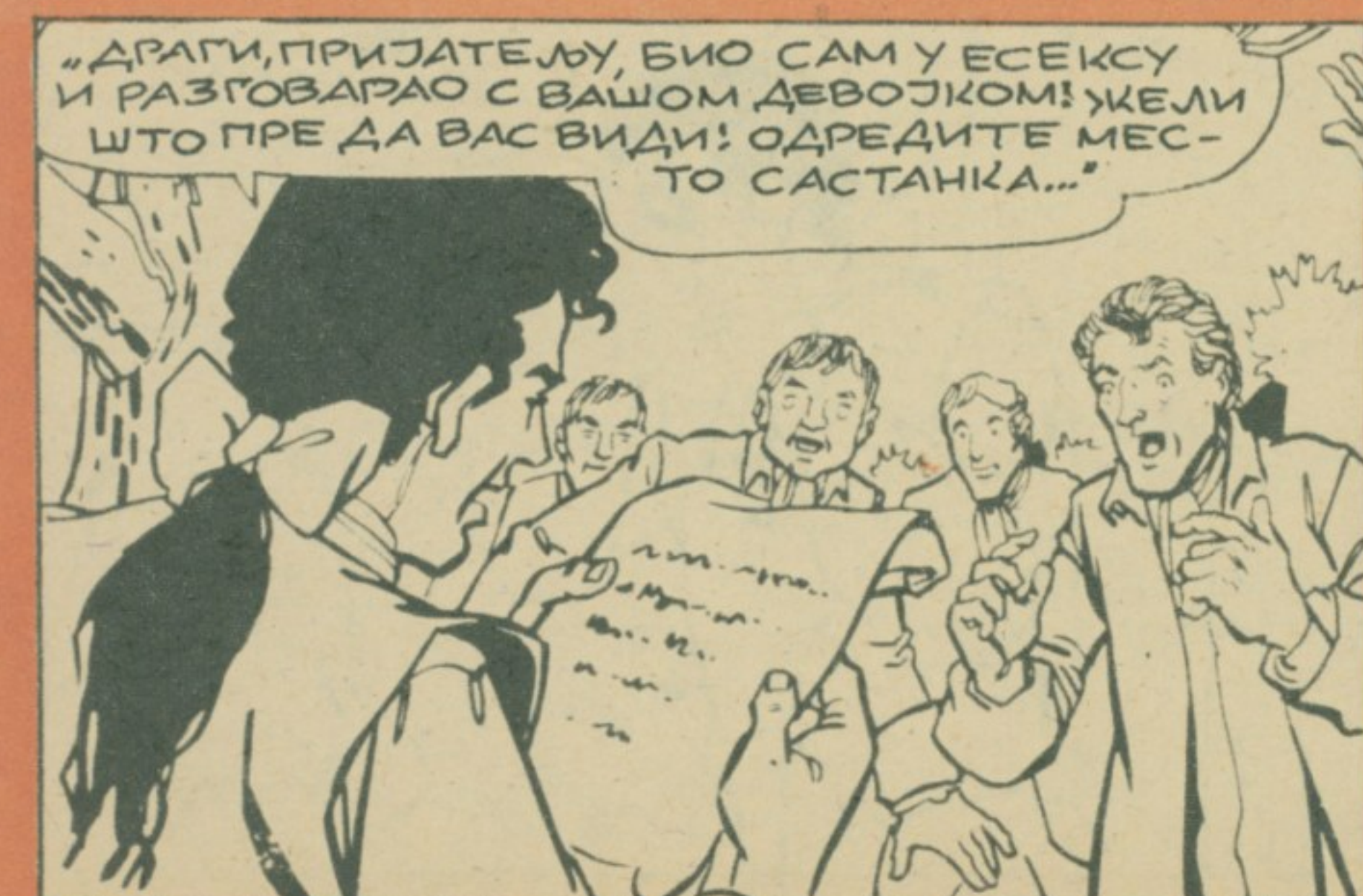
ДАНАС ТРЕБА ДА САЗНАМ
КАКАВ ЈЕ ОДГОВОР ДАО ПРЕД-
СЕДНИК КАПЕТАНУ!

МАЛО
КАС-
НИЈЕ ...

ЛОШЕ ВЕСТИ, ТЕРПИНЕ!
ПРЕДСЕДНИК ЈЕ ОДБИО ДА
ВАС ПОМИЛУЈЕ!

ХМ! ТО САМ
И МИСЛИО!

НЕКОЛИКО
ДАНА
КАСНИЈЕ...

... НЕ, ДИК ...
НИКАДА НИСАМ
ПРЕСТАЛА ДА
МИСЛИМ
НА
ТЕБЕ!

ВЕНЧАЛИ СУ СЕ У ЈЕДНОМ МАЛОМ
ГРАДУ НА ЈУГУ ЕНГЛЕСКЕ ...

МОРАМО БИТИ ОБАЗРИВИ,
ТЕРПИНЕ! НИКО НАС НЕ СМЕ
ПРЕПОЗНАТИ!

ВИ СТЕ САДА
МУЖ И ЖЕНА!

Али живот за ДИКА ЈЕ ПУН НЕИЗВЕСНОСТИ...

ПОТПУНО ТЕ РАЗУМЕМ, ДИК! МОРАШ СЕ
ВРАТИТИ СВОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА! НЕ БРИНИ
ЗА МЕНЕ! ОВДЕ, КОД СВОЈЕ ТЕТКЕ, САСВИМ
САМ СИГУРНА!

ЗБОГОМ! НАДАМ
СЕ ДА ЋЕ
УСКОРО ДО-
ЋИ ДА И КА-
ДА ВИШЕ
НЕЋУ БИ-
ТИ ВАН
ЗАКО-
НА!

ВРАТИЋУ СЕ ШТО ЈЕ МОГУ-
ЋЕ ПРЕ!

УСКОРО ЈЕ ОПЕТ БИО СА СВОЈИМ ПРИЈАТЕ-
ЉИМА ...

ДИК, ЈЕДНА ДЕВОЈКА
ЖЕЛИ ДА ТЕ ВИДИ!

ЕВО,
ДОЛАЗИМ!

МНОГО САМ
СЛУШАЛА О ВАМА,
ТЕРПИНЕ! МО-
ЖЕТЕ ЛИ МИ
ПОМОЋИ!

О ЧЕМУ
СЕ РАДИ?

О МЕНИ СЕ СТАРА ДОК-
ТОР БРИНДЕЛ! ЖЕЛИ ДА СЕ
ОЖЕНИ СА МНОМ
ДА БИ СЕ
ДОКОПАО
МОЈ ИМАЊА!
МОЈ ВЕРЕ-
НИКА ХЕН-
РИЈА ХОЋЕ
ДА ЗАТВО-
РИ У ЛУД-
НИЦУ!

РАЧУНАЈТЕ НА МЕНЕ! НИКАДА НЕ
ОДБИЈАМ ДА УЧИНИМ УСЛУГУ КАДА
ЈЕ У ПИТАЊУ ПРАВЕДНА СТВАР!

ДИК ЈЕ ОБАВЕСТИО О ОВОМЕ СВОЈЕ
ПРИЈАТЕЉЕ...

„СУТРА КРЕЉЕМО
НА ПОСАО!“

У МЕЂУВРЕМЕНУ ХЕНРИ
КЕВЕНДИС ЈЕ ДОБИО
ПИСМО ОД СВОЈЕ ВЕ-
РЕНИЦЕ...

У опасностим
ам, Хенри!
Поштом у крвну
коју златне
тране. Јако
се нећете
неко ко
ће ти
помоћи!

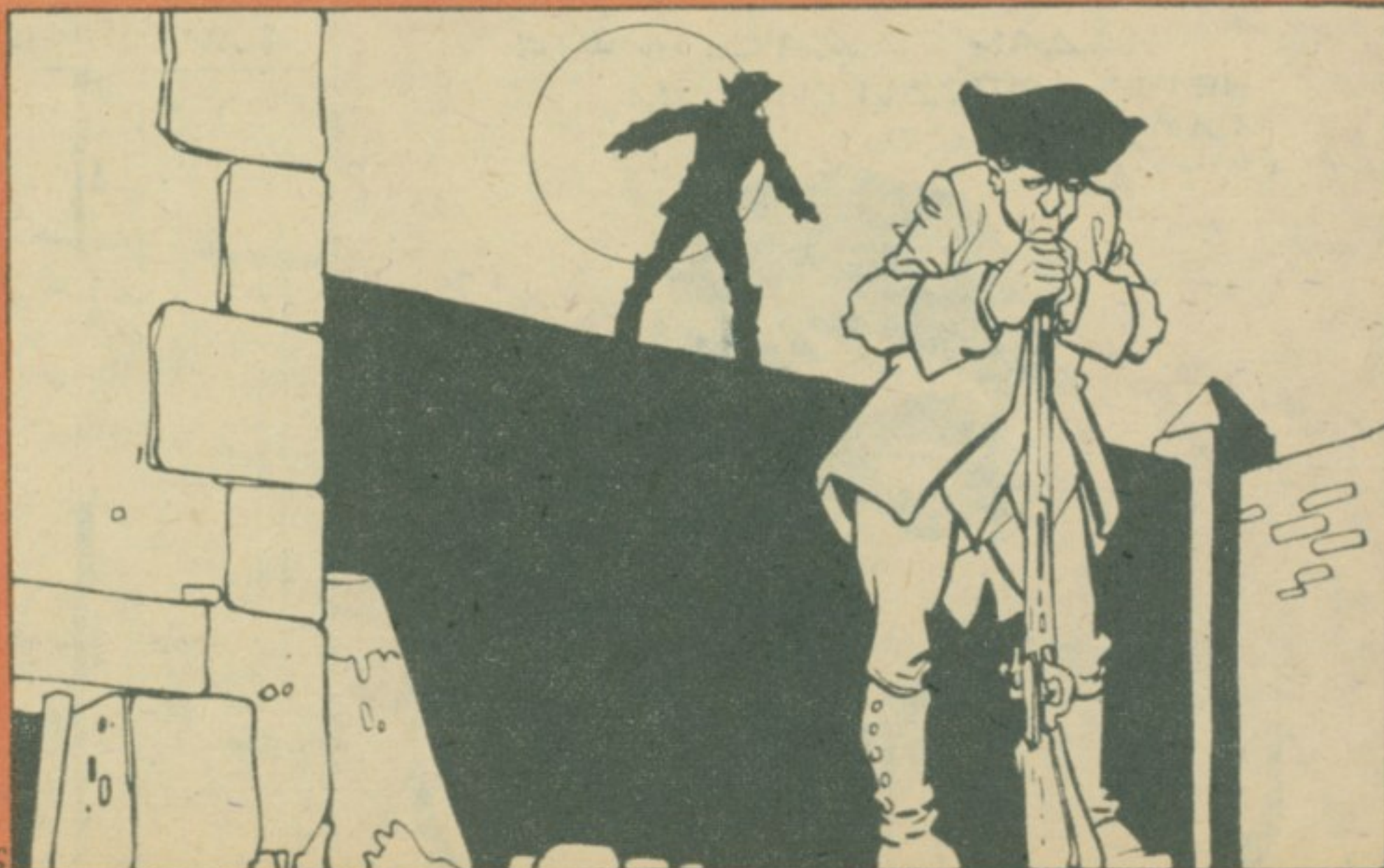
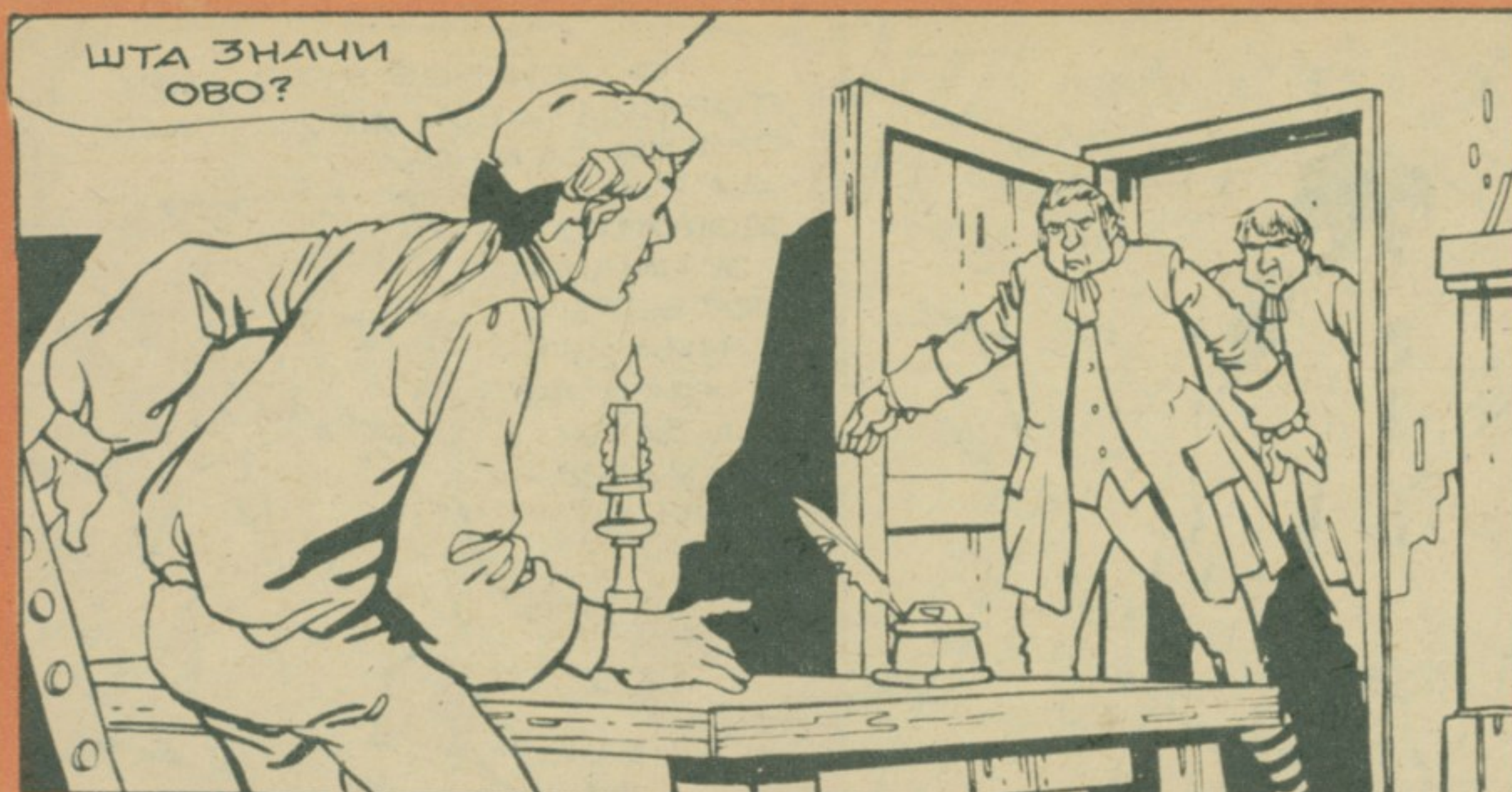
САДА СЕ ДОБРО
ОДМОРИТЕ!

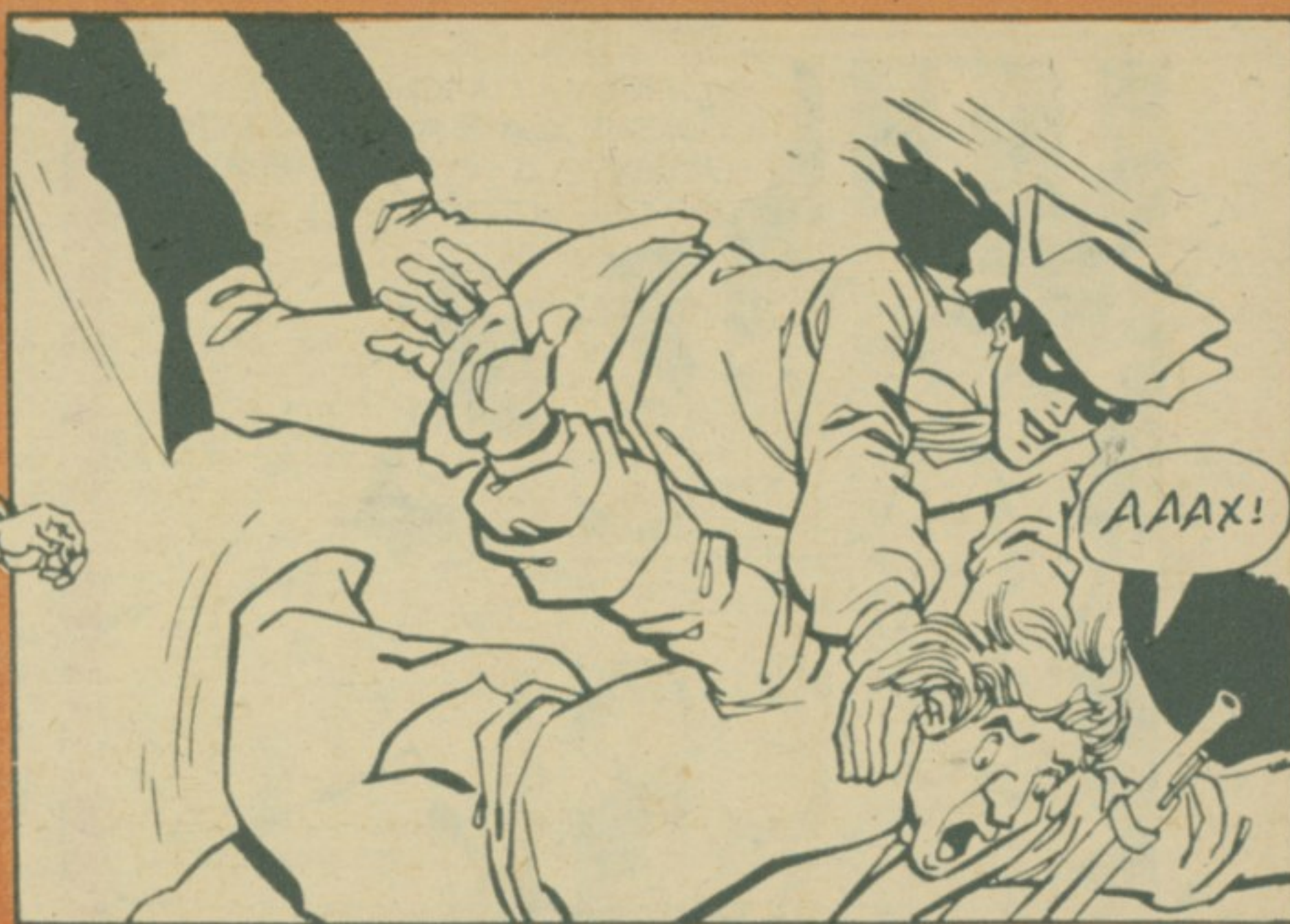
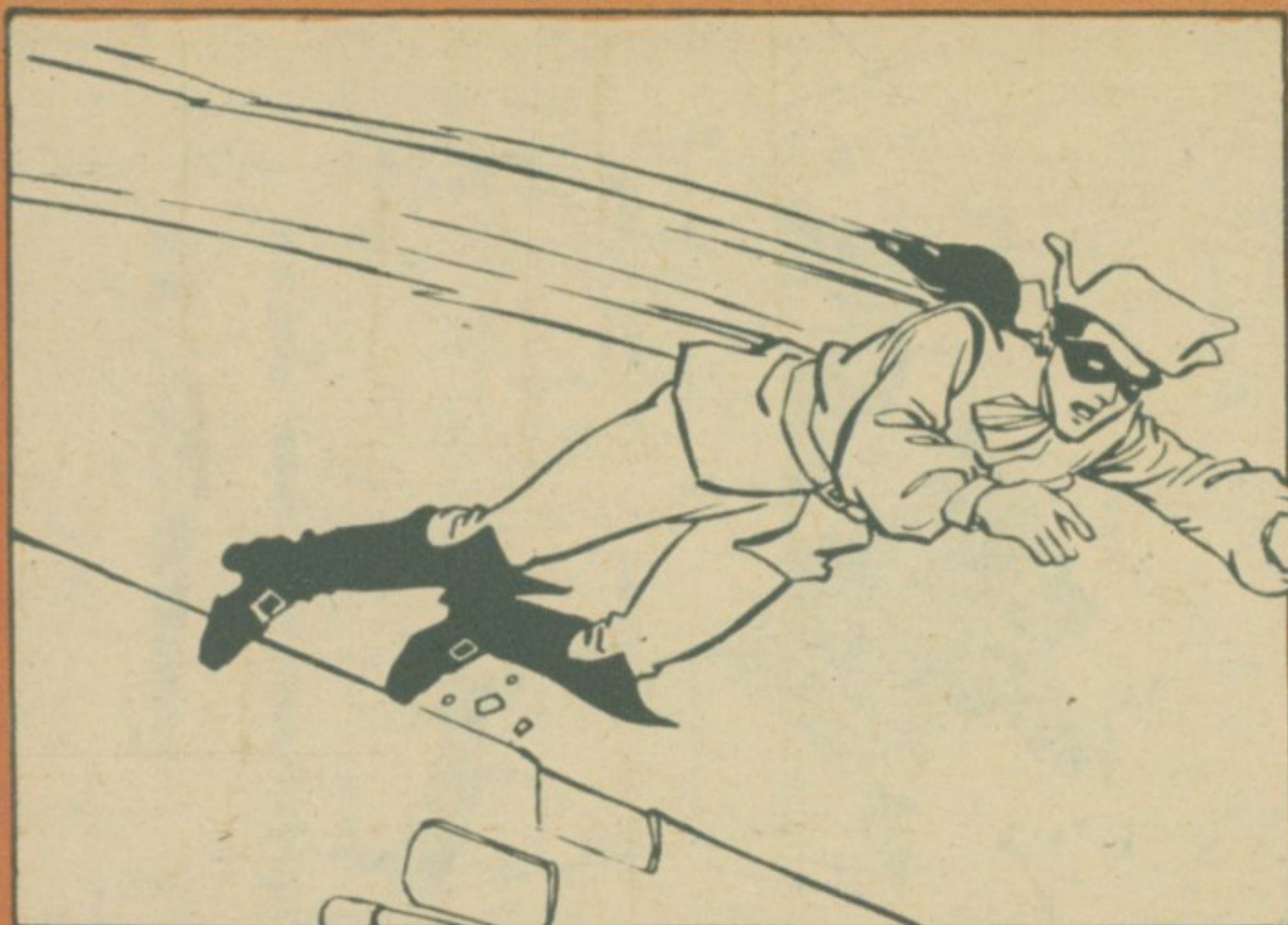
НАДАМ СЕ ДА СЕ НИШТА
НЕЋЕ ДОГОДИТИ ТОМ
МЛАДИЋУ ДО
СУТРА!

АЛИ ДИК СЕ ПРЕВАРИО ЈЕР У ТОМ ТРЕНУТКУ...

ХАЈДЕ! ШТА
ЧЕКАТЕ! ТУ ЖИВИ
ОНАЈ ЖУТОКЉУНАЦ
КОЈИ ХОЋЕ ДА СЕ
ОЖЕНИ МОЈОМ ШТИ-
КЕНИЦОМ!

НЕИЗМЕРНО
СМО ВАМ ЗАХВАЛ-
НИ, ТЕРПИНЕ!

НИКАДА НЕЋЕМО
МОЋИ ДА ВАМ СЕ
ОДУЖИМО!

НЕКОЛИКО НЕДЕЉА КАСНИЈЕ ДИК ЈЕ
ДОБИО ПИСМО ОД КАПЕТАНА ФАКЕРСОНА...

ШТА ИМА
НОВО,
ДИК?

МОРАМ ШТО ПРЕ ДА СЕ ВИДИМ
С ЊИМ ЈЕР ИМА НЕШТО ВАЖНО
ДА МИ САОПШТИ!

МОЖДА ЈЕ ВЛАДА ДОНЕЛА
ОДЛУКУ О ПОМИЛОВАЊУ!

ОДРЕЂЕНОГ ДАНА САСТАО СЕ С КАПЕТАНОМ...

ДИК, РАДОСНА ВЕСТ!
ПОСТАО СИ
ОТАЦ!

ЗАЛИСТА! ОВО ЈЕ НАЈЛЕ-
ПША ВЕСТ КОЈУ САМ
ЧУО У ЖИВОТУ!

МАЛО КАСНИЈЕ ДИК СЕ
НАШАО У МЕСТУ ГДЕ ЈЕ
ЖИВЕЛА ЊЕГОВА
СУПРУГА...

ДИК!

ПОГЛЕДАЈ ГА! ЗАР
НИЈЕ СЛАДАК!

ДИК, ХОЋЕ ЛИ ВЕК
ЈЕДНОМ ПРЕСТАТИ ДА
ТЕ ПРОГОНЕ!

ТАЈ ДАН МОРА
ДОЋИ!

ОН МОРА ДА НЕСТАНЕ!
САДА ЈЕ ПРАВИ ТРЕНУТАК!
ЊЕГОВА ПОПУЛАРНОСТ ЈЕ
ОПАЛА ЈЕР НИЈЕ У СТАЊУ
ДА СЕ СУПРОТСТАВИ ДИКУ
ТЕРПИНУ!

АКО ТИ ПОЂЕ ЗА РУКОМ
ДА ГА УКЛОНИШ, ПОСТАЊЕШ
КАПЕТАН ЧИМ ЈА ЗАУЗМЕМ
МЕСТО ПРЕДСЕДНИКА
ВЛАДЕ! ПРИХВАТАШ ЛИ?

ДА! РАЧУНАЈТЕ НА МЕНЕ!

ШТА? ХОЋЕ ДА УБИЈУ
ПРЕДСЕДНИКА! МОРАМ
ОДМАХ ДА ОБАВЕС-
ТИМ О ОВОМЕ
ЋЕЗМСА, ПРИЈА-
ТЕЉА ДИКА
ТЕРПИНА!

ЈОШ
ИСТОГ
ДАНА...

ДИК, САЗНАО
САМ ДА ЋЕ
СУТРА УБИТИ
ЛОРДА ВОЛ-
ПОЛА!

СЈАЈНО ОБАВЕШТЕЊЕ,
ЋЕЗМСЕ! ОПКОЛИЋЕМО
ПРЕДСЕДНИКОВ ДВОР
И САЧЕКАТИ УБИЦЕ!

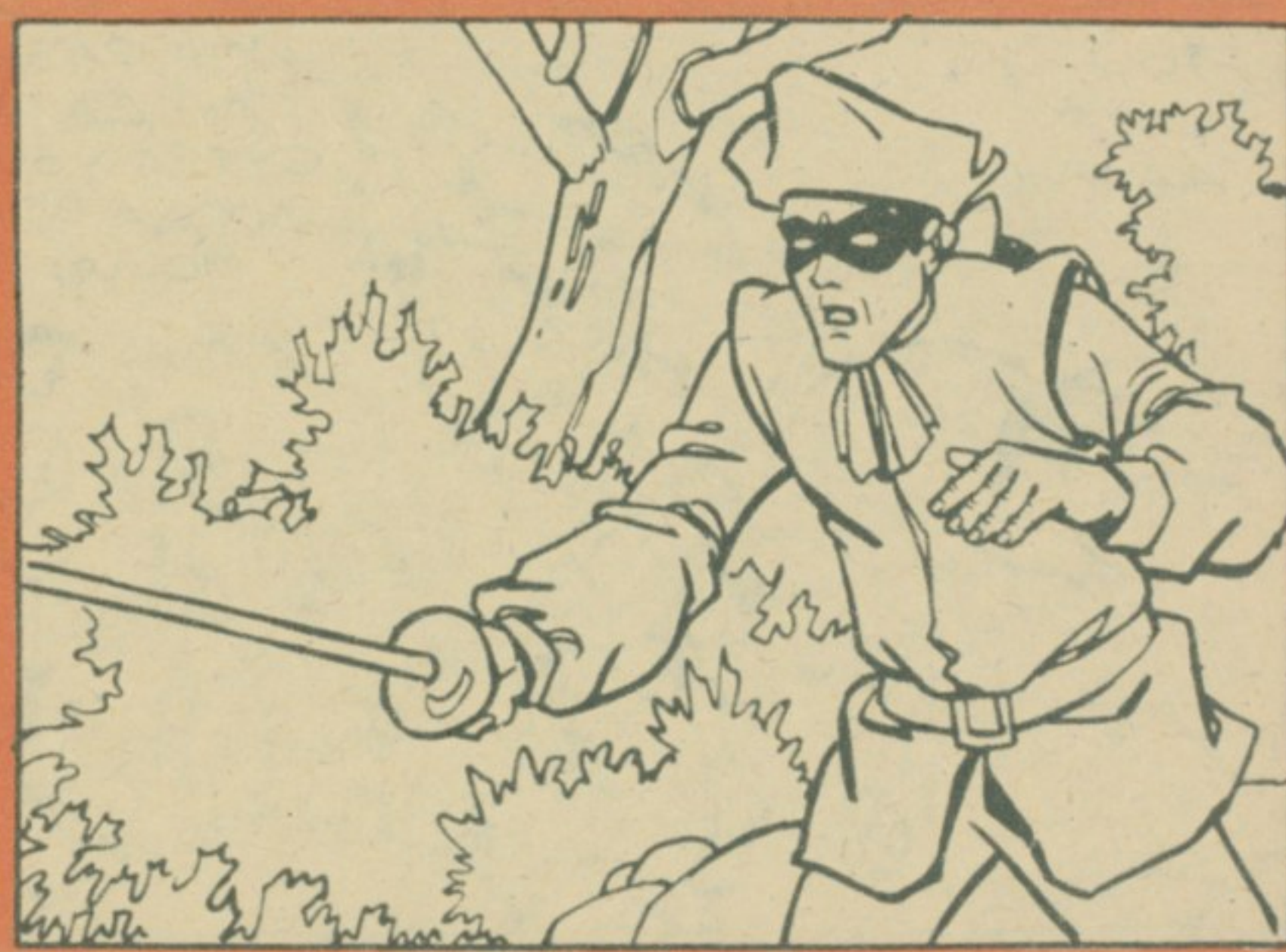
СУТРАДАН...

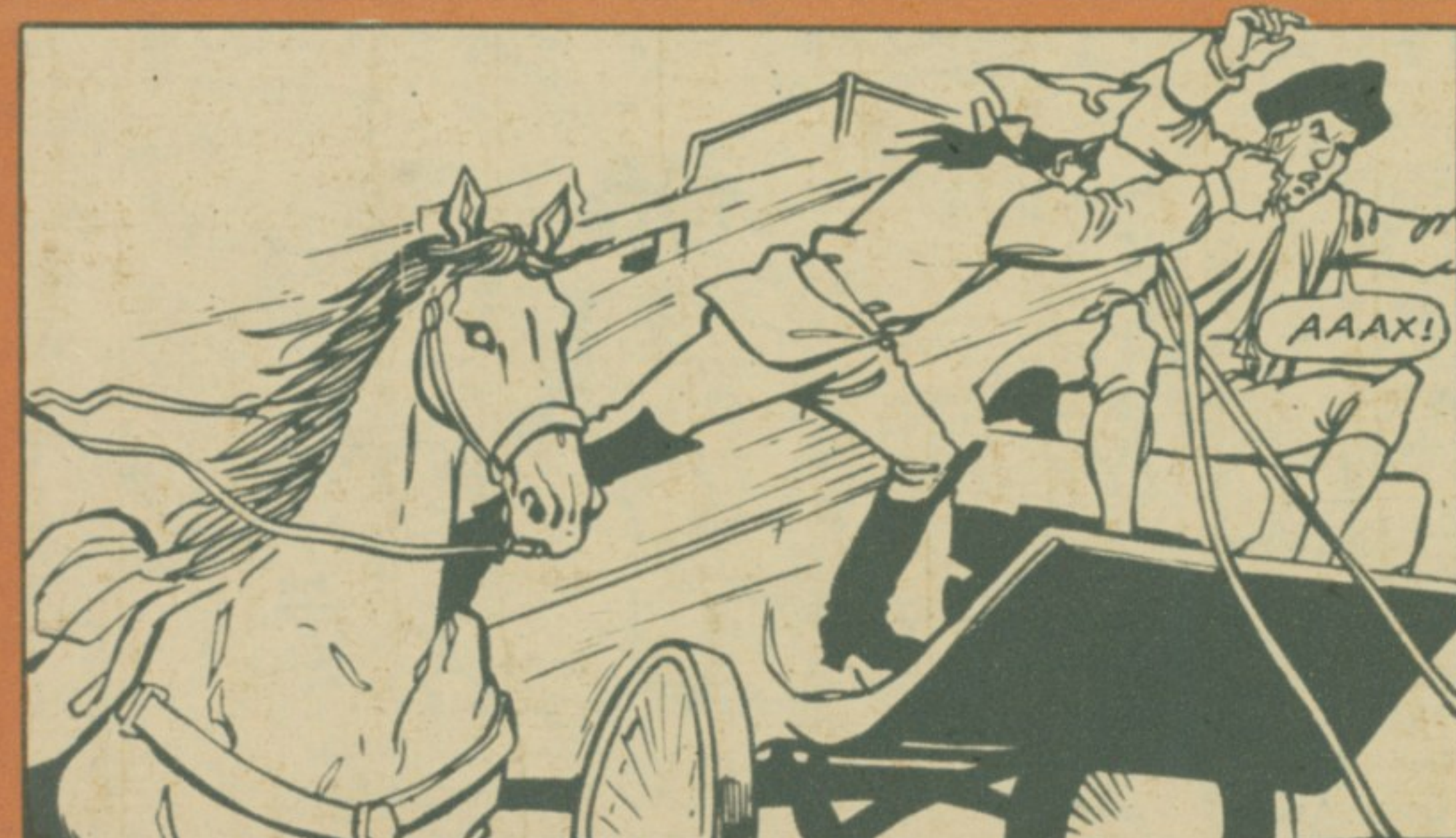
НАПРЕД! СВИ ЗНАТЕ
ШТА ТРЕБА ДА
ЧИНИТЕ!

НОСИМО ПОРУКУ ЗА ПРЕД-
СЕДНИКА! МОРАМО ЛИЧ-
НО ДА ЈЕ ПРЕДАМО!

УБИ-
ТЕ!

ИЗЛАЗИТЕ ЈЕ-
ДАН ПО ЈЕДАН!

МАЛО
КАСНИЈЕ...

МНОГО САМ ВАМ ЗАХ-
ВАЛАН, ТЕРПИНЕ! САДА
ВЕРУЈЕМ ДА СЕ ЗАИСТА БО-
РИТЕ ЗА ПЛЕМЕНИТЕ ЦИЉЕВЕ!

ВАС И ВАШЕ ПРИЈАТЕЉЕ ОСЛО-
БОДИЌУ ОПТУЖБИ!

ХВАЛА
ВАМ!

ДОШАО ЈЕ ДАН КАДА ЈЕ
ТЕРПИН ПРЕСТАО ДА БУДЕ
ЧОВЕК ВАН ЗАКОНА...

ТАКО САМ
СРЕЋНА,
ДИК!

ВИШЕ НЕМА ЛУТАЊА!
ОД САДА ЋЕМО ЖИВЕ-
ТИ У МИРУ!

ТОГА ДАНА ПОЈАВИО СЕ ЈЕДАН СТАРИ И ОДАНИ
ПРИЈАТЕЉ...

КАО НАДО-
КНАДУ ЗА СВЕ ПАТ-
ЊЕ КОЈЕ СТЕ ПРЕ-
ТРПЕЛИ, ВЛАДА
ВАМ ПОКЛАЊА КУКУ
СА ОКОЛНИМ ЗЕМЉИ-
ШТЕМ!

ХВАЛА, КАПЕТАНЕ
ФАКЕРСОНЕ!

У ОВОЈ КУКИ, КОЈА ЈОШ ПОСТОЈИ У ЕНГЛЕСКОЈ, ДИК ЈЕ СА СВОЈИМА ПРОВЕО СРЕЋНЕ
ДАНЕ...

КРАЈ

СЛУЧАЈ ЛУДОГ ГЛУМЦА

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП:

ГОЛАЗ

By
BUD
AGENDORF

САМО ЈЕ
ЗА ТЕБЕ
САСТАНАК
ПУСТО
СЕДЕЊЕ
КОД
КУЋЕ!

НЕ ЗАБОРАВИ
ДА САМ ТЕ
И ПОСЛУЖИО
ТАЊИРОМ
СПАНАЋА!

ЖЕЛИМ
ДА
ИЗИЂЕМ!

oYJ!

ТИ СЕ
СА МНОМ
НЕ
ПОНО-
СИШ...
НИКАД МЕ
НИКУД НЕ
ИЗВОДИШ!

A ?

ВЕНЕМ ОВАКО
ЗАТВОРЕНА...
НИКО ДА МЕ
ВИДИ...

ЖЕЛИМ ДА МИ СЕ,
СЕМ ТЕБЕ,
ЈОШ МНОГИ ДИВЕ!

КРРРЦЦ!
КРАК!

A cartoon illustration of a boy with a bird on his head, surrounded by question marks. The boy has a large nose and is looking upwards. A small yellow bird is perched on his head. There are four speech bubbles around him, each containing a question mark.

BUD ALBRECHT - 12264

ИЗВЕШТАЈ СА НАГРАДНОГ ИЗВЛАЧЕЊА

KOLOU'S МОРНАРИЦЕ !

Друго извлачење наградне игре Kolou's морнарице одржано је 15. 5. 1975. године. Добитнике награда је извукао дечак Фери Пепелник.

1. награда:

глисер „elan gt 400” с мотором марке „chrysler 35 ks” добио је:
Ловрец Виктор, 62256 Јуршинци, Загорци 261

2. награда:

гумени чамац „миестрал” с мотором „томос 4 КС” добило је пет ученика:

1. Борис Храстник, 61000 Љубљана, Грудново набрежје 23
2. Бобовник Иван, 62000 Марибор, Млинска 4
3. Штерн Миран, 62312 Орехова Вас, Радизел 68
4. Форемпехер Рајко, 51222 Бакар, Когули 202
5. Брумец Ивица, 62205 Старше, Марјета 58а

3. награда:

500 учесника ове награде добило је подводну маску „риз”.

Добитнике ћемо обавестити писмено.

НЕЗАБОРАВНИ УТИСЦИ

Поводом 30-годишњице ослобођења наше земље, Љубљанска банка је позвала у посету младе штедише, децу Југословена привремено запослених у иностранству. Позване штедише су чланови штедионица „Триглав” и „Младост” у Штутгарту. У Љубљани су их сачекали представници ССО Словеније који су били покровитељи овог каравана младих.

Ово путовање Љубљанска банка је организовала да би се штедише упознале с радом банке и њеним представницима. У Љубљани им је директор Градске штедионице друг Лендовшек показао просторије штедионице, а у централу Љубљанске банке пионире је сачекала и поздравила другарица Барличева. Из Љубљане је караван отпутовао у Београд, где су штедише присуствовале централној прослави — војној паради. Истог дана пионире су разговарали с представницима филијале Љубљанске банке у Београду.

Као и сви његови другови и Милан Долиншек из Штутгарта био је одушевљен парадом и посетом Београду:

— Кад сам сазнао да сам један од оних који ће с групом штедиша посетити домовину, моја прва жеља била је да видим параду. Парада је на мене оставила дубок утисак, па се зато из свег срца захваљујем Љубљанској банци на овом путовању. Моји другови и ја напустили смо Београд веома задовољни и пуни лепих утисака. У име свих још једном се захваљујем за овај пријатан излет.

На повратку из Београда пионире су се зауставили у Загребу, где су их такође саче-

кали представници Љубљанске банке и загребачке омладине. После обиласка Загреба и његових знаменитости, пионире су посетили споменик Матији Гупцу у Доњој Стубици и родну кућу друга Тита у Кумровцу.

У Подчетртку су пионире примили ученици основне школе Подчетртек, а том приликом поздравио их је председник Републичке конференције Савеза социјалистичке омладине Словеније Љубо Јаснич.

У Марибору су се растали. Представник Љубљанске банке и вођа каравана Макс Трпин опростио се од групе. Пионире су се са својим учитељима вратили у Штутгарт.

Пружамо вам прилику да преко нашег листа набавите најновије грамофонске плоче из Совјетског Савеза. Избор је велики: од класичне музике и народних песама до циганских романси. Плоче су из увоза и зато их има у врло ограниченом броју! Стога не пропустите прилику да одмах пошаљете своју наруџбину.

Иако из увоза, плоче се продају по веома ниским ценама — 50 динара за једну лонг-плеј плочу. Увозник, Продукција грамофонских плоча РТ Београд, препустила је „Политикином забавнику“ ексклузивно право продаје ових плоча преко поште. То значи да ће вам наручене плоче бити достављене на кућну адресу, и да ћете их платити поштару када их донесе.

Све плоче су врхунског квалитета, израде и репродукције, снимљене у стерео-техници и на свакој се налази од 10 до 14 мелодија.

Пажња! Ваша наруџбина не сме бити мања од 100 динара, што значи бар две лонг-плеј плоче, јер поштарину плаћа Продукција грамофонских плоча РТ Београд а не ви.

На наруџбеници, уместо назива плоче, испишите само њихове бројеве. За сваки случај ако неке од плоча које желите нема више у складушту, упишите у резервну листу бројеве РЕЗЕРВНИХ ПЛОЧА које ће вам бити послате уместо њих.

На једној наруџбеници можете да поручите плоче како са ове листе тако и са следећих које ће излазити неколико седмица.

Изаберите плоче, испишите њихове бројеве и своје податке на наруџбеницу, залепите да дописницу и пошаљите на адресу: „Политикин забавник“, 11001 Београд, Македонска 29.

ОЗБИЉНА МУЗИКА

33 CM 02227-28(a)

ХЕНДЛ: Соната за виолину и клавир;

БРАМС: Скерцо за виолину и клавир;

ПРОКОФЈЕВ: Соната бр. 2 за виолину и клавир;

ДЕ ФАЉА — КОШАНСКИ: Шпанска народна свита

C 01645-6

Албум са две плоче

C 01647-8

РУСКА ХОРСКА МУЗИКА XVIII века

РУСКА ХОРСКА МУЗИКА ОД XVI ДО XVIII века

C 01667-8

МАТВЕЈЕВ: Руска свита

БОЈАШОВ: „Северни пејзажи“, свита

Пет руских народних песама у извођењу Руског народног оркестра

CM 04385-6

ШОСТАКОВИЋ: „Бурлеска“

ПЕИКО: Финале из „Молдавске свите“

ШИШАКОВ: Концерт за руске народне инструменте

КАЉИНКА

КУЛИКОВ: „Рапсодија о Волги“

ГОРОДОВСКАЈА: Свита на тему руске песме

C 01689-90

МУСОРГСКИ, ГЛИНКА, ЧАЈКОВСКИ, ЉАЛОВ,

ХАЧАТУРИЈАН, КУЛИКОВ, КОЊАЈЕВ,

КОНЧАКОВ, ГОРОДОВСКАЈА,

ЧАЈКЊН, ЈАКОВЉЕВ —

у извођењу Државног руског народног оркестра

ОСИПОВА

CM 02713-4

ПАВЕЛ НЕЧЕПОРЕНКО изводи на балалајци дела Моцарта, Ваха, Хендла, Тартинија, Де Фале, Сен-Санса и Листа

CM 04207-8

СИБЕЛИЈУС И ПРОКОФЈЕВ. Виолиниста Хенрих Шеринг изводи Сибелијусов Концерт за виолину и оркестар ре минор, опус 47 и Прокофјевљев Концерт бр. 2 за виолину и оркестар ре минор, опус 63

ПИКОВА ДАМА, комплетна опера Чајковског у 4 лонг-плеј плоче. Цена албума 200 динара

КАТАРИНА ИЗМАИЛОВА, комплетна опера Шостаковича у 4 лонг-плеј плоче. Цена 200 динара

РУСКА ПОЉА

C 01753-4
АНСАМБЛ ЈЕРМЕНСКИХ ИГАРА И ПЕСАМА изводи 10 мелодија.

C 01671-2
НАРОДНИ ХОР СЕВЕРНЕ РУСИЈЕ изводи 13 народних песама.

CM 02873-4
АНСАМБЛ АЛЕКСАНДРОВ изводи познате песме: „Још се рат није завршио“, „Старац Урал“, „Кад морнари марширају“, „Русија“, „Руско поље“ и још пет других.

CM 01829-30
АНСАМБЛ АЛЕКСАНДРОВ изводи десет познатих песама: „Никад те нећу заборавити“, „Балата о руској деци“, „Руску песму“ и друге.

CM 02103-04
АКАДЕМСКИ РУСКИ ХОР изводи 11 руских народних песама: „Варјаг“, „Ах ти, степо широка!“ и друге.

ВАША НАРУЏБЕНИЦА НЕ СМЕ ДА БУДЕ МАЊА ОД 100 ДИНАРА ЈЕР ПОШТАРИНУ НЕ ПЛАЋАТЕ ВИ НЕГО МИ.

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
11001 Београд, Македонска 29

НАРУЏБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво поручујем плоче под бројевима:

РЕЗЕРВНА ЛИСТА:

за укупну суму од _____ дин. коју ћу платити поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

(Име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

Датум _____ Потпис _____
Наруџбеницу попуњава лице које ће платити плочу.

Једног јутра Ђелија је осванула празна. На зиду је зјапила велика рупа а испод ње је писало: — Ово није првоаприлска шала.

Око поноћи 11. децембра 1868. године на улицама Сејмора у држави Индијана (САД) појавили су се тајанствени људи добро утопљени због жестоке хладноће. Они су се, у паровима и појединачно, журно кретали у истом правцу, нестајући на махове у сенкама које је бацало оголено дрвеће. Сви су били наоружани: неко револвером, неком пушком или тољагом, а црвене мараме скривале су им лица. Њих неколико, очигледно вође, са кредом исписаним бројевима на дебелим капутима, сврсташе остале у дугу колону на перону железничке станице. Затим су се, један по један, у муклој тишини укрцали у воз који је управо стигао. Машиновођи су наредили, под претњом смрти, да вози с угашеним светлима до Њу Олбанија и не застаје на успутним станицама.

Последњи из колоне успех се на телеграфски стуб. Велике маказе засветлуцаше на месечини. Жице су падале с треском и воз је кренуо из Сејмора тек када су све жице биле пресечене.

ЗА СПАС НАРОДА

На осамдесетом километру јужно од Сајмора, у станици Џеферсонвил, један од вођа наредио је машиновођи да заустави воз. Ту

су маскирани људи отели и другу композицију. У 3,20 ујутру оба воза стигла су на циљ — у Њу Олбени. Вође с белим бројевима шапатом издадоше наређење и људи се постројише на перону станице.

Број један подиже руку и сви стадоше мирно. Он викну:—

— *Salus populi suprema lex!*

Била је то крилатица Комитета за заштиту Јужне Индијане. Ову тајну организацију створили су грађани да би сузбили криминал који се као пожар ширио државом. Значила је „Спас народа је врховни закон“.

Број један руком показује на град и чудна армија људи жустро закорачи улицом.

Кренули су да линчују Ринову банду затворену у тамници Њу Олбенија. Били су то тренуци који су следили једном од најбуријих догађаја у америчкој историји.

Петорица одметника, Џон, Френк, Симеон, Клинтон, и Вилијам Рино започели су каријеру државних непријатеља непосредно по завршетку грађанског рата. У земљи је владало безаконје. Бескрупулозни трговци и зеленаши варали су грађане закидајући им плате и отимајући поседе, а у унутрашњости су дивљале банде које су несметано убијале и пљачкале становништво.

Браћа Рино су скупили око себе велики број десперадеса и ускоро се нашао на челу праве армије одметника која је завладала јужним делом државе Индијана. Постали су тако

силни, да им је штампање новца било тек узгредни посао, мада су лажни долари, које је израђивао Питер Макартни (један од највештијих фалсификатора тог времена), преплавили целу државу!

СУЛУДА ТРКА

Прву пљачку воза у Америци, а вероватно и у свету, извршила су браћа Рино. Неколико километара пре уласка воза у сејмор-

Френк Рино

ску станицу Џон Рино је зауставио композицију и, тако рећи испред носа целог града, отео из поштанског вагона десет хиљада долара. Било је то 6. октобра 1866. године.

Овај успех толико је охрабрио супарничке банде, да је једна ускоро пресрела воз који је преносио осам хиљада долара и домогла

се новца. Браћа Рино су се толико разбеснела на нелојалну конкуренцију да су своје најбоље људе послали у потеру за њима. Пљачкаше воза су ухватили и — предали властима!

Али ове две пљачке представљале су изазов чувеној детективској агенцији породице Пинкертон, која је штитила оштећену железничку компанију „Адамс Експрес“. Детективи су се бацили на посао и ускоро је Алан Пинкертон на челу шесторице неустрашивих људи успео да ухапси Џона Риноа на перону станице у Сејмору, и то на очиглед његове браће и гомили људи. Искористивши гужву, убацили су га као врећу у воз који је управо кретао.

Браћа Рино су отела други воз и пошла у потеру за њима. Срећом, у овој сулудој трци победио је Пинкертон чији је воз био бржи. Џон Рино је проглашен ксним за пљачку воза и друге преступе и осуђен на 40 година затвора.

Била је то прва победа закона, али браћа Рино нису устукнули. У држави Мисури опљачкали су 22.000 долара, а у зиму 1868. из банке у Ајови однели још 14.000. Међутим, иако су били необично дрски и вешти бандити, против себе су ипак имали праве уметнике у детективском послу. Пинкертон нови су, на име, уз помоћ паса трагача и полиције ускоро успели да похватају целу банду и да је сместе иза решеткиа.

Свет је одахнуо, али не задуго. Ујутро 1. априла Ђелија у којој су се налазила браћа Рино — осва-

нула је празна. На зиду је зјапила велика рупа а изнад ње је било кредом исписано: „Ово није првоаприлска шала“.

КЛОПКА ЗА БРАЋУ РИНО

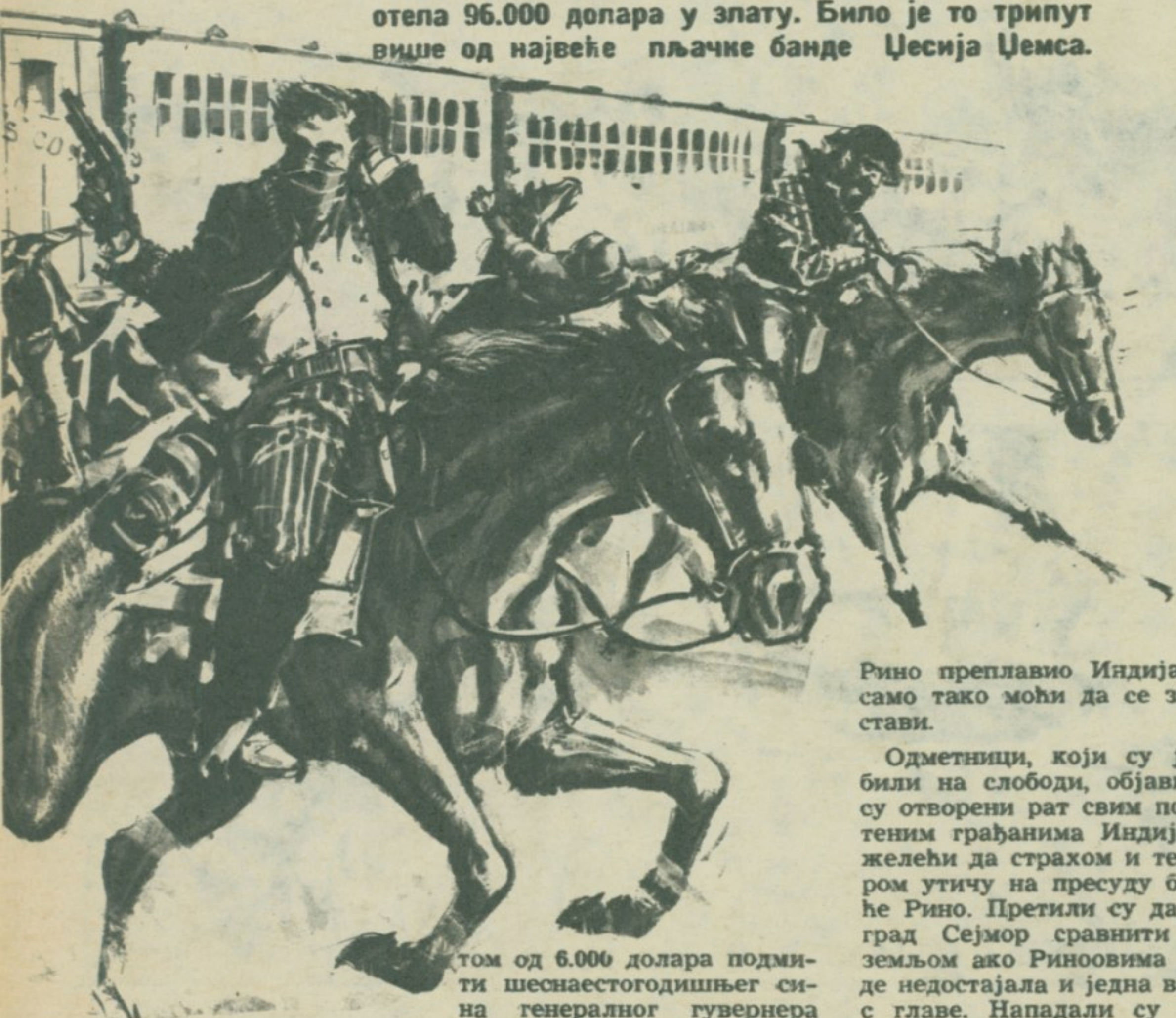
И све је пошло по старом. Само месец дана после бекства о којем су писале све новине у Сједињеним Државама, браћа Рино су извели дотле највећу пљачку воза. Опет крај Сејмора зауставили су композицију и од престрашених спроводника воза отели 96.000 долара у чистом злату. Била је то трипут већа сума од највеће пљачке банде коју је извела банда чувеног Џеси Џејмса.

Тада је агенција Пинкертон поново кренула у потрагу за браћом Рино. Спремили су им клопку. Кад су бандити зауставили воз у близини Сејмора и отворили поштански вагон, уместо сто хиљада долара у злату дочекала их је — смртоносна револверска паљба. Рањени одметници побегли су у сближњу мочвару, прсклићући и Алана Пинкертон и његове детективе. За њима је на коњима кренула потера и, тако рећи без борбе, похватила их у дубини мочваре. Спасила су се само браћа Рино.

Становници државе Индијана одавно су престали да верују у снагу правосудја и непоколебљивост су-

НИИ ОСВЕТИЛИЦИ

У близини Сејмора браћа Рино су напала воз и отела 96.000 долара у злату. Било је то трипут више од највеће пљачке банде Џесија Џемса.

дија, чувара затвора и локалних шерифа. Знали су да решетки на ћелијама неће бити препрека за банду и браћу Рино, који су били у стању да покраде-ним златом сваког поткупе.

Зато никог није зачу-дило што су чланови Коми-тета за заштиту једне но-ћи извукли из затвора два члана банде и линчовали их на лицу места. Убрзо затим, Пинкертонов кара-ван са затвореницима пре-срела је у по бела дана маскирана светина и без икаквих објашњења отела три бандита и обесила их.

ОБРУЧ СЕ СТЕЖЕ

Али, иако се обруч по-тере све више стезао, бра-ћа Рино су успевала да из-бегну све замке које су им постављали Пинкертонови детективи. Ипак, пред крај 1868. године Алан Пинкер-тон је успео да ухвати Френка Риноа чак у Ка-нади, а његовим помоћни-цима је пошло за руком да ухапсе у Сједињеним Др-жавама и друга два брата, Вилијама и Симеона.

Риноова банда, којој су притекле у помоћ разне групе одметника, покуша-вала је да убије Пинкер-тона и ослободи Френка. Чак је покушала да сво-

том од 6.000 долара подми-ти шеснаестогодишњег си-на генералног гувернера Канаде у жељи да спречи изручивање злочинаца Сје-дињеним Државама.

Алан Пинкертон је тек после више седмица чека-ња успео да добије дозво-лу канадских власти да ухапшенике поведе у САД. У међувремену, најмљене убице су неколико пута по-кушавале да му дођу гла-ве. Једног од њих, после краће борбе, разоружао је и с лисицама на рукама од-вео у Детроит.

Вође Риноове банде нај-зад су стављене иза ка-танца у Њу Олбанију. Чу-вари закона имали су ве-лике неприлике с препла-шеним грађанима који су свакодневно јуришали на затвор у жељи да браћи Ри-но сами пресуде. Веровали су да ће талас одмазде, ко-ји је после хапшења браће

Шериф Фаленпав

Рино преплавио Индијану, само тако моћи да се зау-стави.

Одметници, који су још били на слободи, објавили су отворени рат свим пош-теним грађанима Индијане желећи да страхом и теро-ром утичу на пресуду бра-ће Рино. Претили су да ће град Сејмор сравнити са земљом ако Риноовима бу-де недостајала и једна влас с главе. Нападали су све грађане на које су сумња-ли да се налазе у Коми-тету за заштиту Јужне Ин-дијане. Невини људи били су сачекивани у заседи и убијани, вешани или суро-во кажњавани. Кроз про-зоре представника закона улетало је камење умотано у хартију на којој је обич-но писало „Ако браћа Ри-но буду линчована, и ви ћете умрети!“ Напади су постајали све дрскији, а претње све оштрије. Нови-не су писале да људи из-бегавају да проводе ноћ у градовима „где убице вре-бају иза сваког угла“.

СТРАЖАРИ СУ СЕ ПРЕДАЛИ

Најзад су се вође Коми-тета за заштиту одлучиле на акцију. Гласоноше су галопирале кроз мрак, за-повести се преносиле од уста до уста; у амбарима и стајама, при светлости фе-њера, окупљали су се мир-ни становници у којима је пламтела жудња за осве-тсм. Коначно је издато пос-ледње наређење: „ноћ крво-пролића“ биће 11. децем-бра.

Док је маскирана армија брзих корачала улицама Њу Олбенија, специјално одре-ђене ударне групе пресе-тале су ретке пролазнике и одводиле их на станицу, у други стети воз који је послужио као привремени

затвор. Комитет није же-лео ништа да ризикује. Ни-је смео да дозволи да уз-буна у граду буде прерано дигнута.

Зато у уснулом граду ни-ко није знао шта се збива-ло у затвору.

Чланови Комитета за за-штиту провалили су у там-ницу и наишли на слаб отпор чувара закона. Дво-јица стражара су одмах дигли руке увис, а шериф Фаленпав је добио метак када је покушао да се бу-ни.

У потпуној тишини, из руке у руку, ишла су де-бела ужад до маскираних људи на другом спрату: Крајеве конопца везали су

ишчупао је гвоздени лава-бо из зида и једну металну цев користио као тољагу. Чули су се само мукли удар-ци и тешко дисање бора-ца. Најзад је Симеон, оне-свешћен, пао на под. Није дошао себи ни кад се стро-поштао с другог спрата с омчом око врата.

— Има ли још кога? — узвикнуо је Број Један.

— Обесимо их све! — по-вика неко. — Сви бандити морају да висе!

— Не! — одговори одлуч-но вођа. — Извршили смо казну због које смо се са-купили. Појмимо кућама.

Затвор је остао нем када је чудна војска маскираних грађана напустила протра-ни ходник. Затвореници у

Ћелије у Њу Олбенију из којих су изведена браћа Рино

за гвоздену греду испод та-ванице и чекали да друга група доведе осуђене на смрт.

Френк Рино је прекли-њао и ридео док су га вук-ли уз степенице. Чланови Комитета за заштиту Јуж-не Индијане намакли су му омчу и једноставно га ба-цили преко оgrade.

— Нека Број Три и Број Четири доведу Вилијама Риноа! — наредио је Број Један.

За трен ока ћелија је от-кључана. Изведен је и дру-ги брат. Цвилио је и до-зивао родитеље. Ни њега није мимоишла Френкова судбина.

ОБЕСИМО ИХ СВЕ!

Симеон Рино се борио до краја. Снагом коју добије само човек луд од страха

осталим ћелијама ужасну-то су гледали три тела која су се клатила.

Кроз улице града чла-нов Комитета за заштиту прошли су у савршеном вој-ничком поретку. Стигавши на железничку станицу без речи су се укрпали у воз. Последњи је остао на пе-рону Број Један који је наредио да се пусте на слободу грађани Њу Ол-бенија затворени у другом возу. Затим им је добацио свежањ кључева од затво-ра и рекао:

— Жао нам је што смо морали да пуцамо на ше-рифа. Идите и брзо позо-вите доктора. Још је жив!

— Salus populi suprema lex! — одјекнуло је у хлад-ној ноћи, док су се замра-чени вагони удаљавали пру-гом у правцу Сејмора.

Правда је била задово-љена. Становници Индија-не могли су најзад да одах-ну.

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

ДА СЕ ЗАБАВИТЕ

ПЕТЛОВИ ТРАГОВИ

Између ова четири трага само је један петлов. Знате ли који?

ОДГОВОР:
3. мајор нежељеног гл

ЧУВЕНА ЛЕПОТИЦА

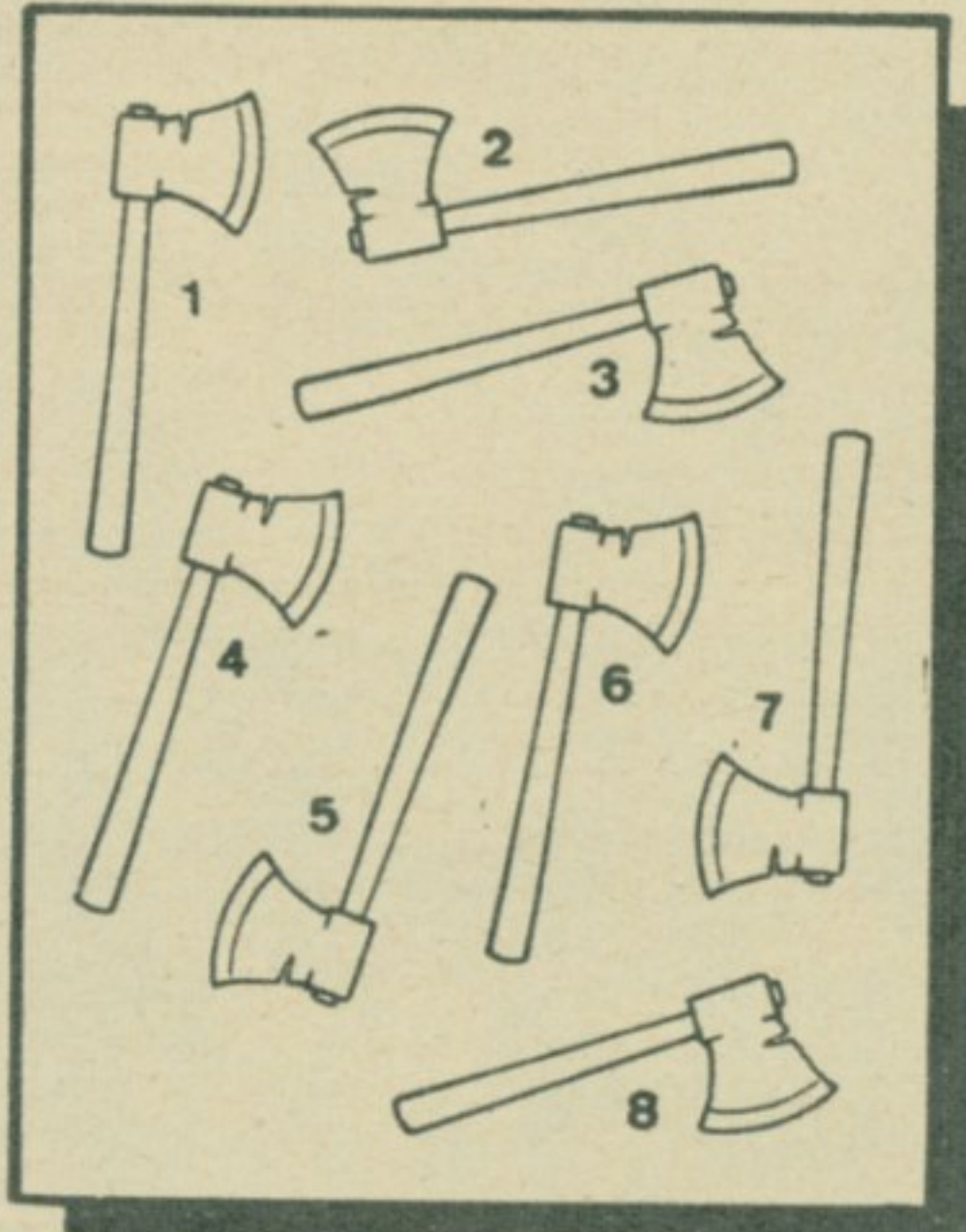
Самс једно од ових шест имена је име египатске краљице, жене египатског фараона Аменофиса IV (XIV век пре наше ере) чувене због своје лепоте. Њена биста налази се у Берлинском музеју и убаја се у најзначајнија дела египатске уметности. Ево тих имена: Аписинда, Ахнес, Тији, Нефретете, Хатхепсут и Клеопатра.

ОДГОВОР:
Нефретете.

МОЋ ЗАПАЖАЊА

Од ових осам секира само једна има краћу дршку. Која?

ОДГОВОР:
Секира број 8.

БИЗОНИ

На часу биологије професор предаје о бизонима (на цртежу су обележени бројевима I и II) и каже да постоје две врсте бизона: амерички и азијски. Знате ли можда ви који је од сва два бизна амерички а који азијски?

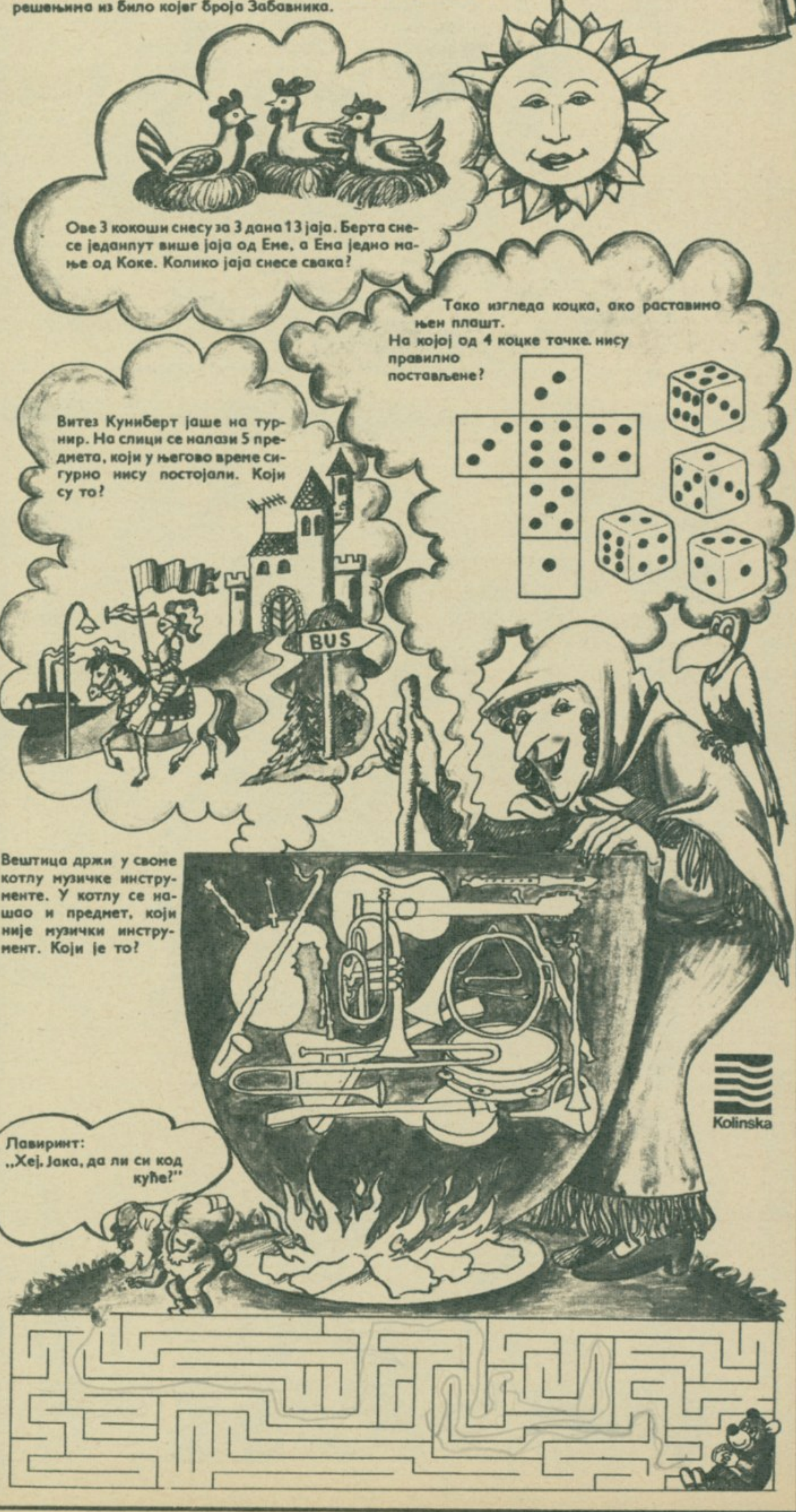
ОДГОВОР:

азијски бизон је већи од америчког бизона. Амерички бизон је мањи и има краћу дршку. Знате ли можда ви који је од сва два бизна амерички а који азијски?

РЕЗА награђује сваког дана

У овој наградној игри за бистре главе биће сваког дана од 1.7. до 1.9.1975. подељено 50 РЕЗ тинских мајница !!! У њој може да учествује свако ко нам пошаље решења данашњих загонетних ораха и уз свако од њих приложи по 2 омота од РЕЗ бонбона.
Дакле: добро размисли, означи своја решења, изрежи оглас та га заједно са 10 омота РЕЗ пошаљи на:
РЕЗ, 61111/Љубљана, п. п. 8
За свој труд бићеш награђен лепом мајницом, која ће свакога обрадовати. Уколико дневно приспе више од 50 исправних решења, о добитницима одлучиће жреб. Сваког добитника писмено ћемо обавестити. У игри можеш учествовати колико пута хоћеш и са решењима из било којег броја Забавника.

ДИВ СА

1

2

3

ПОРОДИЧНА ТАЈНА — Можда се грчкој пластици, узору ренесансе, нико није више приближио од мајстора рељефа **Луке дела Робиа** који је радио у другој и трећој четвртини 15. века. Поред ведро и спокојног хеленског духа, у његовим делима оживела је још једна одлика античких скулптура — боја. Само, за разлику од непостојаних боја какве су употребљавали грчки мајстори, Лука дела Робиа послужио се неком врстом врло отпорне глазури. Био је толико уверен у трајност овог лака да је дошао на помисао да прави архитектонске украсе. Идеја се допала и архитектама те су Лукини медаљони од бојене теракоте освајали на многим ренесансним здањима. Само породица дела Робиа могла је да се огледа у овој техници. Лукин синовац **Андреа** са петорицом синова, међу којима се највише истакао **Ђовани**, љубоморно је чувао тајну справљања глазури. Можда су то чинили знајући код овог поступка само један корак дели уметност од неукусног шаренила (сл. 1).

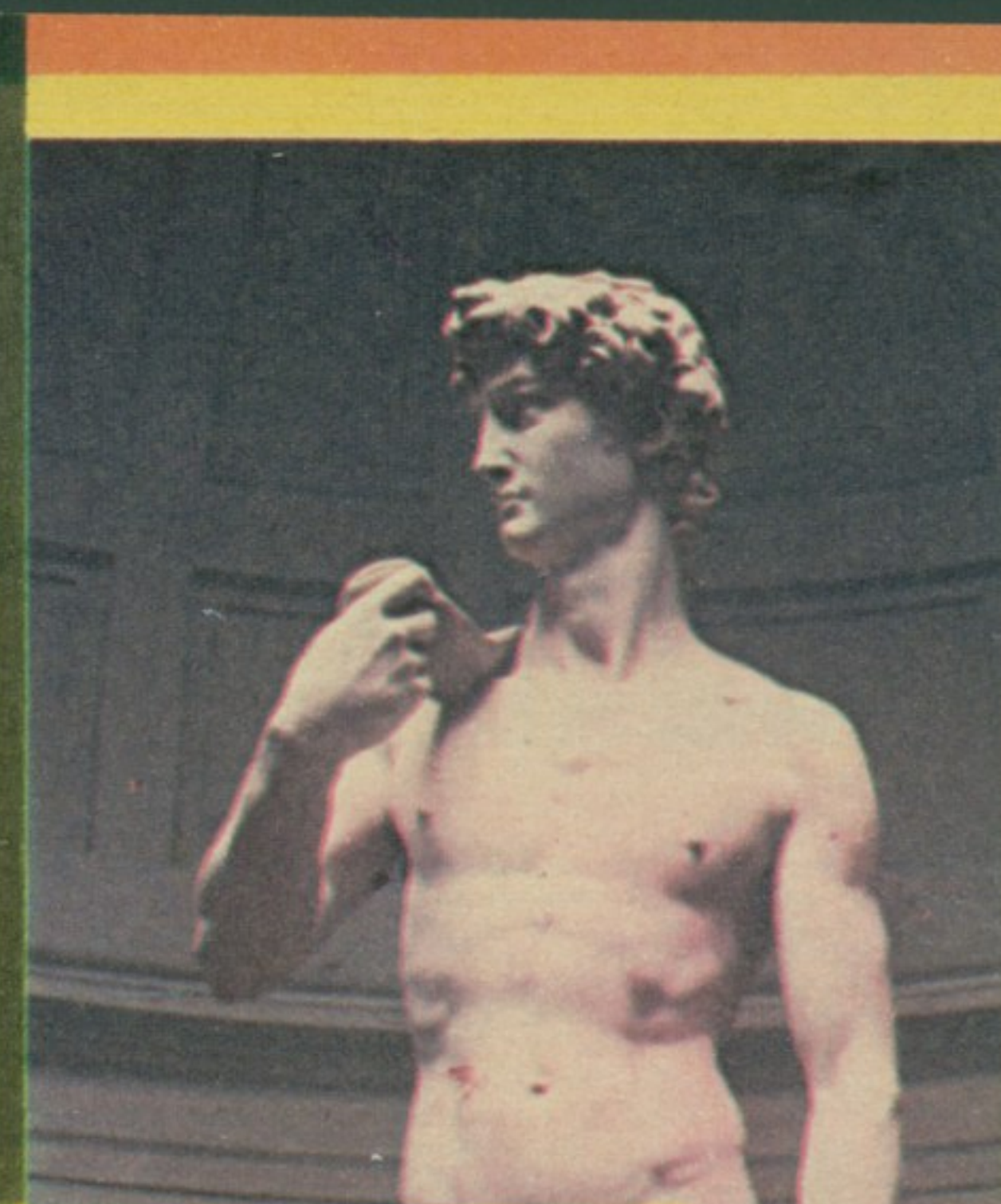
ОТМИЦА САБИЊАНКИ — Један од фирентинских вајара који су у другој половини 16. века имали пуне руке посла био је и штићеник владајуће породице Медичи, **Бамболоња**. Пореклом Фламанац, дошао је 1557. у Фиренцу и тамошњу скулптуру обогатио северњачким

схватањем реализма, док је сам неизбежно претрпео утицај великог Микеланђела. Резултат ове мешавине, поред великог броја других значајних и витких скулптура, је и **Отмица Сабињанки** (на слици) у фирентинској Лођи дела Синиорија. Сматрају је ремек-делом **Бамболоње**. Ова мермерна композиција „охоле и чулне отмености“, како је неко описао рад придошлице са севера, готово да са својом барокном допадљивошћу више и не спада у ренесансу (сл. 2).

И ЗЛАТАР ЈЕ УМЕТНИК — Са друге стране улаза у фирентинску лођу победоносно стоји бронзани **Персеј Бенвенути Челинија**, отмен и леп попут Отмице Сабињанки али ништа мање снажан од Ресијевог Херкула. Челини је, иначе, био највећи италијански златар те није одолео да своју вештину у минијатурама примени и овде — на постољу препуним разних украса. Чак и крв која липти из одсечене главе и врата Медузе подсећа на кићанку на некој раскошној завеси. Иначе, златарство је у овом добу сматрано правом уметношћу — неком врстом вајарства у малом — те је „занатлија“ Челини био исто толико поштован колико и његове колеге из „узвишених“ дисциплина. Ремек-делом Бенвенута Челинија сматра се златни сланик израђен за француског краља Франсоа I (сл. 3).

ПРАЋКОМ

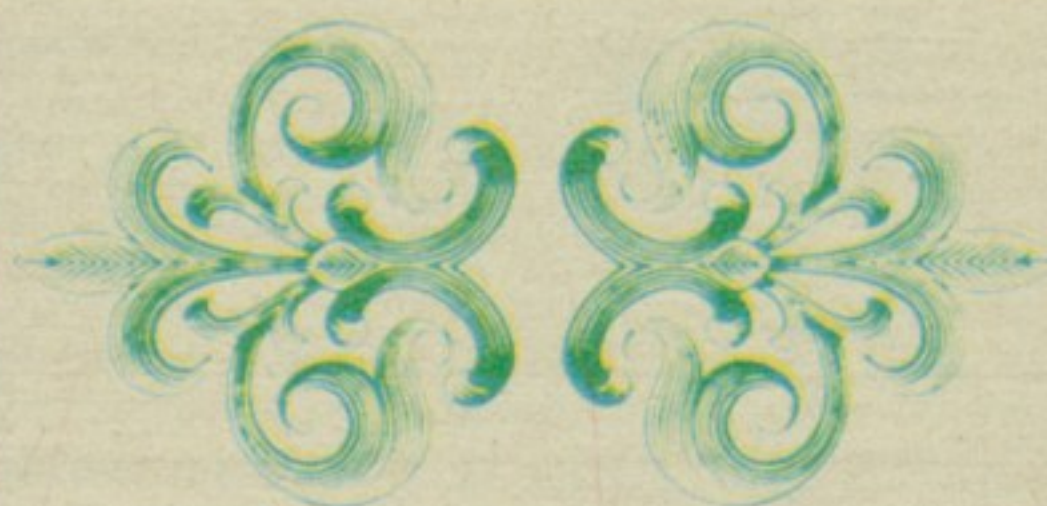
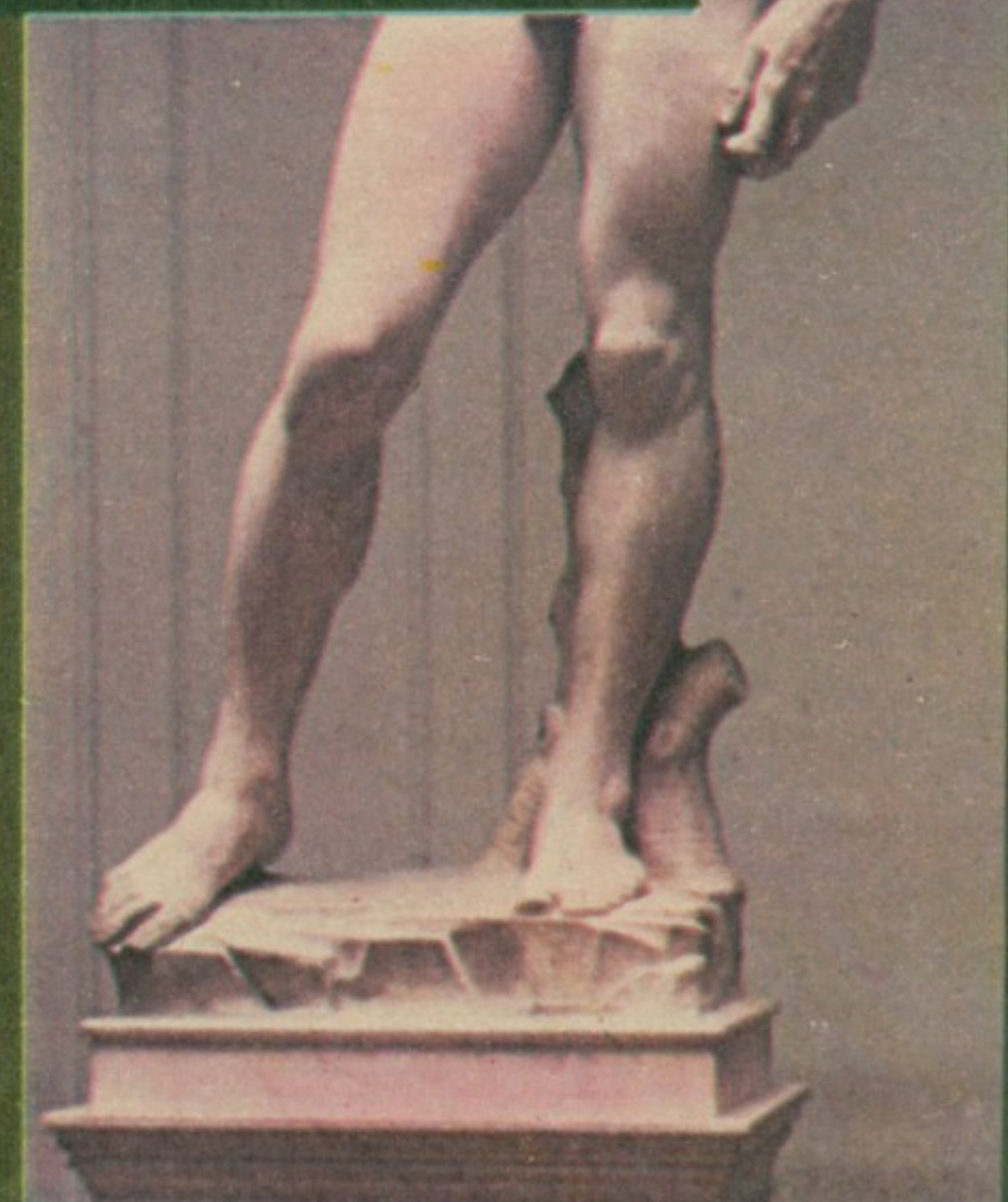
Ренесанса, препород, била је поновно рађање љубави за овоземаљске лепоте, посебно за лепоту људског тела од које су људи средњег века стотинама година одвраћали поглед. Овај период је, у 15. веку, у скулптури почео проналажењем и сакупљањем грчких и римских статуа које су, пошто је са њих скинута средњовековна прашина, засениле свет ренесансе својом лепотом. Вајари су листом почели да их копирају а затим, стекавши више слободе, остварили су и понеку сопствену идеју на античке мотиве. Људска фигура у скулптури средњег века јасно показује да се уметници тога доба нису много бавили посматрањем. Она је готово увек несразмерна и укочена, налик на дрвену лутку. Интересовање ренесансе за човека пробудило је у уметницима праву жеђ за познавањем анатомије. Њихове статуе су све у покрету, напетих мишића — од којих је сваки на свом месту! — и живог израза лица, нимало налик на неспретне и укочене средњовековне фигуре.

* * * СКУЛПТУРА ИТАЛИЈАНСКЕ РЕНЕСАНСЕ * * *

ПРВИ МЕЂУ ПРВИМА — „Ни најбољи уметник не може да смисли нешто чега у камену већ нема“, написао је у једном сонету Микеланђело. Па ипак, само његово око открило је у громади карарског мермера горостасног Давида — на слици) а тек његово длето учинило га је видљивим осталима. Пркосни библијски младић који је из праћке убио Голијата добио је и сам размере дива. Ренесансна скулптура достигла је врхунац делима Микеланђела Буонаротија, кога многи сматрају и највећим вајарем свим времена. Ипак, он је пре свега уметник ренесансе, не само по дивљењу које је осећао према људској снази већ и по својој свестраности. Многобројни сонети које је оставио сведоче о његовом песничком дару, сликарству се одужио библијским призорима на зидовима Сикстинске капеле у Ватикану а велелепна црква Петра у Риму роказ је да ни архитектура за њега није имала тајни.

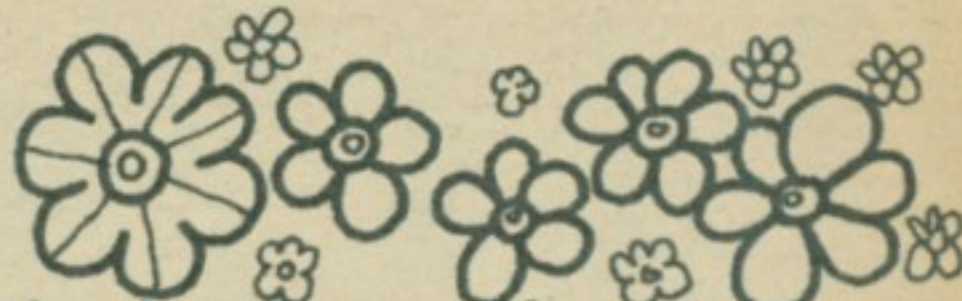
КАО ПРОЗИРАН ВЕО — За време другог боравка у Риму — од 1505. до 1513. године — Микеланђело је направио нацрт за гробницу папе Јулија II, али је само један део те замисли и остварио — статуу Мојсија (на слици). Ни о једној скулптури није се током векова толико нагађало и спорно, речито говорило. „То узвишено чело је као прозиран вео који једва скрива силан дух“, дишло се један француски естетичар. Неки његов немачки колега на то је одговорио да је на глави статуе угаљудно тражити израз неке више интелигенције. За њега Мојсије је зрачио само нечувеном дубокошћу. Нагађало се затим о томе шта значе рогови на глави пророка, шта говори положај његових руку, у ком је тренутку библијске приче приказан... На ова питања нико није успео да одговори. Ово дело, настало пре више стотина година, названо је почетком 20. века **круном модерне скулптуре!**

ДА ЈЕ СРЕЋА ХТЕЛА — Микеланђело је дуго чезнуо да у једном делу споји две своје љубави — према скулптури и према архитектури. Гробница Јулија II то је обећавала али је заувек остала у нацртима. Слична прилика пружи-ла се Микеланђелу током трећег боравка у родној Фиренци, када му је понуђено да пројектује Нову крстосницу у цркви Сан Лоренцо и да у њу смести гробницу породице Медичи — на слици је један од три гроба. Овога пута Микеланђело је даље одмакао али га је опсада Фиренце 1529. године приморала да прекине рад и посвети се послу који за град у том тренутку био важнији — подизање утврђења. „Да је непријатељство између среће и генијалности допустило да ово дело буде завршено“, писао је о гробници Медичија биограф Ђорџо Вазари, „њиме би уметност доказала да у сваком погледу надмашује природу“.

ХИТ Страна

ОМЛАДИНА 75

«ОПУС» ПОНОВО НА СЦЕНИ

Све љубитеље поп-музике пријатно је изненадила вест о повратку на поп-сцену групе „Опус“. После једногодишње паузе и вишемесечних припрема, орлулаш Миле Округић, бас-гитариста и певач Вобан Орлић и Љуба Јерковић, искрени музичари, одлучили су да се поново појаве пред публиком. Озбиљност којом су прионули на рад, свакодневно ви-

шчасовно вежбање и њихови први успеси на јавним наступима, говоре да ће у најскорије време водеће домаће групе добити озбиљне конкуренте. Група припрема сингл-плочу, а како кажу њени чланови неће се дуго чекати на ЈП. У ово летње време, када се многи састави одмарају или се налазе на турнејама, група „Опус“ долази као пријатно освежење.

Из године у годину млади нам у Суботици кроз песму музику и поезију представљају своје стваралаштво. Југословенски фестивал младих композитора, прослављајући свој јубилеј, имао је ове године шта и да нам покаже. По петнаести пут, непосредно пред најдражи празник свих младих, Дан младости у овом гостољубивом граду су се окупили млади певачи, композитори и песници до 25 година стари, жељни афирмације и нових познанстава са друговима из свих крајева наше земље. Спонтаност и „нефестивалска атмосфера“ без такмичења и награда, свакако су највећа вредност ове смотре. Композиције које смо чули можда и не задовољавају критеријуме појединих музичких стручњака али не би требало сметнути са ума да су оне дело оних који баш овде на фестивалу младих у Суботици чине своје прве кораке.

Овогодишња смотра трајала је четири дана. Прве вечери присуствовали смо ретроспективи онога што нам је омладински фестивал

даровао у току протеклих четрнаест година. Вече слободних форми и ове године је потпуно заслужено оцењено као најуспешнији део фестивала, док се о наступу младих песника могу изрећи само похвале.

У делу у којем су нам се представили млади композитори чули смо 22 извођача од којих је 14 најуспешнијих наступило и последње фестивалске вечери. О групама „Ивер“, „Златни прсти“, „Мај“, и „Резонанса“, као и певачима Ненаду Рајчевићу, Јелени Велиновој, Мирјани Тасевској, Саши Алексу и Миладину Шобићу можемо говорити само најлепше у уверењу да ће бар неко од њих наћи своје место у домаћој забавној музици.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ПЕСМА ЈЕДНОГ УСАМЉЕНИКА

Музика: Миладин Шобић
Текст: Миладин Шобић
Извођач: Миладин Шобић

Прођох градом, прођох градом,
крадом, док спава сваки дом.
Прођох градом док слатко спава сваки дом,
хтједох чути зашто вече шути,
гдје море пјени, зора гдје румени,
што ноћ нуди, што шапућу људи.
О мени, о мени...
Прођох градом, прођох градом,
крадом, док слатко спава сваки дом,
док слатко спава сваки дом.
Преда мном пијанац један,
с флашом боли једва се креће
и зове човјек људе,
но одазват се нико неће,
јер никог овдје нема,
све је мртво и све шути.
О плочник само корак јеца
и нешто слуги...
А ја идем градом, идем градом
крадом, док слатко спава сваки дом,
док слатко спава сваки дом.
Нада мном клонуо мјесец,
ка постељи топлој и он се губи
док чудна тишина нека
улице дуго као да љуби...

ПРИЗНАЊЕ »ЗАБАВНИКУ«

У току занимљивог четвородневног програма и суерета са младима из целе земље, организатори фестивала ОМЛАДИНА 75. — Дом културе Суботица, Радио-телевизија Београд, Радио-Нови Сад и Дом омладине Суботица — сетили су се свих оних који су им у току протеклих четрнаест година својим саветима и чланцима омогућили да фестивал постане једна од најзначајнијих манифестација младих аутора и извођача. У знак признања њима су додељене награде и плакете. Међу награђенима је и редакција „Политикиног забавника“.

„POLITIKIN ZABAVNIK“
BEOGRAD

БУМ 75

У организацији музичких радника Хрватске КРОАЦИЈА КОНЦЕРТ и Републичке конференције Савеза Социјалистичке омладине Хрватске, а поводом Дана младости и 30 година победе над фашизмом, главни град Хрватске био је домаћин Петог фестивала југословенске поп-музике. У оквиру „Недеље поп-музике“ у Загребу је, поред фестивалског дана, одржано још неколико манифестација у које су се укључили омладински клубови. Тако је од 25. до 31. маја одржано низ предфестивалских манифестација, трибина, дискусија и концерата у којима су се присутни упознали са кретањима у

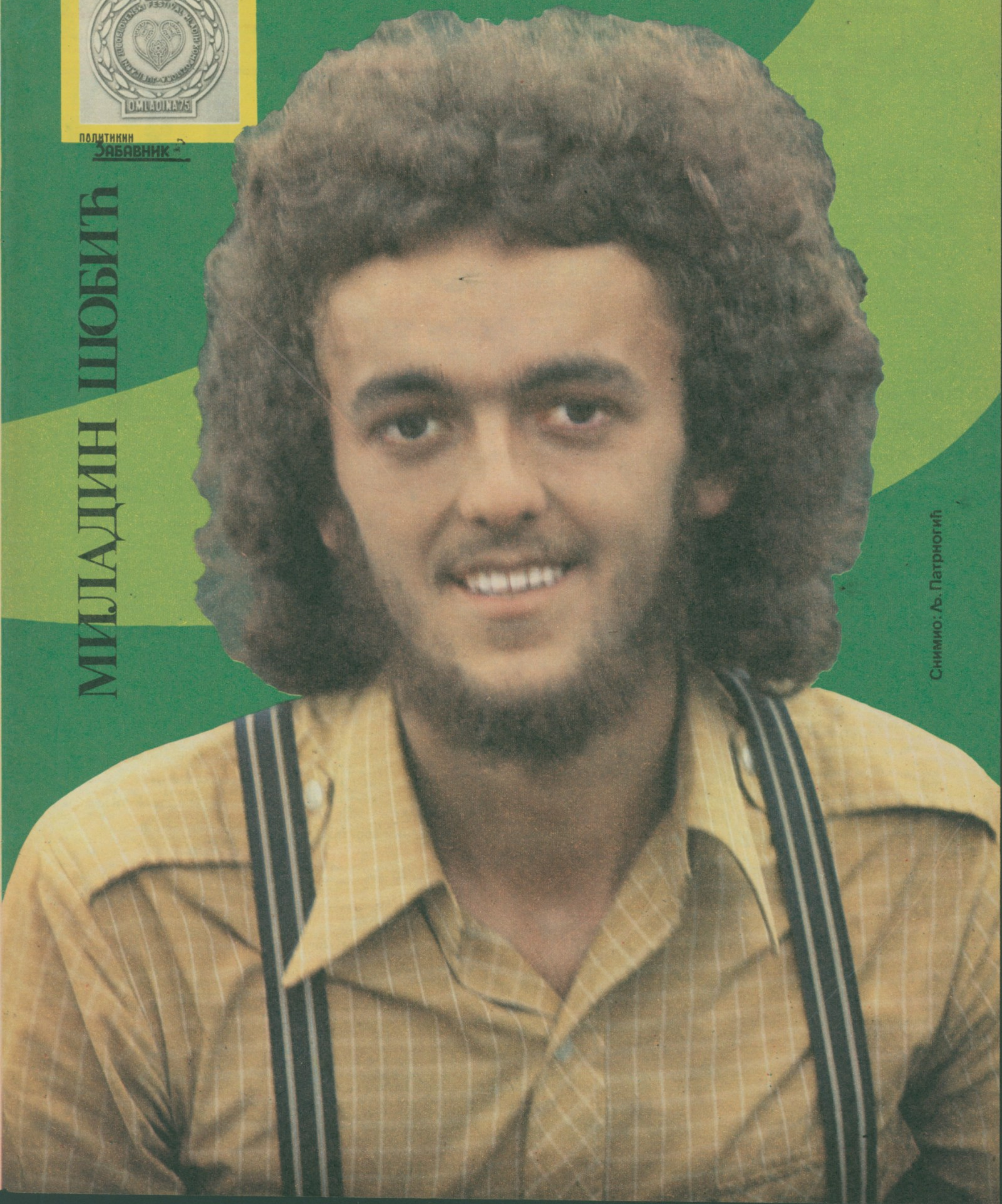
домаћој поп-музици. Најинтерељантнији за све присутне био је свакако наступ најбољих домаћих поп-група на великом концерту одржаном пред препуним трибинама Загребачке спортске хале. Млади су одушевљено поздравили ТООР из Скопља, СМАК из Крагујевца, YU групу и ПОП МАШИНУ из Београда, ЦВРЧАК и МРАВИ из Новог Сада, БИЈЕЛО ДУГМЕ и ТЕШКУ ИНДУСТРИЈУ из Сарајева, БУМЕРАНГ из Кофра, ЈУТРО из Љубљане, МОРЕ из Сплита, и загребачке групе 220, ХОВО, TIME, СПЕКТАР као и солисте Зденку Ковачићек, Драга Млинареца, Томажа Домицеља и Ивицу Перцла.

СУБОТИЦА 75

ПОЛИТИКИ И
ЗАБАВНИК

МИЛАДИН ШОБИЋ

Снимио: Љ. Патрновић

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

РЕЈ БРЕДБЕРИ

Хоће ли то сада да буде?
— Ускоро.
— Јесу ли научници сигурни?
— Видећеш и сам.

Деца су се збила једно уз друго и са стрпљењем гледала у тамне облаке иза којих се крило Сунце. Напољу је падала киша.

Тако је било пуних седам година. Хиљаде и хиљаде дана починало је и завршавало се кишом, сивилом и једноличним добовањем кишних капи. Бујице су уништиле многе шуме, а на њиховом месту су ницале нове, још бујније.

Ћушљуба
Марго

Живот на Венери је одувек био такав, а деца која су тако радознала посматрала небо била су деца људи са Земље који су дошли у тај кишни свет да створе нову цивилизацију.

— Киша престаје! Гледај!
— Да. Ох, да.

Марго је стајала по страни и ћутке посматрала ову децу која су памтила само кишу. Сва су имала по девет година и било је сасвим нормално што се нису сећала оног једног сунчаног сата пре седам година. Често је покушавала да их подсети на тај дан. Била је сигурна да негде у подсвести знају како изгледа топао Сунчев пољубац на образу и рукама. Али, шум кише је био толико наметљив да су сви снови убрзо нестајали.

Јуче су целог дана на часовима читали о Сунцу: како је жуто као лимун и како је топло. Састављали су кратке приче и песме о томе:

„Сунце је топли сан
што траје само један дан...”

То је била Маргина песма, прочитала ју је тихим гласом, док је напољу пљунтала киша.

— То нису твоји стихови — бунио се један дечак.

— Јесу — љутила се Марго.

— Вилијаме, смири се! — опоменула га је учитељица.

То је било јуче. А сада је киша полако престајала и деца су се гурала око великог прозора.

— Где је учитељица?

— Сад ће да дође.

— Треба да пожуре. Пропустимо...

Марго је стајала сама. Била је слабашица и прозрачна, као да је киша спрала црвенило са њених усана, плаветнило њених очију и косе. Вледа и ћутљива, стајала је нешто даље од својих другова и другарица и посматрала влажан и хладан пејзаж.

— Шта то гледаш? — питао је Вилијам.

Марго је ћутала.

— Одговори кад те питам! —

Гурнуо ју је, али се она није ни помакла.

Деца су се још више удаљила од ње и нису је гледала. Знала је да је не воле, зато што се није играла с њима по ходницима. Кад су се играли „шуге“, она је стајала и гледала за њима и не покушавајући да потрчи. Кад би се у учионици певале песме о срећи, животу и играма, Марго је једва померала уста. Једино када се певало о Сунцу и њен глас је могао да се чује, док су јој очи биле приковане за влажне прозоре.

Била је свесна да је деца не подносе и због тога што је дошла са Земље тек пре пет година и добро се сећала Сунца и неба. А они су рођени на Венери и било им је само две године кад се Сунце појавило последњи пут. Сунце и његов сјај били су готово потпуно заборављени. А Марго се добро сећала свега.

— Сунце је као златник — рекла је једном, затворивши очи.

— Е, баш није — викала су деца.

Сузе су се већ биле осушиле на њеним образима.

— Као ватра у пећи — додала је Марго.

— Лажеш! Ти се не сећаш.

Као златник,
као бајра

Али, она се добро сећала и стајала је сада по страни и тужно посматрала замућена стакла. Једном је одбила да се тушира после физкултуре као остала деца. Заклањала је лице и врштала, понављајући да вода не сме да јој дотакне косу. И после тога, полако, сећала је да се деца удаљују од ње. Сметало им је што се Марго разликује од њих.

По школи су кружиле приче да ће се са родитељима идуће године вратити на Земљу. Било је јасно да Марго не може више да живи

ЦЕЛО ЛЕТО У ЈЕДНОМ ДА

— Пустите ме — опирала се девојчица.

Сви су се окупили око ње и одвукли је до плакара, док је она молила и плакала. Кад су је заључали, задовољно су гледали како се врата тресу од њених удараца, а затим су се вратили у учионицу. Брзо је стигла и учитељица.

— Јесте ли спремни, децо? — упитала је, гледајући на сат.

— Јесмо — повикали су.

— Јесте ли сви овде?

— Јесмо.

Природа је
оживела

Киша је бивала све слабија. Деца су се гурала испод великих школских врата.

Киша је потпуно престајала.

Изгледало је као да је усред филма о олујама и провалама облака залутала мирна слика без звука и покрета. Тишина је била тако дубока да се човеку чинило да је оглувео. Деца су, уплашена, ставила руке на уши. Сада је свако стајао сам, задивљен новим прозором. Учитељица је отворила врата и до њих је допрло мирис тишине и тоpline.

Појавило се Сунце.

Била је то огромна пламена лопта, и небо око ње имало је јасно-плаву боју. Дрвеће и трава су оживели и замиришали новим, пријатним мирисом, а капљице су први пут заблистале под сунчаним зрацима. Деца су, очарана, истрчала напоље, вичући и машући рукама.

— Не идите сувише далеко — довикнула им је учитељица. — Не заборавите, имате само један сат.

А деца су трчала и дизала лица к небу и сећала Сунчеву топлоту на образима. Поскидали су јакне и пружили своје хладне ручице Сунцу. Ваљали су се по сивој, безбојној трави која је толико дуго расла без сунца, трчали између дрвећа, гурала једно друго. Ипак, највише су гледали у Сунце. Хтели су да га што боље виде, да

Та девојчица се разликовала од све остале деце на Венери: једино је она знала како изгледа Сунце.

ОМ НУ

га запамте, али лице нису могли да му виде због блештавог сјаја који им је натеривао сузе на очи. Пружали су руке том сјају и ведром небу, удисали свеж ваздух и дуго ослушкивали тишину и губили се у мору без звука и покрета. А онда су опет, као животиње пуштене из кавеза, викали и трчали. Читав сат нису стали ни за тренутак.

А онда...
Усред игре и трчања, једна девојчица је јаукнула.

Сви су стали.

Девојчица је, стојећи наред пољане, држала испружену руку.

— Погледајте — рекла је дрхтећи.

Полако су јој пришли и погледали њен испружени длан.

На средини, испупчена и велика, стајала је једна једина кишна кап.

Девојчица је почела да плаче. Сви су погледали у небо.

— Ох, не још!

Неколико хладних капи пало је на њихове носеве и образе. Сунце се сакрило иза облака. Око њих је поново закујао хладан ветар.

Оборених илава

Окрнули су се и пошпили ка школи, опуштених руку и слеђених лица. Јака грмљавина их је уплашила и они су се поново збили једни уз друге и потрчали. Светлост је бивала све слабија, небо се замрачивало.

Стајали су на вратима ишчекујући, све док киша није почела да пљушти. Затим су затворили врата и поново чули само звук воде која је падала.

— Још седам година?

— Да, још седам.

Одједном, неко од њих је позвикао:

— Марго!

— Шта?

— Па она је још у плакару, заључана.

Стајали су сви, као приковани за под, а онда су погледали кроз прозор и видели само кишу која је упорно падала. Лица су им била бледа и озбиљна. Оборили су главе и гледали у своје руке.

Једна девојчица је гласно рекла:

— Шта ћемо сад?

Нико се није померио.

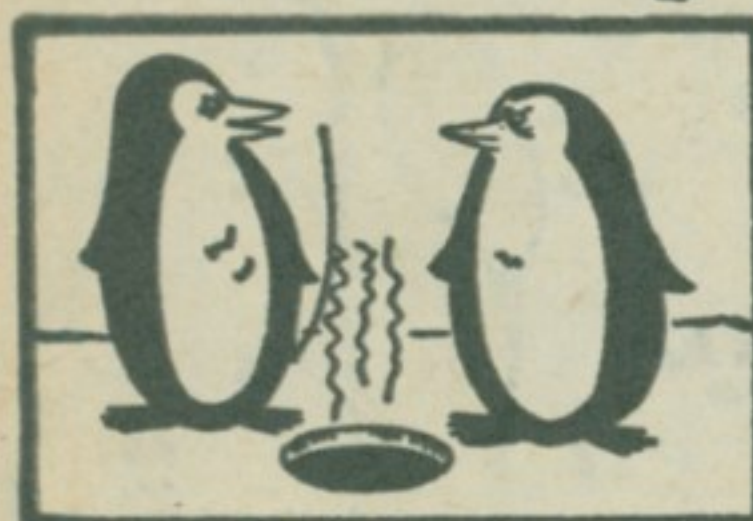
— Хајдемо — прошапутала је.

Полако су кренули низ ходник, праћени заглашујућим добовањем кише и завијањем ветра. Муња им је за тренутак осветлила суморна лица. Полако су пришли плакару. Изнутра се није ништа чуло.

Откључали су врата и пустили Марго да изиђе.

Њој су се сузе већ биле осушиле на образима. Погледала их је без љутње, али они су гледали у под...

хумор

— Јесам ли ти казала да наш мали има температуру?

— Нисам успела да пронађем оног зеца што нам је побегао!

— А сад, који је потпалио моју столицу нека иступи корак напред!

— Каква је вода?

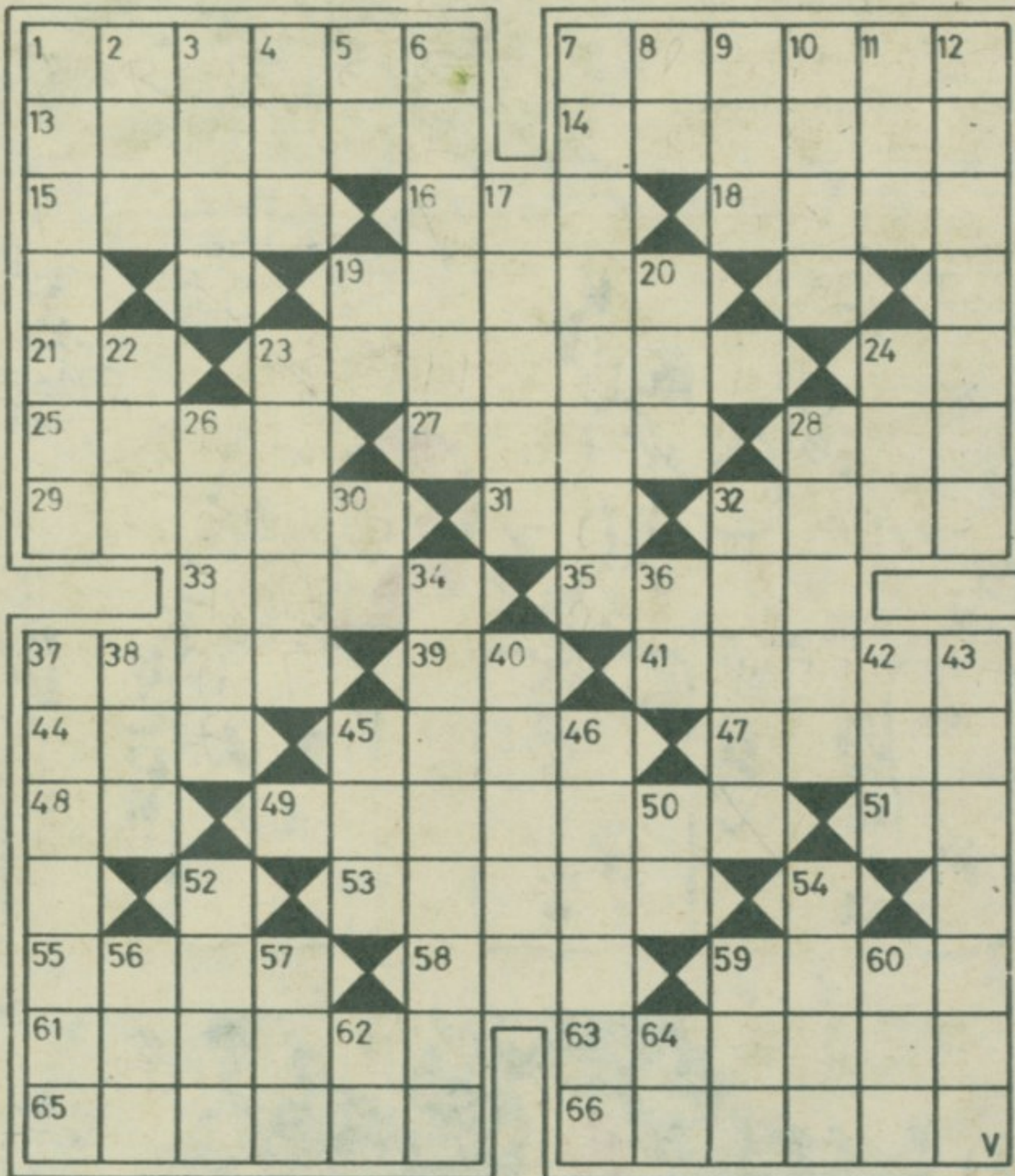
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) вулкански отвор, 7) старогрчки филозоф, 13) личност из Андрићевог романа „На Дрини ћуприја“, 14) особа која све просуђује с естетског становишта, 15) припадник једног старог номадског племена, 16) језеро у Турској, 18) римски бог љубави, 19) кашаста маса добивена од брашна и воде, 21) историјско место у Малој Азији, 23) једна држава у САД, 24) јединица за мерење електричног отпора, 25) топовска приколица, 27) позната домаћа супа, 28) речно острво, 29) сазвучје два или више тонова, 31) два самогласника, 32) део угла, 33) наша река и планина, 35) река у Банату, 37) дрвена ограда, 39) истурени део копна у море, 41) главни град Француске, 44) планина на Блиском истоку, 45) први син Адама и Еве (убица свог брата), 47) прерађени памук, 48) рукометни клуб (скр.), 49) река у Црној Гори, 51) део коњског прибора, 53) наша филмска глумица (Габријелчич), 55) мушко име одмила, 58) скандинавска ваздухопловна компанија, 59) индоевропски народ, пореклом из Индије, одакле се раселио по Азији и Европи после 10. века, 61) малокрван човек, 63) неписано правило, 65) смишљеност, 66) нападање.

УСПРАВНО:

1) уметност и култура старих Грка и Римљана, 2) канал, шанац, 3) сеоско подручје, 4) стари феничански град, 5) самогласник и сугласник, 6) град у Италији, 7) зграда америчког министарства одбране, 8) тринаесто и двадесетпрво слово азбуке, 9) отац (словеначки), 10) предмет разговора, 11) амерички филмски режисер (Премингер), 12) наручје, 17) загревачка фабрика обуће, 19) показна заменица, 20) чуло вида, 22) спортска торба, 23) мера за драгоценост, 24) похвална песма, 26) покретни део мотора, 28) дугорепа папига, 30) скраћеница за једну титулу, 32) домаћа животиња, 34) арапски орнамент, обично комбинован с изрекама из Курана, 36) јуначки спев, 37) покретни зид, 38) лице, изглед, 40) мастило, 42) наша прва филмска глумица (Рина), 43) држава у Африци, 45) један зачин, 46) бивши амерички председник (Ричард), 50) хемијски знак за калцијум, 52) исто тако (латински), 54) река у Словенији, 56) друга, остала, 57) младе кобиле, 59) републичко извршно веће (скр.), 60) француски филмски режисер (Луј), 62) хемијски знак за иридијум, 64) хемијски знак за баријум.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) незаборавност, а, л, 10) обала, к, р, 11) пре, 13) напор, 14) оно, 16) рата, 18) див, 19) слој, 20) акорд, д, 22) стићи, в, 23) Верн, 25) Сток, ц, 26) ако, 28) напзар, 29) ага, а, 31) тор, 32) гар, н, 33) дио, 35) роман, 36) пун, е, 38) пред, 40) нада, о, 42) спруд, к, 45) целов, 47) Арас, 48) сом, 50) јако, 51) кон, 52) Ђорис, 54) нос, к, к, 55) увала, к, т, 56) Арапћелочанин.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Мокедонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић.
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 162.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефон: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавнице,

НЕ БАЦАЈТЕ, ВЕЋ ПОКЛОНИТЕ!

„Политикин забавник“ читам од првог броја (од 1939. године). Сада се налазим у Дому старца и много ми је жао што ми мала приманка не допуштају да редовно купујем свој омиљени лист. Зато молим читаоце да не бацају старе Забавнике него да ми их пошаљу. Бићу им веома захвалан.

Неша Терзић,
Дом старца, 26371 Стари Лец

КАКО ДА ПОСТАНЕМ СТЈУАРДЕСА?

Моја животна жеља је да постанем стјуардеса и зато те молим да ми кажеш да ли у Београду постоји таква школа, колико траје и какви су услови за упис. Волела бих да знам када је прва стјуардеса полетела авионом и зна ли се њено име.

Надица Јанковић,
Висбаден, СР Немачка

Специјална школа за домаћице авиона не постоји у Београду. Југословенски аеротранспорт приликом попуњавања радних места стјуардеса расписује конкурс са одређеним условима: завршена средња школа, знање два светска језика, одлично здравствено стање, пријатан изглед и лепо опхођење, године старости између 18 и 25. Пожељно је да девојка не буде удата. Приликом пријема врши се провера знања и спроводе психо-тестови као и здравствена контрола.

Прва девојка која је полетела авионом у улози стјуардесе звала се Елен Черч а била је дипломирана болничарка. То је било 1930. године у Окланду — Калифорнија. Пилот авиона био је веома љут

због присуства девојке, мислио је да ће она само сметати. Међутим, случај је хтео да један путник за време лета добије напад слепог црева и на инсистирање Елен пилот је тешка срца променио маршруту и слетео у Рок Спрингс где су већ чекала болничка кола. Путник је спасен у последњем тренутку. Пилот који се противио присуству девојке изјавио је: — Никада више нећу летети без стјуардесе!

АЛБУМИ ЗА ФИЛАТЕЛИСТЕ

Молим те да ми кажеш да ли постоје посебни албуми за марке и, ако их има, како се до њих може доћи. Напиши ми адресу на коју могу да се обратим.

Ален Икић,
Зеница

У продавници Филателије — Таковска 7 — у Београду могу се купити специјални албуми за фи-

лателисте. Ако не долазиш у Београд, обрати им се писмом, објасни тачно шта хоћеш и замоли да ти пошаљу поузећем. Платићеш када ти поштар донесе албуме.

ПИШИ У КРУШЕВАЦ

Желео бих да наручим књигу од Миодрага Тодоровића Крњевца помоћу које бих научио да свирам на хармоници, па те молим да ми помогнеш и кажеш ко је издавач.

Предраг Деланић,
Куршумлија

Књигу је под насловом: „Прва звучна школа за хармонику са дугмадима“ издала Продукција грамофонских плоча у Крушевцу.

КИТ ИЗВРШИО САМОУБИСТВО!

Од када постоји обичај да се праве шале првог априла и да се људи варају. То ме одавно интересује па те молим да ми кажеш.

Анђа Андричић,
Котор-Варош

Током многих столећа човечанство је славило Нову годину крајем месеца марта, а поклони су се давали почетком априла. После едикта Карла IX, за којим је следила грегоријанска реформа календара, Нова година је померена на први јануар, али обичај да се поклони предају првог априла задржао се још неко време. Касније је уместо дана када се предају

поклони први април постао дан када се праве шале на које се нико не сме наљутити.

У историји су забележене многе духовите, али често и веома сурове априлске шале. Једну од успешнијих априлских шала извео је британски лист „Ивнинг Стандард“ још 1846. године. Уочи првог априла лист је крупним словима објавио вест о отварању велике изложбе „најдивније колекције магараца свих времена“ у Ислингтону. На изложбу је нагрнула маса света и тек онда су приметили да су се нашли на окупу у дивном броју! Познати француски државник Клемансо био је познат по својим априлским шалама. Једне године упутио је великом броју посланика позивнице да присуствују откривању споменика по-

знатом броју за демократију Немоару Хегесипу Симону. Многи су одговорили да ће свакако доћи из поштовања према Хегесипу Симону и да такав значајан догађај никако не желе да пропусте. У ствари, борац за демократију под овим именом никада није постојао!

Код нас се доста причало о овогодишњој првоаприлској шали Радио-Сплита, који је објавио да је огроман кит допливао до обале и извршио самоубиство. Сви који су вест чули појурили су првим превозним средством да виде атракцију. Данима се догађај причавао и преварени су се смејали својој лаковерности!

СТАРИ »ЗАБАВНИЦИ«

Желео бих да сачуване бројеве Забавника поклоним некоме ко воли овај лист. Запаковао сам још неке илустроване часописе и молим заинтересоване да ми се јаве на адресу:

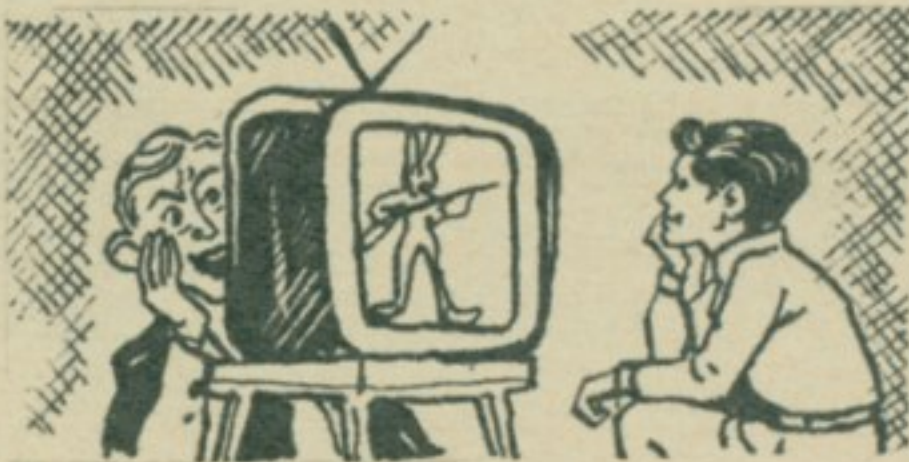
Светозар Живковић,
милиционер, Маршала Тита 69,
18320 Димитровград

ЧИЈИ ЈЕ ГЛАС

Редовна сам ваша читатељка а први пут вам се обраћам молбом, да ми одговорите у Малој пошти. Ко позајмљује глас дјечјим љубимцима Пери Детлићу и Душку Дугоушку на телевизији?

Јасмина Тодосијевић,
Сарајево

Пери Детлићу позајмљује глас глумац Мића Татић, а Душку Дугоушку Никола Симић.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну изразу свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручујете 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

